

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

Π Τ Υ Χ Ι Α Κ Η Ε Ρ Γ Α Σ Ι Α

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΣΗΜΑΤΟΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ ΕΥΓΕΝΙΑ

ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΥ ΣΟΦΙΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ

ΜΑΝΙΑΤΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

Μ Ε Σ Ο Λ Ο Γ Γ Ι 2018

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	4
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
2. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΩΝ ΣΗΜΑΤΩΝ.....	9
2.1 ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΩΝ ΣΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΠΟΥ ΤΑ ΔΙΕΠΟΥΝ.....	9
2.2 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΕΙ ΤΟ ΣΗΜΑ.....	15
2.3 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΗΜΑΤΩΝ.....	16
2.4 ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΗ ΣΗΜΑΤΩΝ	18
2.5 ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΣΗΜΑΤΩΝ	19
2.6 ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΣΥΓΧΥΣΗΣ.....	21
3. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΣΗΜΑΤΩΝ.....	24
3.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΑΠΑΡΑΔΕΚΤΩΝ ΣΗΜΑΤΩΝ.....	24
3.2 ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΑ ΣΗΜΑΤΑ.....	30
3.3 ΜΗ ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΑ ΣΗΜΑΤΑ	33
3.4 ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΜΟΡΦΗ.....	36
3.5 ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟ	38
3.6 ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΥΝΑΜΗ ΤΩΝ ΣΗΜΑΤΩΝ	40
4. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΣΗΜΑΤΟΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ.....	42
4.1 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΣΗΜΑΤΟΣ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	42
4.2 ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ.....	42
4.3 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	43
4.4 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	44
4.5 ΑΞΙΟΠΟΙΝΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ	46
4.5.1 ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ ΣΗΜΑΤΟΣ	46
4.5.2 ΕΠΙΘΕΣΗ ΣΗΜΑΤΟΣ ΣΕ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ.....	49
4.5.3. ΑΠΟΜΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ ΑΠΟΜΙΜΗΘΕΝΤΟΣ ΣΗΜΑΤΟΣ.....	50
4.5.4. ΧΡΗΣΗ ΕΝ ΕΙΔΕΙ ΣΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΡΙΤΟ	51
4.5.5 ΧΡΗΣΗ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΛΩΝ	52
5. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΣΗΜΑΤΟΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	53
5.1. ΑΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΗΜΑΤΩΝ	53
5.2 ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΣΕ ΕΝΑ ΣΗΜΑ.....	56

5.3 ΠΡΟΣΒΟΛΗ ΣΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΞΙΩΣΕΙΣ ΤΟΥ.....	57
5.3.1 ΥΠΑΡΞΗ ΖΗΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΤΗΣ.....	60
5.4 ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΑΓΩΓΕΣ	61
5.5 ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΑΞΙΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΕΣ.....	66
6. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΣΗΜΑΤΟΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ.....	70
6.1 ΣΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ.....	70
6.2 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΣΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ	74
6.3 ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥ.....	80
7. ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΧΡΗΣΗΣ ΣΗΜΑΤΩΝ.....	83
7.1 ΕΚΠΤΩΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΚΑΙ ΔΙΑΓΡΑΦΗ ΤΟΥ.....	83
7.2 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΣΗΜΑΤΩΝ.....	84
7.3 ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΑΡΧΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΧΡΗΣΤΗ.....	87
7.3.1. ΧΡΗΣΗ «ΕΝ ΕΙΔΕΙ ΣΗΜΑΤΟΣ».....	87
7.3.2 Η ΧΡΗΣΗ ΣΤΙΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ.....	90
7.3.3 ΧΡΗΣΗ ΣΗΜΑΤΟΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΧΥΟΣ	91
7.3.4 ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ ΚΑΤΟΧΟΥ ΣΗΜΑΤΟΣ	92
7.3.5 ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΕΞΑΝΤΛΗΣΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΕΝΟΣ ΣΗΜΑΤΟΣ	92
7.3.6 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΞΟΥΣΙΩΝ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ	92
7.3.7 Η ΧΡΗΣΗ ΣΗΜΑΤΟΣ ΩΣ ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΟ ΓΝΩΡΙΣΜΑ	93
8. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	94
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	98

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σήμα μπορεί να θεωρηθεί κάθε σημείο επιδεκτικό γραφικής παράστασης, ικανό να διακρίνει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες μιας επιχείρησης από εκείνα άλλων επιχειρήσεων. Υπάρχει ένα σύνολο συστατικών που μπορούν να συνθέσουν ένα σήμα. Το σήμα αποτελεί ένα άυλο περιουσιακό αγαθό και είναι δεκτικό μεταβίβασης, όπως όλα τα υπόλοιπα αγαθά, που χρησιμοποιούμε στην καθημερινότητα μας. Στο ισχύον δίκαιο αναγνωρίζονται ως προστατευόμενες λειτουργίες του σήματος: α) η διακριτική λειτουργία και λειτουργία προέλευσης, β) η διαφημιστική λειτουργία και γ) η εγγυητική λειτουργία. Επιπλέον τα σήματα διέπονται από ορισμένες θεμελιώδεις αρχές και ειδικότερα από την αρχή του αδιαίρετου, την αρχή της χρονική προτεραιότητας, την αρχή του ενιαίου δικαιώματος στο σήμα και τέλος από την αρχή της αποκλειστικότητας του δικαιώματος στο σήμα. Η καταχώρηση του σήματος δίνει πληθώρα δικαιωμάτων στο νόμιμο δικαιούχο του. Προκειμένου ένα σήμα να είναι σε θέση να καταχωρηθεί, κατατίθεται σχετική προς τούτο δήλωση στην αρμόδια Υπηρεσία Σημάτων του Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας. Όργανο διοικητικού έλεγχου, το οποίο εξετάζει τις προσφυγές και τις ανακοπές είναι η Διοικητική Επιτροπή Σημάτων (Δ.Ε.Σ). Τα σήματα ανήκουν σε κατηγορίες και κατατάσσονται σε αυτές σύμφωνα πάντα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που τα διακρίνουν. Υπάρχουν όμως και τα απαράδεκτα σήματα καθώς και τα μη προβλεπόμενα σήματα. Οι επιπλέον κατηγοριοποιήσεις των σημάτων είναι ως προς τη μορφή, τον προορισμό και τη δύναμη, που διαθέτει το εκάστοτε σήμα.

Το εμπορικό σήμα προστατεύεται με βάση τη νομοθεσία του διοικητικού, του ποινικού και του αστικού δικαίου για τον ελλαδικό χώρο. Εκτός βέβαια από την προστασία του σήματος σε εθνικό επίπεδο υπάρχει και σχετική νομοθεσία για την προστασία του στα πλαίσια του ευρωπαϊκού δικαίου.

Ο δικαιούχος κάθε σήματος υφίσταται όμως και κάποιους περιορισμούς, αφού πέρα από τα δικαιώματα, που παρέχουν τα σήματα στον δικαιούχο τους και της προστασίας που χαίρουν, υπάρχουν και ορισμένα όρια, τα οποία δεν μπορούν να παραβιαστούν κάνοντας κατάχρηση της προστασίας που χαίρουν.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με το άρθρο 121 του Νόμου 4072/2012, ο οποίος τροποποίησε τον προϋπάρχοντα Νόμο 2239/1994, σήμα μπορεί να θεωρηθεί κάθε σημείο επιδεκτικό γραφικής παράστασης ικανό να διακρίνει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες μιας επιχείρησης από εκείνα άλλων επιχειρήσεων¹. Μπορούν να αποτελέσουν σήμα ιδίως λέξεις, ονόματα, επωνυμίες, ψευδώνυμα, σχέδια, απεικονίσεις, αριθμοί, γράμματα, χρώματα, ήχοι, συμπεριλαμβανομένων των μουσικών φράσεων, το σχήμα του προϊόντος ή της συσκευασίας του, ο τίτλος εφημερίδας ή περιοδικού. Ο Νόμος 4155/2013 προσθέτει σε αυτό το σημείο, ότι σήμα μπορούν να αποτελέσουν και διαφημιστικά μηνύματα (slogans)². Σημειώνεται, πως το δικαίωμα για την αποκλειστική χρήση κάποιου σήματος, οποιασδήποτε μορφής, αποκτάται αυτόματα με την περαίωση των προβλεπόμενων από τον Νόμο απαραίτητων ενεργειών για την κατοχύρωση του.

Στην ουσία του τι αποτελεί εμπορικό σήμα εσφαλμένα πολλοί θεωρούν, ότι το εμπορικό σήμα μια επιχείρησης είναι απαραίτητα η επωνυμία ή ο διακριτικός της τίτλος³. Αρκετές φορές βέβαια μπορεί το εμπορικό σήμα να ταυτίζεται με αυτό, αλλά αρκετές φορές πάλι μπορεί και να διαφέρει.

Η νομική φύση του σήματος διατρέχεται από δυο διαφορετικές θεωρίες. Σύμφωνα με την πρώτη θεωρία, ενώ η προσωπικότητα του κάθε ατόμου έχει ηθική αξία και δεν λήγει πριν το θάνατο, το δικαίωμα στο σήμα αποτελεί περιουσιακό στοιχείο και αν δεν χρησιμοποιηθεί για ορισμένο χρονικό διάστημα υπάρχει η δυνατότητα να διαγράφει και να εξαφανισθεί δια παντός από το σύνολο των προστατευόμενων έννομων αγαθών. Επιπλέον, ενώ το δικαίωμα της προσωπικότητας είναι αυτοτελές, το δικαίωμα για το σήμα μπορεί να ανήκει σε παραπάνω από ένα άτομα, είτε από τη στιγμή, που κατοχυρώθηκε ως σήμα, είτε κατά τη διαδικασία μεταβίβασης του από ένα άτομο σε περισσότερα.

Κατά την δεύτερη θεωρία, που είναι και η επικρατέστερη σήμερα και εξυπηρετεί τις σύγχρονες ανάγκες των συναλλαγών, το δικαίωμα για την απόκτηση ενός σήματος αποτελεί δικαίωμα απόκτησης ενός άυλου αγαθού. Είναι απόλυτο και αποκλειστικό δικαίωμα και έχει ως μοναδικό σκοπό την άμεση εξουσίαση του σήματος από το δι-

¹ Βλ. Εφημερίδα της Κυβέρνησης, Αρ. Φύλλου 86, Νόμος υπ' αριθ. 4072/12, Άρθρο 121 Κεφάλαιο Α'

² Βλ. Αντ. Μανιάτης Διδακτικές σημειώσεις του Εμπορικού δικαίου (Φεβρουάριος 2018), σελ.37

³ Βλ. άρθρο «Προστασία και εφαρμογή νομοθεσίας των εμπορικών σημάτων», Παναγιώτα Γεωργοπούλου, <https://www.obl.gr>

καιούχο του, ενώ ταυτόχρονα συνεπάγεται τον αποκλεισμό κάθε άλλου φυσικού ή νομικού προσώπου από τη χρήση του.

Το σήμα αποτελεί ένα άυλο περιουσιακό αγαθό και είναι δεκτικό μεταβίβασης, όπως όλα τα υπόλοιπα αγαθά, που χρησιμοποιούμε στην καθημερινότητα μας, σύμφωνα με το άρθρο 131 του Ν. 4072/2012⁴. Τα δικαιώματα, που έχει αποκτήσει κάποιος από την κατοχύρωση ενός σήματος μπορούν να μεταβιβαστούν, είτε το άτομο αυτό είναι εν ζωή είτε λόγω θανάτου του κατόχου του.

Η μεταβίβαση του σήματος είναι ανεξάρτητη από την μεταβίβαση της επιχείρησης, τα προϊόντα της οποίας διακρίνει. Αντιθέτως η μεταβίβαση μιας επιχείρησης στο σύνολό της έχει ως συνακόλουθο και την μεταβίβαση του σήματός της, εκτός και αν συμφωνηθεί άλλως ή προκύπτει κάτι διαφορετικό από τις περιστάσεις. Από τη στιγμή που το σήμα αποτελεί περιουσιακό στοιχείο για κάποιον, η διαδικασία μεταβίβασης γίνεται εγγράφως και αποκτά ισχύ έναντι τρίτων από τη στιγμή που θα καταχωρηθεί νομίμως στα οικεία μητρώα σημάτων⁵.

Τα σήματα, όπως ορίστηκαν προηγουμένως, απαρτίζονται από τα εξής συστατικά στοιχεία⁶:

- *Σημείο*. Ο όρος αυτός δεν θεωρείται απαραίτητος για την νομοθετικά ορθή διατύπωση του σήματος και δεν αποτελεί προϋπόθεση για την καταχώριση και την κατοχύρωση ενός σήματος. Αυτό σημαίνει, πως οι ανταγωνιστικές επιχειρήσεις είναι νομικώς ελεύθερες να βρίσκουν συνεχώς νέα σήματα, προκειμένου να διαφοροποιηθούν μεταξύ τους, πρακτικά δε τούτο τείνει στο άπειρο. Οι περιορισμοί όμως, που τίθενται από τη νομοθεσία και τα κριτήρια, που χρησιμοποιούνται για να αξιολογηθεί η καταθεσιμότητα ενός σημείου είναι η διακριτική ικανότητα και η δυνατότητα γραφικής παράστασης του σημείου αυτού. Επιπλέον δεν είναι σε θέση να καταχωρηθούν ως σήματα σημεία τα οποία παραπλανούν την κοινή γνώμη και το καταναλωτικό κοινό, είναι κοινόχρηστα και έρχονται σε σύγκρουση με τη δημόσια τάξη.

⁴ Βλ. Εφημερίδα της Κυβέρνησης, Αρ. Φύλλου 86, Νόμος υπ' αριθ. 4072/12, Άρθρο 131, Κεφάλαιο Γ'

⁵ Βλ. Εφημερίδα της Κυβέρνησης, Αρ. Φύλλου 86, Νόμος υπ' αριθ. 4072/12, Άρθρο 131, Κεφάλαιο Γ'

⁶ Βλ. Ρόκας, Κώδικες Νομικής Βιβλιοθήκης, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2012, σελ. 27.

Το στοιχείο της *διακριτικής ικανότητας* αποτελεί το πιο καθοριστικό στοιχείο που πρέπει να διαθέτει ένα σήμα προκειμένου να πληροί τις απαραίτητες προϋποθέσεις για να κατατεθεί ως σήμα. Για να είναι ένα σημείο σε θέση να κατοχυρωθεί

- ως σήμα θα πρέπει να διαθέτει διακριτικό χαρακτήρα, τον οποίο είναι πιθανό να τον αποκτήσει είτε λόγω της χρήσης του, είτε λόγω της αποδοχής του από το καταναλωτικό κοινό ως διακριτικού γνωρίσματος ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας.
- *Επιχείρηση*. Στα πλαίσια της νομικής επιστήμης η έννοια της επιχείρησης δεν έχει οριστεί ακόμη έτσι ώστε να ικανοποιεί τις ανάγκες όλων των κλάδων του δικαίου. Ειδικότερα όμως στα πλαίσια του δικαίου των σημάτων μπορούμε να πούμε με ασφάλεια πως σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν. 2239/1994, μια επιχείρηση θέτει ως στόχους την παράγωγη ή εμπορία προϊόντων ή υπηρεσιών με σκοπό την πραγματοποίηση κερδοφορίας.
- Η ύπαρξη *νομικής προσωπικότητας* αποτελεί βασική προϋπόθεση για την απόκτηση τόσο συλλογικού όσο και ατομικού σήματος. Τα έργα κοινοπραξίας για παράδειγμα δεν είναι σε θέση να αποκτήσουν σήμα λόγω έλλειψης νομικής προσωπικότητας. Παρατηρείται όμως το γεγονός να καταθέτουν από κοινού σήμα ως συνδικαιούχοι πολλά νομικά ή φυσικά πρόσωπα, παρόλο που μπορεί να αποτελούν στην πραγματικότητα ένωση πρόσωπων, η οποία πιθανόν να στερείται νομικής προσωπικότητας.
- Η *γραφική παράσταση* αποτελεί ένα από τα βασικότερα συστατικά ενός σήματος. Η ύπαρξη της γραφικής παράστασης έχει καθιερωθεί προκειμένου να είναι δυνατή η πραγματοποίηση προληπτικού κρατικού ελέγχου για τυχόν παρόμοια προγενέστερα σήματα, να είναι δυνατή η δημιουργία μητρώου σημάτων, που θα μπορεί να αποσαφηνίσει οποιαδήποτε σύγκρουση αφορά στα πνευματικά δικαιώματα. Επιπλέον μέσω της γραφικής απεικόνισης είναι δυνατή η πραγματοποίηση ιδιωτικού κατασταλτικού ελέγχου μέσω της δημοσίευσης στο ΔΕΒΙ των καταχωρούμενων σημάτων.
- Απαραίτητο συστατικό ενός σήματος είναι επίσης η *αυτοτέλεια* του. Κάθε σήμα που δηλώνεται πρέπει να είναι αυτοτελές έναντι των προϊόντων ή υπηρεσιών, που πρόκειται να διακρίνει. Ένα σημείο που δεν διαθέτει αυτοτέλεια αποτελεί στην πραγματικότητα συγγενικό στοιχείο ή φυσικό χαρακτηριστικό του προϊόντος, που πρόκειται να διακρίνει, με αποτέλεσμα να στερείται οποι-

ασδήποτε διακριτικής ικανότητας. Επομένως, η αυτοτέλεια του σήματος αποτελεί ειδική έκφραση της ανωτέρω αναφερομένης διακριτικής ικανότητας.

- Ο *τόπος επαγγελματικής εγκατάστασης* αποτελεί μια επιπρόσθετη προϋπόθεση που διαδραματίζει σημαντικό ρόλο για τη δήλωση ενός σήματος. Πιο συγκεκριμένα, ο καταθέτης ενός σήματος πρέπει να έχει επαγγελματική εγκατάσταση στην Ελλάδα, διαφορετικά μπορεί να καταθέσει το σήμα του κάτω από συγκεκριμένες μόνο προϋποθέσεις που ορίζονται από το άρθρο 33 του Ν. 2239/1994 ή από τη Διεθνή Σύμβαση των Παρισίων.
- *Προϊόντα ή υπηρεσίες*. Σύμφωνα με το νόμο, όταν αναφερόμαστε στον όρο 'προϊόντα', εννοούμε τα ενσώματα κινητά στοιχεία και πιο συγκεκριμένα αυτά, που μνημονεύονται στις κλάσεις προϊόντων που προβλέπονται από τον α.ν.1998/1939. Μεταγενέστερα, σύμφωνα με το π.δ. 317/92, επιτρέπεται ρητά και η κατάθεση σήματος υπηρεσιών.
- *Χρήση*. Όσον αφορά στο κομμάτι της χρησιμοποίησης ενός σήματος, το ελληνικό δίκαιο δεν απαιτεί τη θετική διαπίστωση χρήσης του σήματος που κατοχυρώθηκε ή την εφαρμογή προϋποθέσεων για το πώς θα χρησιμοποιηθεί ένα σήμα από τη στιγμή που δηλώθηκε. Ιδιαίτερα όταν αναφερόμαστε σε περιπτώσεις σημάτων φήμης (τα οποία θα προσδιορίσουμε αναλυτικότερα στη συνέχεια), η κατάθεση των εν λόγω σημάτων πρέπει να θεωρείται δεδομένη ακόμη και σε περιπτώσεις, όπου ο δικαιούχος δεν προτίθεται ο ίδιος να θέσει προϊόντα ή υπηρεσίες στην αγορά, αλλά μόνο για να παραχωρήσει άδειες χρήσεως του σήματος σε τρίτους.

2. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΩΝ ΣΗΜΑΤΩΝ

2.1 ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΩΝ ΣΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΠΟΥ ΤΑ ΔΙΕΠΟΥΝ

Σήμερα, με την παγκοσμιοποίηση της οικονομίας και της επικοινωνίας, σε συνδυασμό με την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, των αγαθών και υπηρεσιών, οδηγηθήκαμε στην ενίσχυση του ρόλου του σήματος. Η πληθώρα των καταναλωτικών αγαθών, που παράγονται από τις ανά την υφήλιο βιομηχανίες και η προσφορά των πάσης φύσεως υπηρεσιών, καθιστούν επιτακτική την ανάγκη για διάκριση αυτών. Η ανάγκη αυτή μας οδήγησε στη δημιουργία των σημάτων, τα οποία όταν οριστούν για τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες κάποιας επιχείρησης συμβάλουν στην αναγνώριση και διάκριση αυτών από εκείνα άλλων επιχειρήσεων. Αυτή αποτελεί τη θεμελιώδη λειτουργία του σήματος και δεν είναι άλλη από τη λειτουργία προέλευσης⁷.

Η λειτουργία προέλευσης ενός σήματος με βάση την παλαιότερη νομοθεσία αποτελούσε το μοναδικό προστατευόμενο δικαίωμα, που αποκτούσε κάποιος με την καταχώριση ενός σήματος. Υπό τον αρχικό νόμο περί σημάτων (Α.Ν.1998/1939) και υπό την επίδραση της τότε κρατούσας γερμανικής θεωρίας, η λειτουργία προελεύσεως αποτελούσε μοναδικό προστατευτικό μέσο του δικαιώματος στο σήμα. Απώτερος σκοπός του νομοθέτη ήταν να εξαλείψει τον κίνδυνο σύγχυσης, παγιώνοντας την άρρηκτη σύνδεση σήματος και επιχείρησης, κάτι που θα είχε θεωρητικά ως αποτέλεσμα τη διατήρηση της αρχικής ποιότητας των προϊόντων και της παροχής των υπηρεσιών. Αρνητικό αποτέλεσμα αυτών των αντιλήψεων ήταν ότι το σήμα δεν αποτελούσε αυτοτελές έννομο αγαθό του οικονομικού κόσμου, αλλά αναπόσπαστο τμήμα του συνό-

⁷ Βλ. Άρθρο Προστασία και εφαρμογή νομοθεσίας των εμπορικών σημάτων, Παναγιώτα Γεωργοπούλου,

λου της επιχείρησης. Ωστόσο, η οικονομική πρόοδος και ο εκσυγχρονισμός των εμπορικών συναλλακτικών κύκλων συνέβαλαν στην εξέλιξη του «marketing». Η νέα προσέγγιση ανέδειξε συστήματα εμπορίας και διανομής, τα οποία επιτρέπουν την χρήση και εκμετάλλευση του σήματος από τρίτους, με όλες τις διακριτικές ιδιότητες που το ακολουθούν, χωρίς να παράγουν ή να εμπορεύονται οι ίδιοι τα διακρινόμενα προϊόντα και υπηρεσίες.

Πιο συγκεκριμένα, το σήμα ήταν ταυτισμένο με την παράγουσα επιχείρηση με αποτέλεσμα να απαγορεύεται η μεταβίβαση ενός σήματος χωρίς την ταυτόχρονη μεταβίβαση της επιχείρησης. Με βάση την ισχύουσα νομοθεσία το σήμα έχει απεξαρτηθεί από την επιχείρηση, με αποτέλεσμα να επιτρέπεται πλέον η μεταβίβαση μόνο του σήματος, άσχετα από την μεταβίβαση ή όχι της επιχείρησης. Η απεξάρτηση αυτή θεσπίστηκε για πρώτη φορά από το νόμο Ν.2239/1994, χωρίς αυτό φυσικά να σημαίνει πως για ένα σήμα δεν διαδραματίζει σημαντικό ρόλο η λειτουργία προέλευσης του. Έτσι λοιπόν η έννοια της λειτουργίας προέλευσης διευρύνεται, αφού πλέον το σήμα διακρίνει την προέλευση από την επιχείρηση του δικαιούχου του σήματος και όχι αποκλειστικά από την επιχείρηση του αρχικού φορέα, για τον οποίο καταχωρήθηκε αρχικά το σήμα που εξετάζουμε⁸, μετά την τυχόν μεταβίβασή του. Η λειτουργία προέλευσης είχε ως αποτέλεσμα αρχικά να δημιουργήσει δεσμό μεταξύ του επιχειρηματία και του καταναλωτή, ενώ αντίθετα τώρα συνδέει τους καταναλωτές με το ίδιο το προϊόν ή την υπηρεσία.

Το σήμα ή πιο συγκεκριμένα το εμπορικό σήμα, όπως ορίζεται για το υπόλοιπο της παρούσης διπλωματικής εργασίας, αποτελεί ένα πολύ σημαντικό εργαλείο στα χέρια του εμπόρου ή του επιχειρηματία προκειμένου να διεγείρει την προσοχή του καταναλωτή για το προϊόν, που του προσφέρει. Επιπλέον με αυτόν τον τρόπο ο εκάστοτε έμπορος έχει ως απώτερο στόχο να διακριθεί στην αγορά και να την κατακτήσει, αποκτώντας νέους πελάτες και διατηρώντας τους παλιούς. Ορισμένες φορές μάλιστα το ίδιο το εμπορικό σήμα αποκτά τόσο μεγάλη φήμη, που λειτουργεί ως κυρίαρχο μέσο προσέλευσης των προτιμήσεων του κοινού. Επιτελεί δηλαδή καθαρά *διαφημιστική λειτουργία*, όχι απλά ενημερώνοντας τους καταναλωτές για το συγκεκριμένο προϊόν, αλλά προωθώντας ταυτοχρόνως τις πωλήσεις του προϊόντος αυτού. Το σήμα επομένως αποτελεί ένα από τα ισχυρότερα διαφημιστικά μέσα του σύγχρονου μάρκετινγκ⁹.

⁸ Βλ. Ν. Κ. Ρόκα, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Νομική βιβλιοθήκη, σελ.106.

⁹ Βλ. Ν. Ρόκας, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ. 96.

Η διαφημιστική του δύναμη μπορεί να οφείλεται σε διαφορετικούς λόγους, όπως για παράδειγμα στην πρωτοτυπία που έχει ή στην ποιότητα των προϊόντων που διακρίνει ή στην πολυδάπανη προβολή που έχει γίνει από τα μέσα ενημέρωσης, στην ισχυρή φήμη, που απολαμβάνει η επιχείρηση με την οποία συνδέεται ή τέλος στην εντυπωσιακή του διαμόρφωση.¹⁰ Με αυτόν τον τρόπο, το σήμα μετατρέπεται σε σύμβολο εμπορικής επιτυχίας για τα προϊόντα που διακρίνει, δημιουργώντας λοιπόν ευνοϊκή προδιάθεση στο καταναλωτικό κοινό για τα προϊόντα που προτίθεται να αγοράσει. Να επισημάνουμε όμως το γεγονός πως η διαφημιστική λειτουργία που διαθέτουν τα σήματα δεν προστατεύεται αυτοτελώς. Τα σήματα τα οποία τυγχάνουν διαφημιστικής προστασίας είναι τα σήματα καλής φήμης. Αναμφίβολα όμως ένα είναι απολύτως σίγουρο, ότι το εμπορικό σήμα αποτελεί φορέα εμπορικής αξίας, δημιουργεί ισχυρό δεσμό με το φορέα ή την υπηρεσία που διακρίνει, ενισχύοντας τον επιχειρηματία – δικαιούχο του σήματος αυτού να αναπτύξει τη δραστηριότητα του και να ανταγωνιστεί τις ομοειδής επιχειρήσεις, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Πρέπει όμως να τονίσουμε και την έτερη λειτουργία, που επιτελεί το εμπορικό σήμα, ήτοι την *εγγυητική λειτουργία*¹¹, η οποία δρα κυρίως προς όφελος του καταναλωτή, αφού του επιτρέπει να διακρίνει χωρίς κανένα κίνδυνο συγχύσεως το προϊόν συγκεκριμένης επιχείρησης από άλλα προϊόντα, που έχουν διαφορετική προέλευση, δηλαδή αποτελεί μέσο διαχωρισμού και διαφάνειας. Υπό αυτήν την έννοια το δίκαιο των σημάτων, ενώ δεν αποβλέπει άμεσα στην προστασία του καταναλωτή αλλά του κατόχου του εμπορικού σήματος, εντούτοις έχει ως αντανακλαστική συνέπεια την προστασία και του καταναλωτή.¹²

Σε αυτό το σημείο κρίνεται απαραίτητο να αναφερθεί και μια άλλη πολύ σημαντική λειτουργία που επιτελούν τα σήματα, αυτή της *διακριτικής λειτουργίας*. Η διακριτική λειτουργία μετατρέπει το σήμα σε αυτό που ορίζουμε ως ταυτότητα του προϊόντος διατελώντας παράλληλα ονοματοδοτική λειτουργία (το σήμα αποτελεί το όνομα του προϊόντος), γνωστή και ως λειτουργία ταυτότητας («Identifizierungsfunktions») ή εξατομικεύσεως («Individualisierungsfunktions») ¹³. Για παράδειγμα το κατατεθέν σήμα «ελαίας γης» διακρίνει τις υπηρεσίες εστίασης αλλά συμπίπτει και με το όνομα

¹⁰ Βλ. Ν. Κ. Ρόκα, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Νομική βιβλιοθήκη, σελ. 108.

¹¹ Βλ. Άρθρο Προστασία και εφαρμογή νομοθεσίας των εμπορικών σημάτων, Παναγιώτα Γεωργοπούλου.

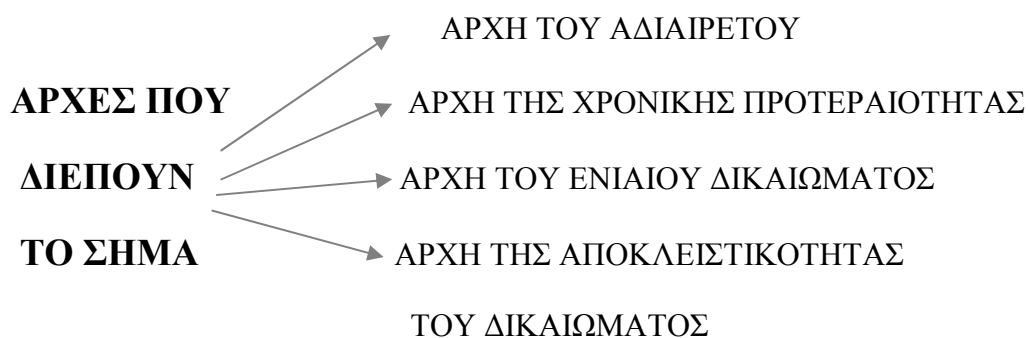
¹² Βλ. Ν. Κ. Ρόκα, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Νομική βιβλιοθήκη, σελ.108.

¹³ Βλ. Αντωνόπουλος Β., Ψυχομάνης Σ. και Γιοβαννόπουλος Ρ. (επιμ.), (2013). *ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ*- Γενικό Μέρος / Δίκαιο Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας. 317-318 Αθήνα: Αντ. Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, από πρβλ. Ν. Ρόκας, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, σελ. 96, Fezer MarkenG, Einl. D άρθ. 1.

χώρου στο Διαδίκτυο, που έχουν βέβαια τον ίδιο δικαιούχο¹⁴. Η προαναφερθείσα δράση διακρίνει το αγαθό, που φέρει το σήμα τόσο σε σύγκριση με τα άλλα αγαθά που φέρουν αντίστοιχα κάποιο διακριτικό γνώρισμα, όσο και σε σχέση με το σύνολο των φερομένων ως ανώνυμων προϊόντων (no name), που υπάρχουν στο εμπόριο.

Συμπερασματικά, θα μπορούσαμε να πούμε στο αρχικό αυτό στάδιο εξέτασης της έννοιας του σήματος, πως η λειτουργία διάκρισης αποτελεί την σημαντικότερη λειτουργία του, καθώς υποδηλώνει τον άρρηκτο δεσμό ανάμεσα στην επιχείρηση και στα προϊόντα ή τις υπηρεσίες, που εκείνη εμπορεύεται, παράγει ή προσφέρει.

Πέρα όμως από τις λειτουργίες των σημάτων, αυτά διέπονται και από ορισμένες αρχές, που έχουν σημαντική αξία για όλα τα διακριτικά γνωρίσματα, που θα αναλυθούν στη συνέχεια.

Παρατηρούμε λοιπόν, σε περίπτωση διάσπασης μιας επιχείρησης και μεταβίβασης ενός τμήματος ή περισσότερων τμημάτων της σε διαφορετικά πρόσωπα, εμφανίζεται η αρχή του αδιαίρετου του σήματος¹⁵. Σε αυτήν την περίπτωση γεννάται το ζήτημα αν επιτρέπεται η ταυτόχρονη χρήση του σήματος από όλους τους διαφορετικούς ανεξάρτητους πλέον δικαιούχους, που κατέχουν ένα τμήμα της αρχικής επιχείρησης, που τώρα έχει διασπαστεί. Φυσικά ο εν λόγω προβληματισμός έχει βάση όταν τα επιμέρους τμήματα της διασπασθείσας επιχείρησης προσφέρουν όμοια προϊόντα ή υπηρεσίες. Η αρχή αυτή εξακολουθεί να υφίσταται μέχρι και σήμερα θέτοντας πάντα ως βασική προϋπόθεση πως η διάσπαση της αρχικής επιχείρησης θα ήταν δυνατό να οδηγήσει σε σύγχυση και παραπλάνηση του καταναλωτικού κοινού. Υπάρχουν όμως

¹⁴ Βλ. Αντ. Μανιάτης, Διδακτικές σημειώσεις του Εμπορικού Δικαίου (Φεβρουάριος 2018), σελ.37

¹⁵ Βλ. Β. Αντωνόπουλος, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ. 434.

και περιπτώσεις, όπου ο κάτοχος του σήματος, προκειμένου να ωφεληθεί ο ίδιος από τον κίνδυνο σύγχυσης, μπορεί να μην αντιδράσει στην ταυτόχρονη χρησιμοποίηση του σήματος από πολλές επιχειρήσεις.

Όταν ένα σημείο γίνεται δεκτό ως σήμα και κατοχυρώνεται υπέρ ενός συγκεκριμένου ατόμου ή επιχείρησης, δεν μπορεί το ίδιο ακριβώς σημείο να οριστεί ταυτόχρονα και υπέρ άλλου ατόμου ή επιχείρησης, που εμπορεύεται παρόμοια προϊόντα. Αν όμως παρόλα αυτά κάτι τέτοιο γίνει δεκτό, τότε υπάρχει σύγκρουση μεταξύ των δυο νόμιμα δημιουργημένων προϊόντων. Για να λυθούν τέτοιας φύσεως προβλήματα βασιζόμαστε στην *αρχή της χρονικής προτεραιότητας*¹⁶, σύμφωνα με την οποία το σήμα μπορεί να αξιοποιηθεί από το άτομο που κατέθεσε πρώτο την σχετική αίτηση για την απόκτηση του σήματος. Είναι χρήσιμο να επισημάνουμε το γεγονός, πως τα πολιτικά δικαστήρια δεν μπορούν να επιληφθούν περιπτώσεων, που αναφέρονται σε αγωγές για την προστασία προγενέστερων σημάτων βάση νομου, εφόσον δεσμεύονται από τις αποφάσεις της Διοικητικής Επιτροπής Σημάτων, κατά των οποίων δεν χωρεί προσφυγή, καθώς και από τις αμετάκλητες αποφάσεις των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων (άρθρο 32 § 2 Ν. 2239/1994)¹⁷.

Το δικαίωμα χρήσης ενός σήματος αποκτάται με τη σύμφωνη απόφαση της Διοικητικής Επιτροπής Σημάτων, η οποία αποτελεί ανεξάρτητη διοικητική αρχή. Βασική συνέπεια αυτής της διαδικασίας απόκτησης ενός σήματος, είναι ότι το δικαίωμα χρήσης του είναι ενιαίο, γεγονός που σημαίνει πως είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθεί σε ολόκληρη την Ελληνική Επικράτεια χωρίς περιορισμούς. Αποτελεί φυσικό επακόλουθο τούτου το γεγονός, πως το σήμα αυτό, από τη στιγμή που έχει κατοχυρωθεί από τον δικαιούχο του, δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί από κανέναν άλλο. Η αρχή στην οποία στηρίζεται αυτό το δικαίωμα είναι ευρύτερα γνωστό και ως *αρχή του ενιαίου δικαιώματος* στο σήμα¹⁸.

Βάση της προγενέστερης νομοθεσίας (Ν. 2239/1994) η προστασία του σήματος διαρκούσε δέκα (10) έτη από την επόμενη ημέρα της καταθέσεως, υπήρχε δε δυνατότητα παράτασης για άλλα δέκα (10) έτη, ύστερα βέβαια από σχετική προς τούτο αίτηση του δικαιούχου. Στο τρίτο μέρος της εν ισχύει νομοθεσίας, ήτοι του Ν. 4072/2012, προβλέφθηκε μια συντομότερη χρονική διάρκεια προστασίας του σήματος. Ειδικότερα, ο άνω νόμος προέβλεπε προστασία για τρία (3) έτη, ενώ δύο (2) μήνες πριν από

¹⁶ Βλ. Γεωργακόπουλος, Βιβλιοθήκη Δικαίου Επιχειρήσεων & Εταιριών, σελ. 110.

¹⁷ Βλ. Γεωργακόπουλος, Βιβλιοθήκη Δικαίου Επιχειρήσεων & Εταιριών, σελ. 134.

¹⁸ Βλ. Β. Αντωνόπουλος, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ. 434.

την λήξη της άνω τριετίας υπήρχε η δυνατότητα υποβολής της σχετικής αίτησης για ανανέωση της προστασίας. Εντούτοις αυτή η νομοθετική πρόβλεψη καταργήθηκε πριν καν παρέλθει η πρώτη τριετία από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού. Ακολουθώντας με τον πιο πρόσφατο νόμο 4155/2013 και δη με τα άρθρα 14 έως και 38 αυτού, προβλέφθηκε για πρώτη φορά αόριστη χρονική διάρκεια χρήσης του σήματος¹⁹, σε κάθε δε περίπτωση ο δικαιούχος του σήματος έχει την υποχρέωση να τηρεί τις εκάστοτε προϋποθέσεις χορήγησης. Προς τούτο, ο αρμόδιος φορέας απονομής του σήματος διενεργεί σχετικούς έκτακτους ελέγχους, από την πλευρά του δε ο δικαιούχος υποχρεούται σε ενιαύσια καταβολή τέλους χρήσης του σήματος, άλλως τούτο ανακαλείται άνευ άλλου τινός. Τέλος δυνάμει του άρθρου 132 παρ. 1 του άνω Νόμου, όπως ισχύει σήμερα, με έγγραφη συμφωνία δικαιούχου και αδειούχου επιτρέπεται η παραχώρηση της χρήσης ολικά ή εν μέρει οποιουδήποτε σήματος ημεδαπής ή διεθνούς προέλευσης, η δε παραχώρηση καταχωρείται στο τηρούμενο μητρώο σημάτων.²⁰

Η αρχή της σύνδεσης του σήματος με την επιχείρηση έθετε ως βασικό στόχο την προστασία της λειτουργίας προέλευσης. Η λειτουργία αυτή συνδεόταν άμεσα με το συμφέρον του κατόχου ενός σήματος, αλλά ταυτόχρονα και με το συμφέρον των καταναλωτών προκειμένου αυτοί να μην πέφτουν θύματα άπατης και παραπλάνησης από την χρήση κάποιου σήματος. Για το λόγο αυτό σύμφωνα με παλαιότερες νομοθεσίες θεωρείτο δεδομένος ο δεσμός μεταξύ του σήματος και της επιχείρησης. Η νέα όμως νομοθεσία είναι εναρμονισμένη και προσαρμοσμένη στις σύγχρονες ανάγκες της εποχής, με αποτέλεσμα να μην απαιτεί από τον εκάστοτε δικαιούχο ενός σήματος να είναι ταυτοχρόνως και φορέας μιας επιχείρησης. Επομένως, υπάρχει κατά κάποιο τρόπο ένα είδος απεξάρτησης μεταξύ του σήματος και της επιχείρησης. Επιπρόσθετα, δίνεται πλέον το προνόμιο στον κάτοχο ενός σήματος να καταθέσει παρόμοιο σήμα με κάποιο άλλο υφιστάμενο, αν φυσικά λάβει έγκριση από τον δικαιούχο του άλλου σήματος. Τέλος επιτρέπεται η ελεύθερη μεταβίβαση ενός σήματος όπως επίσης και η εκποίηση του, στα πλαίσια είτε κατασχέσεως της περιουσίας της επιχείρησης είτε πτωχεύσεως αυτής²¹.

¹⁹ Βλ. Αντ. Μανιάτης, Διδακτικές σημειώσεις του Εμπορικού Δικαίου (Φεβρουάριος 2018), σελ.38

²⁰ Βλ. Αντ. Μανιάτης, Διδακτικές σημειώσεις του Εμπορικού Δικαίου (Φεβρουάριος 2018), σελ.38-39

²¹ Βλ. Γεωργακόπουλος, Βιβλιοθήκη Δικαίου Επιχειρήσεων & Εταιριών, σελ 90, επίσης Βλ. Β. Αντωνόπουλος, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ 430. επίσης Βλ. Α. Γεωργακοπούλου, Εγχειρίδιο Εμπορικού Δικαίου, Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ 146.

Σύμφωνα με τα προαναφερθέντα, το σήμα αποτελεί το βασικότερο στοιχείο, μέσω του οποίου γίνεται η διάκριση των προϊόντων και των υπηρεσιών, που διαθέτουν στην αγορά διαφορετικές μεταξύ τους επιχειρήσεις. Αυτό είναι στην πραγματικότητα το συμφέρον και το όφελος το οποίο αποκομίζει ο εκάστοτε επιχειρηματίας. Κέρδος όμως προκύπτει και για τον ίδιο τον καταναλωτή, αφού το σήμα λειτουργεί ως «οδηγός», προκειμένου να μπορεί να επιλέγει προϊόντα αντίστοιχης ποιότητας και να μην παραπλανάται. Τούτο λοιπόν συνεπάγεται πως το δικαίωμα στο σήμα, διαμορφώνεται στην πράξη ως δικαίωμα, που παρέχει στον κάτοχο του σήματος την εξουσία της αποκλειστικής χρήσης του. Η θέση αυτή αποτελεί την *αρχή της αποκλειστικότητας του δικαιώματος στο σήμα*²². Η αποκλειστικότητα αυτή του δικαιώματος για τον κάτοχο ενός σήματος δεν προασπίζει μόνον τα δικαιώματα του, αλλά τίθεται και εναντίον του ορισμένες φορές, διότι ένα σήμα προστατεύει επίσης και τα δικαιώματα του καταναλωτή. Αυτό λοιπόν έχει ως άμεση συνέπεια η χρήση ενός σήματος να απαγορεύεται όχι μόνο στην περίπτωση, που αντιτίθεται σε αυτήν ο δικαιούχος του σήματος, αλλά και όταν συναινεί, πλην όμως προκαλούνται προβλήματα στο καταναλωτικό κοινό και κυρίως κίνδυνος παραπλάνησης²³. Κρίνεται σκόπιμο να τονίσουμε το γεγονός, πως το στοιχείο αυτό της αποκλειστικότητας έχει πρακτική σημασία για σήματα που συνδέονται με επιχειρήσεις, οι οποίες επιθυμούν να τονίσουν το στοιχείο της ποιότητας, που τις διαχωρίζει από τις υπόλοιπες επιχειρήσεις του εκάστοτε εμπορικού κλάδου.

2.2 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΕΙ ΤΟ ΣΗΜΑ

Η καταχώριση ενός σήματος δίνει τη δυνατότητα στο δικαιούχο του, να κατέχει το αποκλειστικό δικαίωμα χρήσης και εκμετάλλευσης του συγκεκριμένου σήματος. Πιο συγκεκριμένα το σήμα αυτό μπορεί να χαρακτηρίζει είτε τις υπηρεσίες, που παρέχει ο δικαιούχος του, καθώς επίσης και να το τοποθετεί στα προϊόντα ή τα εμπορεύματα, που παράγει και θέλει να διακρίνει από άλλα ομοειδή²⁴. Έχει επιπλέον τη δυνατότητα να το θέτει σε συσκευασίες προϊόντων ή εμπορευμάτων καθώς και σε περικαλύμματα, σε τιμοκατάλογους ή σε χαρτί αλληλογραφίας, σε διαφημίσεις ή σε αγγελίες, σε ηλεκτρονικά ή οπτικοακουστικά μέσα και γενικότερα σε οποιοδήποτε άλλο έντυπο επιθυμεί, στο οποίο αποτυπώνονται τα άνω προϊόντα ή υπηρεσίες.

²² Βλ. Β. Αντωνόπουλος, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ. 431.

²³ Βλ. Γεωργακόπουλος, Βιβλιοθήκη Δικαίου Επιχειρήσεων & Εταιριών, σελ. 110 & 119.

²⁴ Βλ. Α. Πουλάκου - Ευθυμιάτου, Επιτομή εμπορικού δικαίου, Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ. 114.

Ως χρήση ενός σήματος λογίζεται επίσης και η θέση ενός σήματος σε προϊόντα ή σε συσκευασίες που έχουν ως τόπο παράγωγης την Ελλάδα με αποκλειστικό στόχο την εξαγωγή τους εκτός συνόρων. Ο δικαιούχος ενός τέτοιου σήματος διαθέτει το αναφαίρετο δικαίωμα να απαγορεύει τη χρήση σχετικών σημείων από τρίτους, που παραποιούν ή δημιουργούν απομιμήσεις του κατοχυρωμένου σήματος του.

2.3 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΗΜΑΤΩΝ²⁵

Η Διοικητική Επιτροπή Σημάτων (Δ.Ε.Σ) αποτελεί το δευτεροβάθμιο όργανο διοικητικού έλεγχου, έχει την έδρα της στην Αθήνα και συνεδριάζει στο Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας για την εξέταση προσφυγών και ανακοπών. Με τον όρο *ανακοπή* αναφερόμαστε στις περιπτώσεις εκείνες, που κάποιος έχει αντιρρήσεις κατά της απόφασης του εξεταστή, η οποία έκανε δεκτή τη δήλωση κατάθεσης ενός σήματος. Αν συντρέχουν λόγοι अपαράδεκτου για την επιτευχθείσα κατοχύρωση κάποιου σήματος, τότε η ανακοπή μπορεί να ασκηθεί από οποιονδήποτε έχει έννομο προς τούτο συμφέρον. Έννομο συμφέρον μπορεί να έχουν οι δικαιούχοι προγενέστερων σημάτων, οι εξουσιοδοτημένοι κάτοχοι αδειών χρήσης των σημάτων, τα επιμελητήρια ακόμη και οι ενώσεις καταναλωτών. Η Διοικητική Επιτροπή Σημάτων είναι αυτή, που αποφασίζει για το εάν ευσταθούν οι λόγοι της ανακοπής στηριζόμενη πάντα στο αποδεικτικό υλικό, που έχει στη διάθεση της. Εάν για παράδειγμα από την εξέταση που θα γίνει, προκύψει ότι η καταχώρηση ενός σήματος δεν μπορεί να γίνει δεκτή για το σύνολο ή για μέρος των προϊόντων ή υπηρεσιών, που πρόκειται να διακρίνει, τότε η αίτηση, που έγινε για την καταχώρηση του εν λόγω σήματος απορρίπτεται είτε στο σύνολο της είτε εν μέρει. Στην αντίθετη όμως περίπτωση, όπου δεν συντρέχουν λόγοι, ώστε να ευδοκιμήσει η ανακοπή, απορρίπτεται αυτή και η δήλωση κατάθεσης του σήματος προχωρεί κανονικά και γίνεται αποδεκτή.

Από την άλλη πλευρά *προσφυγή* στη Διοικητική Επιτροπή Σημάτων είναι δυνατό να ασκηθεί αποκλειστικά κατά απορριπτικών αποφάσεων του εξεταστή μέσα σε αποκλειστική προθεσμία εξήντα (60) ημερολογιακών ημερών από την ημέρα της κοινοποίησης στον καταθέτη της απορριπτικής απόφασης. Η άσκησή της σημειώνεται στην καρτέλα του σήματος. Άσκηση κύριας ή πρόσθετης παρέμβασης είναι δυνατή από

²⁵ Βλ. Εφημερίδα της Κυβέρνησης, Αρ. Φύλλου 86, Νόμος υπ' αριθ. 4072, Άρθρα 145 και 149 Κεφάλαιο Δ', επίσης Βλ. Γεωργακόπουλος, Βιβλιοθήκη Δικαίου Επιχειρήσεων & Εταιριών, σελ 99, επίσης Βλ. Β. Αντωνόπουλος, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ. 523, επίσης Βλ. Άρθρο Προστασία και εφαρμογή νομοθεσίας των εμπορικών σημάτων, Παναγιώτα Γεωργοπούλου

οποιοδήποτε έχει σχετικό έννομο συμφέρον επίσης εντός εξήντα (60) ημερών από την καταχώριση της προσφυγής στην καρτέλα του σήματος. Η Διοικητική Επιτροπή Σημάτων πέρα από αυτές τις αρμοδιότητες, σύμφωνα με το άρθρο 149 του Ν. 4072/2012, έχει να επιληφθεί ακόμη περιπτώσεις επαναφοράς των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση.

Εάν ένας καταθέτης ή δικαιούχος σήματος και γενικότερα οποιοσδήποτε διάδικος ή παρεμβαίνων δεν τηρήσει κάποια προθεσμία έναντι της Υπηρεσίας σημάτων ή της Διοικητικής Επιτροπής Σημάτων και αφορά ζητήματα ανανέωσης ενός σήματος ή διαγραφής αυτού του σήματος, αλλά λόγω ανωτέρας βίας ή γενικότερα εξαιτίας άλλου σπουδαίου λόγου εμποδίστηκε να τηρήσει την ταχθείσα ή νόμιμη προθεσμία, μπορεί να αιτηθεί την επαναφορά των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση από τη στιγμή που απώλεσε το σχετικό δικαίωμα που είχε. Η αίτηση αυτή κατατίθεται ενώπιον της Διοικητικής Επιτροπής Σημάτων έχοντας προθεσμία δυο (2) μηνών από τη στιγμή που έπαψε να υφίσταται το κώλυμα, που τον παρεμπόδιζε να το πράξει νωρίτερα και σε κάθε περίπτωση εντός ενός (1) έτους από τη λήξη της προθεσμίας, η οποία δεν τηρήθηκε. Η εκδοθείσα από την Διοικητική Επιτροπή Σημάτων απόφαση δεν υπόκειται σε ένδικα μέσα. Επιπρόσθετη αρμοδιότητα της Διοικητικής Επιτροπής Σημάτων είναι και η διαγραφή ενός σήματος λόγω έκπτωσης ή ακυρότητός του, περιπτώσεις κατά τις οποίες η Επιτροπή μπορεί να επιληφθεί ύστερα από αίτηση οποιουδήποτε έχει σχετικό έννομο συμφέρον, ακόμη και από επιμελητήρια ή από ενώσεις καταναλωτών, σύμφωνα με τις επιταγές του Νόμου.

Όσον αφορά τώρα στη σύνθεση της Διοικητικής Επιτροπής Σημάτων, αυτή είναι τριμελής, ενώ τουλάχιστον τα δύο μέλη αυτής θα πρέπει να διαθέτουν νομική κατάρτιση. Ειδικότερα αποτελείται από ένα μέλος, που προέρχεται από το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, που εκτελεί χρέη πρόεδρου, από έναν υπάλληλο της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου, που υποχρεωτικά πρέπει να διαθέτει πανεπιστημιακή εκπαίδευση (κατά προτίμηση πτυχίο νομικής), και τέλος από ένα τρίτο μέλος, το οποίο πρέπει να διαθέτει τριετή τουλάχιστον εμπειρία στον κλάδο του δικαίου των σημάτων, μπορεί δε να είναι είτε δικηγόρος, για τον οποίο θα ισχύει η διάταξη περί ασυμβιβάστου του άρθρου 62 του Κώδικα περί Δικηγορών, είτε υπάλληλος του δημοσίου τομέα, ο οποίος με την σειρά του θα εμπίπτει στο άρθρο 14 του ν. 2190/1994 (Α' 28) φέρων πανεπιστημιακή εκπαίδευση με πτυχίο Νομικής.

Η διάρκεια της θητείας των μελών της Διοικητικής Επιτροπής Σημάτων είναι τριετής και ανανεώνεται άπαξ. Όλα τα μέλη της είναι ανεξάρτητα κατά την άσκηση των κα-

θηκόντων τους και μπορούν ανά πάσα στιγμή να παυθούν από τα καθήκοντα τους με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, εφόσον φυσικά υποπέσουν σε κάποιο πολύ σοβαρό παράπτωμα, όπως για παράδειγμα σε αδικαιολόγητη αποχή από την εκτέλεση των καθηκόντων τους ή σε άρνηση ή σε παρέλκυση εκτέλεσης αυτών. Επιπλέον τα μέλη της Διοικητικής Επιτροπής Σημάτων δεν επιτρέπεται να έχουν συμμετοχή στη διαδικασία λήψεως αποφάσεων της Υπηρεσίας Σημάτων σχετικά με την παραδοχή ή την απόρριψη δήλωσης σήματος. Σημειώνεται ακόμη, ότι οι συνεδριάσεις της Επιτροπής είναι δημόσιες και κατά την συνεδρίαση τηρούνται πρακτικά. Οι συνεδριάσεις πραγματοποιούνται σε χρόνο, που θα οριστεί από τον πρόεδρο. Οι αποφάσεις της Επιτροπής λαμβάνονται κατά πλειοψηφία και πρέπει απαραίτητα να είναι επαρκώς ορισμένες, αιτιολογημένες και εμπεριστατωμένες.

2.4 ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΗ ΣΗΜΑΤΩΝ

Προκειμένου ένα σήμα να είναι σε θέση να καταχωρηθεί, κατατίθεται σχετική προς τούτο δήλωση στην αρμόδια Υπηρεσία Σημάτων του Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας. Σύμφωνα με το άρθρο 147 του Ν. 4072/2012²⁶, οι αποφάσεις που προκύπτουν από τον εξεταστή της Διοικητικής Επιτροπής Σημάτων και των τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων, όπως και όσα στοιχεία υπάρχουν από ένδικα βοηθήματα, σημειώνονται στο μητρώο σημάτων, ενώ και όλες οι υπόλοιπες αποφάσεις αναρτώνται στον διαδικτυακό ιστότοπο της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου. Όταν το σήμα, που εξετάζεται γίνει αποδεκτό με απρόσβλητη απόφαση τόσο από τον εξεταστή, όσο και με τελεσίδικη απόφαση της Διοικητικής Επιτροπής Σημάτων, τότε και μόνο τότε είναι δυνατό να σημειωθεί η λέξη «καταχωρήθηκε» στα τηρούμενα μητρώα σημάτων. Ένα σήμα, που γίνεται δεκτό, θεωρείται πως έχει καταχωρηθεί από την ημέρα υποβολής της δήλωσης του. Στα μητρώα των σημάτων σημειώνονται όλες εκείνες οι νομικές μεταβολές του σήματος και του δικαιώματος επί του σήματος, που προκύπτουν από τη στιγμή που ένα σήμα έχει γίνει αποδεκτό και εφεξής²⁷.

Είναι σκόπιμο να αναφερθεί, ότι τα μητρώα των σημάτων είναι δημόσια και επομένως αντίγραφα ή αποσπάσματα των εγγράφων είναι προσβάσιμα σε οποιονδήποτε αιτηθεί την χορήγησή του. Ένα άλλο σημαντικό γεγονός είναι πως το μητρώο σημάτων μπορεί να φέρει ηλεκτρονική μορφή (Ηλεκτρονικό Μητρώο Σημάτων) ακολου-

²⁶ Βλ. Εφημερίδα της Κυβέρνησης, Αρ. Φύλλου 86, Νόμος υπ' αριθ. 4072, Άρθρα 147 Κεφάλαιο Δ'

²⁷ Βλ. Ν. Κ. Ρόκα, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Νομική βιβλιοθήκη, σελ.141.

θώντας ορθά τις επιταγές της σύγχρονης εποχής. Σύμφωνα με τις αποφάσεις του Υπουργού Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας καθορίζονται οι προϋποθέσεις, οι όροι, οι διαδικασίες καταχώρησης, η τεχνική διαχείριση και γενικότερα οποιοδήποτε θέμα σχετίζεται με την δημιουργία και την τήρηση του Ηλεκτρονικού Μητρώου Σημάτων. Ακόμη με τον ίδιο τρόπο μπορεί στο εγγύς ή απώτερο μέλλον να οριστεί η αποκλειστική λειτουργία του Ηλεκτρονικού Μητρώου Σημάτων και η κατάργηση του απλού μητρώου σημάτων, με την μορφή, που το γνωρίζουμε σήμερα.

Στον προϊσχύοντα νόμο Ν. 2239/1994 ο χρόνος κατάθεσης του σήματος είχε σημασία για την κρίση περί ομοιότητας της κατατεθείσας ένδειξης με προγενέστερο κατατεθειμένο σήμα, ακόμα και αν μετά την κατάθεση το προκατατεθειμένο σήμα μεταβιβαζόταν στο νεότερο καταθέτη²⁸. Η υπόθεση 2668/08 που εξετάστηκε από το ΣτΕ αναφέρεται σε περιπτώσεις καταχώρησης σημάτων, πιο συγκεκριμένα δε αναφέρει: «Σήμα - Διοικητική Επιτροπή Σημάτων - Καταχώρηση σήματος - Κρίσιμος χρόνος για την κρίση περί ομοιότητάς σήματος προς άλλο προκατατεθέν σήμα είναι ο χρόνος καταθέσεως του υπό κρίση εκάστοτε νεότερου σήματος, οποιαδήποτε δε μεταγενέστερη μεταβολή στο προκατατεθειμένο σήμα, και δη η μεταβίβασή του στον δικαιούχο του νεότερου σήματος δεν ασκεί επιρροή στη σχετική κρίση».

2.5 ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΣΗΜΑΤΩΝ

Τον ισχύοντα σήμερα Νόμο 4072/2012 γίνεται πλήρης αναφορά στην διαδικασία, που πρέπει να ακολουθήσει ο κάτοχος ενός σήματος, προκειμένου να δρομολογηθεί η πορεία καταχώρησης αυτού του σήματος. Σύμφωνα με τα άρθρα 135 και 136 του Ν. 4072/2012²⁹ και με ορισμένες μεταγενέστερες τροποποιήσεις, που επέφερε ο Νόμος 4155/2013, υπάρχουν ορισμένες προϋποθέσεις, που πρέπει να ακολουθήσει ο καταθέτης για να χορηγηθεί σε αυτόν ημερομηνία κατάθεσης του σήματος.

- Η δήλωση για την κατάθεση ενός σήματος πρέπει να συνοδεύεται από ένα επιπλέον έγγραφο το οποίο θα αποδεικνύει την καταβολή του τέλους κατάθεσης, που προηγήθηκε, καθώς επίσης και να περιέχει σαφές αίτημα για καταχώρηση κάποιου σήματος, αποτύπωση του εν λόγω σήματος, καθώς και τα

²⁸ Βλ. Ρόκας, Ν. και Κινινή Ε. (2013), Σήματα-Ερμηνεία του Ν.4072/2012. 43, Νομική Βιβλιοθήκη

²⁹ Βλ. Εφημερίδα της Κυβέρνησης, Αρ. Φύλλου 86, Νόμος υπ' αριθ. 4072, Άρθρα 135 και 136, Κεφάλαιο Δ'

προσωπικά στοιχεία του καταθέτη, όπως όνομα και επώνυμο, κατοικία, τηλέφωνο επικοινωνίας και επιπλέον διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Επιπροσθέτως η δήλωση αυτή θα πρέπει να περιέχει αναλυτικό κατάλογο των προϊόντων ή των υπηρεσιών τα οποία πρόκειται να διακρίνει το εν λόγω σήμα και να είναι τούτα ταξινομημένα ανά κλάση (κατά ομάδα προϊόντων ή υπηρεσιών).

- Η δήλωση κατάθεσης πρέπει να συμπεριλαμβάνει, όπως είναι αυτονόητο, την υπογραφή του καταθέτη ή του πληρεξουσίου του δικηγόρου, στον οποίο έχει ανατεθεί η σχετική προς τούτο εντολή.
- Αν υπάρχει περίπτωση διεκδίκησης προτεραιότητας, θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται στη δήλωση η ημερομηνία της προγενέστερης κατάθεσης καθώς και η χώρα, όπου αυτή συνέβη.
- Αν ο καταθέτης του σήματος τυχόν εκπροσωπείται νομίμως από πληρεξούσιο δικηγόρο, τότε θα πρέπει συν τοις άλλοις να συμπεριλαμβάνεται στην ως άνω αίτηση το όνομα, το επώνυμο, η επαγγελματική διεύθυνση, το τηλέφωνο και η ηλεκτρονική διεύθυνση (e-mail) του δικηγόρου.
- Υπογεγραμμένη έγγραφη εξουσιοδότηση χωρίς θεώρηση του γνήσιου της υπογραφής, αν η κατάθεση γίνεται από δικηγόρο.
- Αν το σήμα είναι τρισδιάστατο, έγχρωμο, συλλογικό ή ηχητικό, τότε θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται σχετική μνεία αυτού.
- Αν το σήμα συμπεριλαμβάνει περά από τους ελληνικούς και τους λατινικούς χαρακτήρες και άλλους, τότε θα πρέπει σε προσάρτημα να αποδίδονται αυτοί οι χαρακτήρες στο ελληνικό ή στο λατινικό αλφάβητο.
- Διορισμό αντικλήτου με αναγραφόμενα όλα τα απαραίτητα στοιχεία αυτού.

Η δήλωση καθώς επίσης και η αποτύπωση του σήματος πρέπει υποχρεωτικά να κατατίθενται και σε ηλεκτρονική μορφή, προσκομίζοντας στην αρμόδια υπηρεσία ηλεκτρονικό δίσκο ή οποιοδήποτε άλλο ηλεκτρονικό αποθηκευτικό μέσο, που είναι κατάλληλο να αποτυπώσει ευκρινώς τα ανωτέρω. Σημειώνουμε επίσης πως ημερομηνία κατάθεσης της δήλωσης λογίζεται αυτομάτως η ημερομηνία υποβολής όλων των ανωτέρω αναφερομένων εγγράφων³⁰

³⁰

Βλ. Ν. Κ. Ρόκα, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Νομική βιβλιοθήκη, σελ.135.

2.6 ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΣΥΓΧΥΣΗΣ

Εφετείο Αθηνών, υπόθεση 7208/95: «Η κρίση για τη δυνατότητα πρόκλησης κινδύνου σύγχυσης, από την αυτούσια χρήση επωνυμίας η διακριτικού γνωρίσματος στηρίζεται στην απλή αντιπαραβολή των ενδείξεων για την οπτική, ακουστική και ηχητική ομοιότητα, ενώ για την παραποίηση ή απομίμηση μπορεί να συναχθεί με βάση τα διδάγματα της κοινής πείρας, δηλαδή τις γενικές γνώσεις και τους κανόνες της λογικής που κατέχει ο δικαστής».

Υπάρχουν ορισμένα στοιχεία που πρέπει να εξεταστούν και να ληφθούν σοβαρά υπόψη προκειμένου να είμαστε σε θέση να ερμηνεύσουμε και να κατανοήσουμε τις περιπτώσεις εμφάνισης κινδύνου σύγχυσης³¹ από την χρήση σήματος για το καταναλωτικό κοινό. Δεν αποτελεί υποχρέωση η απόδειξη παραπλάνησης των καταναλωτών αφού το μόνο που αρκεί, είναι να διαπιστωθεί με αντικειμενικές μεθόδους ο κίνδυνος σύγχυσης – παραπλάνησης, μιάς και ο κίνδυνος αυτός είναι μια αφηρημένη νομική έννοια χρήζουσα ερμηνείας. Περίπτωση πρόκλησης πιθανού κινδύνου σύγχυσης αποτελεί για παράδειγμα η υπόθεση 571/2011, η οποία εξετάστηκε αναλυτικά από τον Άρειο Πάγο: *ΑΠ, υπόθεση 571/2011:* «Κρίθηκε ότι η χρησιμοποίηση στο διαδίκτυο της ηλεκτρονικής διεύθυνσης υπό τα στοιχεία www.legrand.gr από την τουριστική εταιρία LE GRAND TRAVEL BUREAU μπορεί να δημιουργήσει σύγχυση, ότι πρόκειται για τη γνωστή γαλλική εταιρία ηλεκτρικών LEGRAND, αφού συνιστά εμφανώς πιστή αντιγραφή του διακριτικού γνωρίσματος της τελευταίας». Επιπροσθέτως, πιθανή περίπτωση δημιουργίας κινδύνου σύγχυσης αποτελεί η υπόθεση 2461/06 του *Εφετείου Αθηνών:* Σήμα – Σύγκρουση σήματος με επωνυμία/διακριτικό τίτλο– Κίνδυνος συγχύσεως – Εννοιολογική ομοιότητα ελληνικής και ξενόγλωσσης ένδειξης (HERMES/ΕΡΜΗΣ) – «Συντρέχει κίνδυνος συγχύσεως μεταξύ της ελληνικής λεκτικής ένδειξης ΕΡΜΗΣ και της ξενικής HERMES, λόγω της εννοιολογικής τους ταύτισης. Στο δίκαιο των διακριτικών γνωρισμάτων δεν γίνεται δεκτή η αποδυνάμωση δικαιώματος, γιατί τούτο θα οδηγούσε σε αναίρεση της αρχής της χρονικής προτεραιότητας και πρόκληση κινδύνου σύγχυσης».

- ❖ Ο κίνδυνος σύγχυσης δεν κρίνεται μόνο με βάση τα προϊόντα, που εμπορεύεται ο δικαιούχος του σήματος, αλλά με βάση το σύνολο των προϊόντων, για τα οποία το σήμα έχει κατοχυρωθεί. Εξάλλου, το Δικαστήριο για τον σχηματισμό

³¹

Βλ. Ν. Ρόκας, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ 126

της κρίσης του και συνακόλουθα για έκδοση της αποφάσεώς του, πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα αντικειμενικά στοιχεία και να αποβλέπει στον μέσο χωρίς οιαδήποτε πείρα καταναλωτή. Έτσι, ο κίνδυνος σύγχυσης θα αποκλειστεί αν τα διακριτικά γνωρίσματα έχουν διαφορετικά στοιχεία ή αν τα διακρινόμενα προϊόντα είναι μεταξύ τους ανόμοια³².

- ❖ Αν υπάρχει πιθανότητα εμφάνισης κινδύνου σύγχυσης, τότε λαμβάνεται σοβαρά υπόψη η εντύπωση που έχει δημιουργηθεί σε σημαντικό μέρος του καταναλωτικού κοινού. Επομένως η παραπλάνηση ενός μόνο μικρού τμήματος καταναλωτών δεν συνηγορεί στην ύπαρξη κινδύνου σύγχυσης. Σύμφωνα με την ελληνική νομολογία λαμβάνεται υπόψη ο μέσος άπειρος και όχι ιδιαίτερα προσεκτικός καταναλωτής.
- ❖ Η συνολική εντύπωση, που έχει δημιουργηθεί στο κοινό, διαδραματίζει πολύ σημαντικό ρόλο. Κίνδυνος σύγχυσης δεν πρόκειται να δημιουργηθεί ακόμα και αν υπάρχουν κοινά στοιχεία μεταξύ προϊόντων, εφόσον η γενική εντύπωση που έχει επικρατήσει για αυτά τα προϊόντα είναι διαφοροποιημένη, με αποτέλεσμα να μην γίνεται εμφανής η σύγχυση μεταξύ των συγκρουόμενων σημείων. Αντίθετα αποτελέσματα λαμβάνουμε, όταν παρά τις διαφοροποιήσεις σε λεκτικά ή απεικονιστικά στοιχεία των συγκρουόμενων σημάτων, παραμένει η ίδια συνολική εντύπωση στο καταναλωτικό κοινό με αποτέλεσμα να δημιουργείται κίνδυνος σύγχυσης.
- ❖ Λόγω της οπτικής, ηχητικής και εννοιολογικής εντύπωσης που δημιουργείται μεταξύ δυο συγκρινόμενων σημείων υπάρχει περίπτωση να παραχθεί κίνδυνος σύγχυσης ανάμεσα τους³³. Η οπτική εντύπωση δημιουργείται στα σήματα που είναι δυνατό και εφικτό να απεικονισθούν³⁴. Δεν αποκλείεται όμως να δημιουργείται οπτική εντύπωση και από κάποιο λεκτικό σήμα, όταν χρησιμοποιείται ιδιαίζουσα μορφή. Η ηχητική εντύπωση έχει σημασία για τα λεκτικά σήματα. Αφού η ακουστική εντύπωση είναι παρεμφερής, υπάρχει κίνδυνος σύγχυσης έστω και αν υπάρχει διαφορά εννοιολογική. Μεταξύ λεκτικών και όχι μόνον, αλλά και εικαστικών σημείων μπορεί να δημιουργηθεί παρεμφερής εννοιολογική εντύπωση.

³² Βλ. Β. Αντωνόπουλος, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ. 688.

³³ Βλ. Ν. Κ. Ρόκα, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Νομική βιβλιοθήκη, σελ. 148.

³⁴ Βλ. Ν. Κ. Ρόκα, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Νομική βιβλιοθήκη, σελ. 148.

- ❖ Η έκταση και ο βαθμός της παρεχόμενης προστασίας εξαρτάται και από τη διακριτική δύναμη του εν λόγω σήματος³⁵. Όσο μεγαλύτερη είναι η διακριτική δύναμη και η φήμη, που έχει αποκτήσει το προγενέστερο σήμα, τόσο μεγαλύτερη θα είναι και η παρεχόμενη προστασία σε αυτό, με αποτέλεσμα να μην αρκούν μικρές διαφοροποιήσεις μεταξύ τους για να αποφευχθεί η δημιουργία κινδύνου σύγχυσης. Αν όμως πρόκειται για σήμα, το οποίο δεν χρησιμοποιείται πλέον ή χρησιμοποιείται ελάχιστα, τότε σε αυτήν την περίπτωση αρκούν μικρές μόνο διαφοροποιήσεις για τον αποκλεισμό του κινδύνου σύγχυσης.
- ❖ Ο κίνδυνος σύγχυσης συμπεριλαμβάνει και τον κίνδυνο συσχέτισης, που μπορεί να προκύψει μεταξύ δυο σημείων. Ο κίνδυνος συσχέτισης αφορά σε δυο σημεία που συγκρινόμενα αυτοτελώς μεταξύ τους, δεν προκαλούν μεν κίνδυνο σύγχυσης, δημιουργούν όμως την πλάνη στο καταναλωτικό κοινό, πως τα δυο αυτά αγαθά ή υπηρεσίες, που φέρουν το ίδιο σήμα, προέρχονται είτε από την ίδια επιχείρηση, είτε από διαφορετικές επιχειρήσεις, οι οποίες όμως διατηρούν μεταξύ τους σχέσεις συνεργασίας ή κύριας και θυγατρικής εταιρίας. Ο κίνδυνος συσχέτισης καλύπτει με έμμεσο τρόπο τον κίνδυνο σύγχυσης και την ευρεία έννοια αυτού του κινδύνου.³⁶ Ο κίνδυνος σύγχυσης συσχετίζεται άμεσα με την ταυτότητα ή ομοιότητα των προϊόντων ή των υπηρεσιών. Αυτό σημαίνει πως όσο περισσότερο ομοιάζουν μεταξύ τους τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες, τόσο μεγαλύτερη απόσταση πρέπει να υπάρχει μεταξύ των συγκρουόμενων σημάτων και των συμφερόντων, που αυτά συνεπάγονται για τον δικαιούχο τους και αντίστροφα.

3. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΣΗΜΑΤΩΝ

³⁵ Βλ. Ν. Κ. Ρόκα, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Νομική βιβλιοθήκη, σελ.149.

³⁶ Βλ. Ν. Κ. Ρόκα, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Νομική βιβλιοθήκη, σελ.149.

Τα σήματα ανήκουν σε κατηγορίες και κατατάσσονται σε αυτές σύμφωνα πάντα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που τα διακρίνουν. Μπορούν να ανήκουν ταυτόχρονα σε παραπάνω από μία κατηγορίες. Είναι γεγονός μάλιστα, ότι το νομικό πλαίσιο είναι αυτό που πολλές φορές καθορίζει την κατηγορία στην οποία θα ενταχθεί το εκάστοτε σήμα.

3.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΑΠΑΡΑΔΕΚΤΩΝ ΣΗΜΑΤΩΝ

Είναι η λεγόμενη «συγκεκριμένη» διακριτική ικανότητα, η οποία διακρίνει τα συγκεκριμένα εμπορεύματα ή συγκεκριμένες υπηρεσίες, που προέρχονται από τη συγκεκριμένη επιχείρηση και που αναφέρονται στην ανωτέρω αναφερομένη δήλωση κατάθεσης³⁷.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΕΦΕΤΕΙΟ-ΤΡΙΜΕΛΕΣ, απόφαση 470/1988: «Σήμα - Απεικόνιση - Φαρμακευτικά ή κτηνιατρικά προϊόντα – Το σήμα μπορεί να αποτελείται μόνο από απεικόνιση, που μπορεί να χρησιμεύσει προς προσδιορισμό της προέλευσης των προϊόντων για τα οποία δηλώνεται από ορισμένη επιχείρηση. Συνεπώς, μπορεί να αποτελέσει σήμα φαρμακευτικών ή κτηνιατρικών προϊόντων». Προκύπτει συνεπώς, ότι ο διακριτικός χαρακτήρας μιας ένδειξης εξετάζεται σε αποκλειστική συνάρτηση με τη λειτουργία προέλευσης³⁸. Αντιπροσωπευτικό παράδειγμα αποτελεί η ένδειξη «Diesel», η οποία δεν έχει διακριτική δύναμη όσον αφορά στα καύσιμα και τους κινητήρες, αλλά τη διαθέτει όσον αφορά στα είδη ρουχισμού, τα υποδήματα και γενικά τα όμοιας φύσεως προϊόντα.

Η διαπίστωση του διακριτικού χαρακτήρα όμως πραγματοποιείται με την εξέταση της κάθε επί μέρους περίπτωσης ξεχωριστά με βάση την φύση των προϊόντων προς διάκριση, τις γενικότερες συνθήκες διάθεσης των προϊόντων αυτών και τη διαφημιστική επένδυση του κατόχου του δικαιώματος στο σήμα³⁹. *ΔΕΚ (Ευρωπαϊκό Δικαστήριο) υπόθεση C-353/03, Nestle/Mars* «Επιβάλλεται η υπόμνηση, ότι τα στοιχεία βάσει των οποίων μπορεί να αποδειχθεί ότι το σήμα έχει καταστεί πρόσφορο για τον προσδιορισμό του οικείου προϊόντος ή της οικείας υπηρεσίας ως προερχομένων από συγκεκριμένη επιχείρηση, πρέπει να εκτιμώνται σφαιρικά και ότι, στο πλαίσιο αυτής της εκτι-

³⁷ Βλ. Ρόκας Ν. και Κινινή Ε. (2013). Σήματα - Ερμηνεία του Ν.4072/2012. 26, Νομική Βιβλιοθήκη.

³⁸ Βλ. Δελούκα/Χρυσάνθη/Λιακόπουλος (επιμ.) Ρόκας Ν., Δίκαιο Σημάτων, 67 (Ν.2239/1994)

³⁹ Βλ. Αντωνόπουλος Β., Ψυχομάνης Σ. και Γιοβαννόπουλος Ρ. (επιμ.), (2013). Εμπορικό Δίκαιο- Γενικό Μέρος / Δίκαιο Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας. 355 Αθήνα: Αντ. Ν. Σακκουλα από ΔΔΔΣ 418/1981, ΕΕμπΔ 34, 151, ΠΕΚ, Τ-88/00, ΕΕμπΔ 2002, 453.

μήσεως, μπορούν να λαμβάνονται υπόψη, μεταξύ άλλων, το μερίδιο της αγοράς, που αναλογεί στο σήμα, η ένταση, η γεωγραφική έκταση και η διάρκεια της χρήσεως του σήματος αυτού, το μέγεθος των επενδύσεων στις οποίες έχει προβεί η επιχείρηση για την προώθησή του, το ποσοστό των ενδιαφερομένων κύκλων που αναγνωρίζει, χάρη στο σήμα, το προϊόν ή την υπηρεσία ως προερχόμενα από συγκεκριμένη επιχείρηση, καθώς και οι δηλώσεις εμπορικών και βιομηχανικών επιμελητηρίων ή άλλων επαγγελματικών ενώσεων (απόφαση της 4ης Μαΐου 1999, C-108/97 και C-109/97, Windsurfing Chiemsee, Συλλογή 1999, σ. I2779, σκέψεις 49 και 51)».

Ένα άλλο παράδειγμα περίπτωσης अपαράδεκτου σήματος περιγράφεται στην απόφαση 1104/09 του ΣτΕ (Συμβούλιο Επικρατείας). ΣτΕ, υπόθεση 1104/09: «Σήμα - Απόλυτοι λόγοι अपαράδεκτου - Έννοια εθνικού συμβόλου - Χρήση ονόματος ιστορικού προσώπου - Ένα ιστορικό πρόσωπο (ΝΑΠΟΛΕΩΝ) δεν μπορεί να θεωρηθεί σύμβολο κράτους και, συνεπώς, σήμα με το όνομα του ή/και την απεικόνιση τον δεν δημιουργεί απαράδεκτο στην κατάθεση σήματος». Άλλη περίπτωση αποτελεί η υπόθεση 3346/2011 του ΣτΕ η οποία αναφέρει. ΣτΕ, υπόθεση 3346/2011: «Η χρήση μυθολογικών και λογοτεχνικών ονομάτων ως σημάτων δεν παραβιάζει τα χρηστά ήθη, ενώ, δεν αποτελεί σημείο μεγάλης συμβολικής σημασίας». Έχει επικρατήσει στην θεωρία, ότι οι ενδείξεις που πρεσβεύουν μια πανεθνική ιδέα (π.χ. Μεσσίας, Δαλάι Λάμα, Βούδας κλπ.) δεν πρέπει να γίνονται αποδεκτές προς καταχώρηση⁴⁰». Ένα τελευταίο παράδειγμα περίπτωσης απαράδεκτου σήματος σύμφωνα με το ΣτΕ αποτελεί η υπόθεση 2837/07 η οποία αναφέρει τα εξής: Η λέξη "KENNEDY" αποτελεί πράγματι σύννητες Ιρλανδικό όνομα, επομένως δύναται να εγείρει δικαίωμα στην χρήση του ως σήμα για την διάκριση προϊόντων της επιχείρησης. Ως εκ τούτου, παρότι δεν πρόκειται ούτε για λέξη κατά κυριολεξία κοινόχρηστη, ούτε για όνομα συγκεκριμένου φυσικού προσώπου, το όνομα αυτό δεν είναι δεκτικό καταθέσεως ως σήμα. Συνεπώς, ορθά το Διοικητικό Εφετείο έκρινε, ότι το πιο πάνω σήμα δεν ήταν δεκτικό καταθέσεως από οποιαδήποτε εταιρεία, καθώς επίσης θα έπρεπε να απορριφθούν ως αβάσιμοι όλοι οι περί τού αντιθέτου λόγοι αναιρέσεως».

Στα άρθρα 123 και 124 του Ν. 4072/2012 απαριθμούνται οι απόλυτοι και σχετικοί λόγοι, σύμφωνα με τους οποίους ένα σήμα μπορεί να κριθεί ως απαράδεκτο⁴¹ με στόχο την προστασία του δημοσίου συμφέροντος. Για τον λόγο αυτό προβλέπονται από

⁴⁰ Βλ. Ρόκας Ν. και Κινινή Ε. (2013). Σήματα- Ερμηνεία του Ν.4072/2012. 33, Νομική Βιβλιοθήκη από Βενιέρη, ΕΕμπΔ 2008, 683

⁴¹ Βλ. Γεωργακόπουλος, Βιβλιοθήκη Δικαίου Επιχειρήσεων & Εταιριών, Νομική Βιβλιοθήκη, σελ 92-98.

τον Νόμο διαδικασίες αποκλεισμού απόκτησης δικαιώματος σε κάποιο σήμα. Ο έλεγχος των λόγων αυτών γίνεται από την Διοικητική Επιτροπή Σημάτων, η οποία αποφασίζει αν θα κάνει δεκτή τη δήλωση καταχώρισης ή θα την απορρίψει. Ως προς τους *απόλυτους λόγους* απαράδεκτου διατηρούνται οι προβλέψεις του νόμου Ν. 2239/1994, ενώ προστίθεται και λόγος σχετιζόμενος με τις γεωγραφικές ενδείξεις και προστατευόμενες ονομασίες προέλευσης των οινοπνευματωδών και γεωργικών προϊόντων. Πιο συγκεκριμένα σύμφωνα με το άρθρο 123⁴² του άνω Νόμου δεν καταχωρούνται ως σήματα σημεία τα οποία:

- I. Δεν είναι δεκτικά γραφικής παράστασης, όπως ορίζει το άρθρο 121.*
- II. Στερούνται διακριτικού χαρακτήρα.*
- III. Αποτελούνται αποκλειστικά από χαρακτηριστικά που υποδηλώνουν είδος, ποιότητα, ποσότητα, προορισμό, αξία, γεωγραφική προέλευση, χρόνο παραγωγής ή άλλα χαρακτηριστικά του προϊόντος ή της υπηρεσίας.*
- IV. Έχουν οριστεί ως κοινόχρηστα. Αποτελούνται δηλαδή αποκλειστικά από σημεία ή ενδείξεις τα οποία έχουν καταστεί συνήθη στην καθημερινή γλώσσα ή στη θεμιτή και πάγια τακτική του εμπορίου.*
- V. Συνίστανται αποκλειστικά από το σχήμα που επιβάλλεται από τη φύση του προϊόντος ή είναι απαραίτητο για την επίτευξη τεχνικού αποτελέσματος ή προσδίδει ουσιαστική αξία στο προϊόν. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η απόφαση του ΔΕΚ για την υπόθεση “Lego”³⁰, στην οποία το τμήμα επικυρώνει την απόφαση του τμήματος ακυρώσεων, καθόσον το τουβλάκι Lego⁴³ έχει εντελώς λειτουργικό χαρακτήρα, δεδομένου, ότι δεν περιλαμβάνει κανένα αυθαίρετο ή διακοσμητικό στοιχείο. Επομένως, το τμήμα μπορεί να εφαρμόσει στο τούβλο Lego το διατυπωθέν στην απόφαση Philips³¹⁴⁴ συμπέρασμα ότι “τα ουσιώδη λειτουργικά χαρακτηριστικά του σχήματος [...] συνδέονται αποκλειστικά με το τεχνικό αποτέλεσμα”.*
- VI. Έρχονται σε σύγκρουση με τη δημόσια τάξη και να αντίκεινται στα χρηστά ήθη.*
- VII. Διαθέτουν παραπλανητικά στοιχεία που μπορούν να εξαπατήσουν το κοινό ιδίως ως προς τη φύση, την ποιότητα ή την γεωγραφική προέλευση του προϊόντος ή της υπηρεσίας.*

⁴² Βλ. Εφημερίδα της Κυβέρνησης, Αρ. Φύλλου 86, Νόμος υπ’ αριθ. 4072, Άρθρο 123, Κεφάλαιο Α’.

⁴³ Βλ. ΔΕΚ υπόθ. C-48/09 [“Lego”], ΕΕμπΔ 2010, 739

⁴⁴ Βλ. ΔΕΚ υπόθ. C-299/99 [“Philips”]

- VIII.** Προορίζονται να διακρίνουν κρασιά ή οινοπνευματώδη που εμπεριέχουν ή αποτελούνται από προστατευόμενη από τη νομοθεσία της ΕΕ, γεωγραφική ένδειξη υποδηλούσα κρασιά ή οινοπνευματώδη, εφόσον τα εν λόγω κρασιά ή οινοπνευματώδη δεν έχουν τη συγκεκριμένη προέλευση.
- IX.** Εμπεριέχουν ή αποτελούνται από ονομασία προέλευσης ή γεωγραφική ένδειξη γεωργικών προϊόντων και τροφίμων που έχουν ήδη καταχωρηθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία της ΕΕ και αφορούν τον ίδιο τύπο προϊόντος, υπό την προϋπόθεση ότι η αίτηση καταχώρισης του εν λόγω σήματος υποβάλλεται μετά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης καταχώρισης της ονομασίας προέλευσης ή της γεωγραφικής ένδειξης των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων.
- X.** Αποτελούν ονόματα κρατών, σημαία, σύμβολο, έμβλημα, θυρεό ή πρόκειται για επίσημο σύμβολο του ελληνικού κράτους ή άλλων ξένων κρατών που υποβάλλονται στο άρθρο 6 δις της Σύμβασης των Παρισίων για την προστασία της Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας (ν. 213/1975, Α' 258). Εξαιρούνται επίσης σημεία μεγάλης συμβολικής σημασίας και ιδιαίτερου δημοσίου συμφέροντος και ιδίως θρησκευτικά σύμβολα παραστάσεις και λέξεις.
- XI.** Η κατάθεση έρχεται σε αντίθεση με την καλή πίστη ή πραγματοποιήθηκε κακόπιστα.

Κατά παρέκκλιση ένα σημείο μπορεί να γίνει δεκτό προς καταχώριση, εφόσον μέχρι την ημερομηνία κατάθεσής του απέκτησε διακριτικό χαρακτήρα ακριβώς λόγω της χρήσης του. Σύμφωνα με το άρθρο 124 του άνω Νόμου, οι σχετικοί λόγοι για τους οποίους ένα σήμα μπορεί να κριθεί ως απαράδεκτο με συνακόλουθο αποτέλεσμα το σημείο αυτό να μην γίνει δεκτό για καταχώριση είναι εξής⁴⁵:

- Εάν ταυτίζεται με προγενέστερο σήμα και τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες για τα οποία το σήμα έχει δηλωθεί ταυτίζονται με εκείνα για τα οποία προστατεύεται το προγενέστερο σήμα.
- Εάν λόγω της πανομοιότητας με το προγενέστερο σήμα και της ομοιότητας των προϊόντων ή υπηρεσιών υπάρχει κίνδυνος σύγχυσης του κοινού, ο οποίος περιλαμβάνει και τον κίνδυνο συσχέτισής του με το προγενέστερο σήμα.⁴⁶ Τέτοιου είδους περιπτώσεις αποτελούν οι κατωτέρω αναφερόμενες δύο υποθέσεις του

⁴⁵ Βλ. Εφημερίδα της Κυβέρνησης, Αρ. Φύλλου 86, Νόμος υπ' αριθ. 4072, Άρθρο 124, Κεφάλαιο Α'.

⁴⁶ Βλ. Ν. Κ. Ρόκα, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Νομική βιβλιοθήκη, σελ.130.

ΣτΕ. Ειδικότερα η πρώτη απόφαση (ΣτΕ 2812/1998 *Camel*) αναφέρει χαρακτηριστικά ότι: «Τα υποδήματα όμως και οι μπότες, που διακρίνει, μεταξύ άλλων, το 66806/21.7.1980 σήμα CAMEL της αναιρεσειούσης εταιρίας είναι, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, παρόμοια προϊόντα με τα έτοιμα ενδύματα, που διακρίνει το σήμα CAMEL του αναιρεσιβλήτου, διότι προορίζονται για παρεμφερείς χρήσεις και απευθύνονται στον ίδιο κύκλο καταναλωτών». Βέβαια, μια ένδειξη με τα παραπάνω χαρακτηριστικά δεν θεωρείται αυτομάτως ότι πληροί τις προϋποθέσεις του απαραδέκτου. Για να χαρακτηριστεί ως μη καταχωρίσιμη θα πρέπει προηγουμένως να διαπιστωθεί εάν υφίσταται κίνδυνος συγχύσεως του μέσου καταναλωτή. Το δεύτερο παράδειγμα (ΣτΕ 4314/1987) αναφέρει σχετικά τα εξής: «Επειδή κατά την κρίση του δικαστηρίου τούτου, μεταξύ των σημάτων "Corbit" και "Corprit" υπάρχει έντονη οπτική και ηχητική ομοιότητα, ικανή να δημιουργήσει σύγχυση στο καταναλωτικό κοινό για την προέλευση των προϊόντων, που διακρίνουν τα δύο σήματα από ορισμένη επιχείρηση, συνεπώς, ο λόγος αναιρέσεως με τον οποίο προβάλλεται το αντίθετο, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος». Οι δύο παραπάνω αναφερόμενες περιπτώσεις αποτελούν τις βασικές εκφάνσεις του κινδύνου συγχύσεως.

- *Εάν ταυτίζεται ή είναι παρόμοιο με προγενέστερο σήμα που έχει αποκτήσει φήμη και η χρησιμοποίηση του μεταγενεστέρου σήματος θα προσπόριζε σε αυτό, χωρίς συγκεκριμένη αιτία, αθέμιτο όφελος από το διακριτικό χαρακτήρα ή τη φήμη αυτού, ανεξάρτητα αν το μεταγενέστερο σήμα προορίζεται να διακρίνει προϊόντα ή υπηρεσίες που μοιάζουν με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες του προγενεστέρου σήματος.* Παράδειγμα μιας τέτοιας περίπτωσης αποτελεί η ακόλουθη υπόθεση του ΣτΕ, ήτοι η υπόθεση 909/2001 "*Baby Bisco*" / "*Bisco Παπαδοπούλου*": «Σήμα - Παραποίηση σήματος - Απομίμηση σήματος. Παραποίηση σήματος αποτελεί η πιστή, κατά τα κύρια σημεία αντιγραφή του, απομίμηση δε η ιδιαίτερη προσέγγιση προς άλλο σήμα, η οποία εξαρτώμενη από τη συνολική οπτική και ηχητική εντύπωση του σήματος άσχετα από επί μέρους ομοιότητες και διαφορές των δύο σημάτων, μπορεί να προκαλέσει σύγχυση στον κοινό καταναλωτή ως προς την προέλευση των διακρινόμενων από αυτά προϊόντων από ορισμένη επιχείρηση». Βέβαια η παραπάνω θέση χρίζει αναλυτικότερης διευκρίνισης, καθώς θα πρέπει να ληφθεί υπόψη εάν υφίσταται σύνδεση της εν λόγω ένδειξης με ορισμένη επιχείρηση, σύμφωνα με τις

αντιλήψεις του μέσου καταναλωτή. Αντίστοιχο παράδειγμα με το προηγούμενο αποτελεί η υπόθεση 2370/2012 του ΣτΕ: «Σήμα φήμης - Κίνδυνος σύγχυσης - Το σήμα φήμης «Καρέλια» και η προσβολή του από επωνυμία επιχείρησης «Ινώ Καρέλια». Η φήμη σήματος δεν συνιστά νομικό χαρακτηρισμό τού σήματος, αλλά πραγματική κατάσταση και δεν αποκλείεται να αποτελεί «πασίδηλο» γεγονός, το οποίο δεν χρήζει αποδείξεως. Το γεγονός ότι το επίδικο σήμα αποτελείται από το ονοματεπώνυμο του καταθέτη δεν ασκεί επιρροή ως προς την ύπαρξη κινδύνου σύγχυσης, διότι το όνομα της άλλης επιχείρησης δεν διαθέτει τέτοια διακριτική δύναμη, ώστε η προσθήκη του στο γνωστό επώνυμο να διαφοροποιεί επαρκώς το σήμα από προηγούμενα σήματα φήμης».

Ως προγενέστερα σήματα σύμφωνα με τον ισχύοντα νόμο νοούνται τα ακόλουθα⁴⁷:

- *Τα σήματα, συμπεριλαμβανομένων των διεθνών με ισχύ στην Ελλάδα και των ευρωπαϊκών, τα οποία έχουν καταχωρηθεί πριν από την ημερομηνία κατάθεσης της δήλωσης του σήματος, αφού ληφθούν υπόψη τα δικαιώματα προτεραιότητας ή αρχαιότητας αυτών που προβλήθηκαν.*
- *Τα σήματα τα οποία κατά την ημερομηνία κατάθεσης της δήλωσης του σήματος ή ενδεχομένως κατά την ημερομηνία προτεραιότητας που προβάλλεται της υποστήριξής της είναι παγκοίμως γνωστά κατά την έννοια του άρθρου 6 δις της Σύμβασης των Παρισίων.*

Επιπρόσθετοι λόγοι για τους οποίους ένα σημείο δεν γίνεται δεκτό για καταχώριση είναι οι εξής:

- Εάν προσκρούει σε δικαίωμα καταχωρημένου σήματος ή άλλου διακριτικού σημείου ή γνωρίσματος, που χρησιμοποιείται στις συναλλαγές, το οποίο παρέχει στο δικαιούχο του το δικαίωμα να απαγορεύει τη χρήση μεταγενέστερου σήματος, με την προϋπόθεση, ότι τα δικαιώματα αυτά έχουν αποκτηθεί πριν από την ημερομηνία κατάθεσης του εν λόγω σημείου, αφού ληφθούν φυσικά υπόψη τα τυχόν προβαλλόμενα δικαιώματα προτεραιότητας.

⁴⁷ Βλ. Εφημερίδα της Κυβέρνησης, Αρ. Φύλλου 86, Νόμος υπ' αριθ. 4072, Άρθρο 124, Κεφάλαιο Α'.

- Εάν προσκρούει σε προγενέστερο δικαίωμα της προσωπικότητας τρίτου ή σε προγενέστερο δικαίωμα πνευματικής ή βιομηχανικής ιδιοκτησίας, πέραν αυτών, που ρυθμίζονται από τον ισχύοντα σήμερα νόμο.
- Εάν ενδέχεται να δημιουργήσει σύγχυση με σήμα, που έχει καταχωρηθεί και χρησιμοποιείται στην αλλοδαπή κατά τη στιγμή της κατάθεσης της δήλωσης, αν αυτή έγινε κακόπιστα από τον αιτούντα.

Για να γίνει τούτο σαφέστερο, σύμβολα όπως για παράδειγμα η τελεία ή η παύλα, ένα απλό γεωμετρικό σχήμα, λέξεις όπως «άριστο» ή «δωρεάν» καθώς επίσης θρησκευτικά σύμβολα, όπως ο σταυρός και διάφορα άλλα τέτοια στοιχεία, που ανήκουν στις κατηγορίες αυτές δεν μπορούν να αποτελέσουν εμπορικά σήματα. Αντιθέτως, μεμονωμένοι αριθμοί ή γράμματα με ιδιαίτερη και ιδιόμορφη γραφή, μπορούν να καταχωρηθούν ως σήματα, όπως επίσης και σύνθετα σήματα που περιέχουν περιγραφικά στοιχεία. Εκείνο που παίζει καθοριστικό ρόλο και πρέπει να έχουν πάντα υπόψη τους οι επιχειρηματίες προκειμένου να σχηματίσουν ένα εμπορικό σήμα και στη συνέχεια να το κατοχυρώσουν, είναι πως όσο πιο υπερβατικό και ευφάνταστο είναι το σήμα του σε σύγκριση με τα προϊόντα που διακρίνει, τόσο πιο μεγάλη διακριτική δύναμη θα διαθέτει στην αγορά. Αυτό φυσικά δεν σημαίνει πως ένα σήμα πρέπει να είναι απαραίτητα πρωτότυπο αλλά θα πρέπει να διαθέτει ένα στοιχείο, που να το διαφοροποιεί από τα υπόλοιπα σήματα και ταυτοχρόνως να του προσδίδει αυτή τη διακριτική δύναμη, μικρή ή μεγάλη, που θα οφείλεται είτε στο λεκτικό του περιεχόμενο είτε στον τρόπο με τον οποίο παρουσιάζεται είτε και στα δυο.

3.2 ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΑ ΣΗΜΑΤΑ

Το προϊσχύον δίκαιο προέβλεπε καταρχήν τον αποκλεισμό των γραμμάτων και των αριθμών ως ενδείξεων αποδεκτών προς κατάθεση για σήμα (άρθρο 3 §1α Ν.1998/1939). Σήμερα το άρθρο 121 § 2 του Ν.4072/2012 κατατάσσει και επίσημα αυτά τα σημεία ως ενδείξεις δεκτές προς κατάθεση, οι οποίες όμως στην πράξη δεν συγκεντρώνουν αντικειμενικά την απαραίτητη διακριτική ικανότητα ως μεμονωμένα στοιχεία. Στο άρθρο 121 του Ν. 4072/2012⁴⁸ απαριθμούνται όλα εκείνα τα σημεία, που μπορούν να δηλωθούν και να χρησιμοποιηθούν ως σήματα. Μπορούμε να προ-

⁴⁸ Βλ. Εφημερίδα της Κυβέρνησης, Αρ. Φύλλου 86, Νόμος υπ' αριθ. 4072, Άρθρο 121, Κεφάλαιο Α'.

βούμε σε επιμέρους ανάλυση των σημείων εκείνων, που θα μπορούσαν να αποτελέσουν σήματα⁴⁹.

- Οι λέξεις μπορούν να κατατεθούν ως σήματα εφόσον διαθέτουν διακριτική ικανότητα. Διακριτική ικανότητα μπορεί να διαθέτουν ακόμη και αν χρησιμοποιούνται τακτικά στην καθημερινή μας ομιλία, αλλά για να δηλώσουν έννοιες άσχετες με τα διακρινόμενα προϊόντα. Οι συνδυασμοί των λέξεων, από τους οποίους ορισμένες λέξεις είναι περιγραφικές ή κοινόχρηστες ενώ κάποιες από αυτές όχι, μπορούν να κατατεθούν ως σήματα αν και εφόσον διαθέτουν διακριτική ικανότητα. Οι φανταστικές λέξεις είναι αποδεκτές και μπορούν να κατατεθούν ως σήματα. Οι αναγραμματισμοί και οι ανορθογραφίες αντιθέτως δεν μπορούν. Οι λεξιπλασίες αποτελούν καινούριες λέξεις, για τις οποίες έχουν διαμορφωθεί ειδικοί κανόνες. Ένα σύνολο από στοιχεία σύνθετων ενδείξεων τα οποία δίνουν την εντύπωση ολοκληρωμένων ενδείξεων όπως (π.χ. “3Bit”, «3 αλφα», “7up”, “ούζο 12”) είναι καταθέσιμα ως σήματα. Ακόμη δεκτός γίνεται ο συνδυασμός γραμμάτων, που σχηματίζουν μια ηχητική ενότητα ή φανταστική λέξη, χωρίς να αποδίδει απαραίτητα κάποιο νόημα (π.χ. «MISKO», “ΕΒΓΑ”, “ΜΕΒΓΑΛ”). Πρόβλημα παρουσιάζεται σε ενδείξεις με τα προαναφερθέντα χαρακτηριστικά, τα οποία όμως δεν παρουσιάζουν ιδιομορφία και επομένως ούτε διακριτική ικανότητα (π.χ. οι ηχητικές εκφορές των γραμμάτων «ΑΛΦΑ», «ΛΑΜΔΑ»). Για τέτοιου είδους ενδείξεις ο νόμος επιτρέπει την προστασία τους, στην περίπτωση, που έχουν εδραιωθεί ως σήματα προϊόντων ή υπηρεσιών στις καθημερινές συναλλαγές (όπως “ΚΑΠΠΑ” για τα τηλεοπτικά στούντιο).
- Η *εμπορική επωνυμία* μπορεί να είναι ονοματική, πραγματική ή μικτή και αναλόγως κρίνεται εάν είναι καταθέσιμη. Συγκεκριμένα, η ονοματική επωνυμία όπως επίσης και το όνομα είναι πάντα καταθέσιμα, γιατί τούτο αποτελεί εκδήλωση της προσωπικότητας ενός φυσικού προσώπου. Η μεικτή και η πραγματική επωνυμία είναι επίσης καταθέσιμες υπό την αίρεση, πως δεν είναι παραπλανητικές, ειδικά όσον αφορά σε ζητήματα προέλευσης των προϊόντων ή των υπηρεσιών. Η κατάθεση της επωνυμίας ως σήματος ενισχύει την προστασία της υπηρεσίας. Ένα σήμα που αποτελείται από εμπορική επωνυμία μπορεί

⁴⁹

Βλ. Ν.Ρόκας, Κώδικες Νομικής Βιβλιοθήκης, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2012, σελ 36.

να διαγραφεί, αν στα πλαίσια των προθεσμιών, που υπάρχουν, δεν γίνει ουσιαστική χρήση του σήματος ως διακριτικού γνωρίσματος του φορέα της επιχείρησης.

- Με τον όρο *σχέδια* αναφερόμαστε γενικότερα σε κάθε είδους σχέδιο, ειδικότερα όμως μπορούμε να πούμε πως ο όρος αυτός περιλαμβάνει τα «βιομηχανικά σχέδια και υποδείγματα». Τα σχέδια που αποτυπώνουν ένα εντελώς πρωτότυπο προϊόν, που μπορεί να προστατευθεί με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ή υπόδειγμα χρησιμότητας είναι απαράδεκτα προς κατάθεση, γιατί καταστρατηγούν τη χρονικά περιορισμένη νομική προστασία, που παρέχουν οι σχετικές διατάξεις για την ευρεσιτεχνία και το υπόδειγμα χρησιμότητας. Ένα σχέδιο μπορεί να διαθέτει τέτοια ιδιομορφία και πρωτοτυπία, ώστε κατάλληλα διαφημιζόμενο να αποκτήσει ιδιαίτερη αισθητική και οικονομική αξία στη συνείδηση των καταναλωτών, έτσι ώστε ο κατασκευαστής του να αποκτά ένα σημαντικό ανταγωνιστικό προβάδισμα έναντι των ανταγωνιστών του.
- *Οι αριθμοί και τα γράμματα* μπορούν να κατατεθούν ως σήματα, εφόσον διαθέτουν διακριτική ικανότητα. Αν όμως τα γράμματα ή οι αριθμοί είναι μεμονωμένα στοιχεία τότε στερούνται της διακριτικής ικανότητας, εκτός και αν συνοδεύονται από άλλα σημεία ή είναι καλλιγραφικά. Δεκτοί είναι οι συνδυασμοί μεταξύ γραμμάτων και αριθμών, μονογράμματα, γράμματα που σχηματίζουν φανταστικές λέξεις ή φθόγγους.
- *Οι ήχοι – μουσικές φράσεις* μπορούν να κατατεθούν ως σήματα εφόσον διαθέτουν διακριτική ικανότητα. Επομένως στην κατηγορία των σημάτων μπορεί να ανήκουν διαφημιστικά μηνύματα, διαφημιστικά επιχειρήσεων ή ραδιοφωνικών εκπομπών, ηχητικές ενδείξεις από κινηματογραφικές ή τηλεοπτικές εκπομπές, καθώς επίσης και ηχητικές εκπομπές, που μπορεί να προέρχονται από έναν ηλεκτρονικό υπολογιστή.
- *Ο τίτλος εφημερίδας ή περιοδικού* αποτελεί σήμα. Το ζήτημα που προκύπτει είναι, αν ο ορισμός που έχουμε δώσει για το σήμα καλύπτει στη συγκεκριμένη περίπτωση τις προϋποθέσεις της καταθεσιμότητας και τους λόγους περί απαράδεκτου, όπως ορίζεται τούτο στα άρθρα 123 και 124 του Ν. 4072/2012. Λόγω της σχετικής αμφισβήτησης για το εάν ο τίτλος εφημερίδας ή περιοδικού εξατομικεύει τούτο, πρέπει να γίνει δεκτό, ότι το τεκμήριο αυτό καλύπτει μόνον την προϋπόθεση της αυτοτέλειας του σήματος έναντι του διακρινόμενου προϊόντος.

- Το *σχήμα ενός προϊόντος ή μιας συσκευασίας* μπορεί να αποτελέσει και αυτό με τη σειρά του σήμα. Η νομοθεσία όσον αφορά την περίπτωση αυτή θέτει ως βασική προϋπόθεση το σχήμα ή η συσκευασία του προϊόντος να έχουν διακριτική ικανότητα, όπερ συμβαίνει όταν ένα σχήμα είναι πρωτότυπο και ιδιόμορφο. Το σχήμα ενός προϊόντος ή μιας συσκευασίας μπορεί να προστατεύεται σύμφωνα με τις διατάξεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας και αθέμιτου ανταγωνισμού.
- Οι *απεικονίσεις* μπορούν να κατατεθούν και αυτές ως σήματα και αποτελούν εικαστικές παραστάσεις συγκεκριμένου ή αφηρημένου τύπου. Ως απεικονίσεις μπορούν να κατατεθούν ακόμη και ολόκληρες ετικέτες που τίθενται στη συσκευασία του προϊόντος. Είναι σύνηθες οι απεικονίσεις να αποτελούνται από συνδυασμό λεκτικών και εικαστικών σημείων. Η απεικόνιση του ίδιου του προϊόντος δεν μπορεί να θεωρηθεί ως σήμα και να κατατεθεί, αφενός γιατί θα είναι περιγραφική και αφετέρου γιατί δεν θα έχει αυτοτέλεια έναντι του διακρινόμενου προϊόντος. Τα σήματα αυτού του είδους καταχωρούνται σε ειδικά βιβλία και ο έλεγχος τους είναι πρακτικά ανέφικτος. Οι απεικονίσεις μπορούν να κατατεθούν είτε σε ασπρόμαυρη είτε σε έγχρωμη μορφή.

3.3 ΜΗ ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΑ ΣΗΜΑΤΑ

Πέρα από τα σημεία, που προαναφέραμε και τα οποία, σύμφωνα με τη νομοθεσία, μπορούν να στοιχειοθετήσουν σήμα, υπάρχουν και άλλα σημεία τα οποία είναι δεκτικά προστασίας, έτσι ώστε να αποτελέσουν και αυτά σήματα. Η δυνατότητα κατάθεσης αυτών των σημείων αμφισβητείται κάθε φορά για διαφορετικούς λόγους⁵⁰.

- ❖ Χρίζει ερμηνείας αν η *φωνή* μπορεί να αποτελέσει σήμα. Εύλογα πολλοί διερωτώνται αν ένας ιδιαίτερος τύπος φωνής, δημιουργημένος με τεχνητά μέσα και με κάποια ιδιαιτερότητα ή πρωτοτυπία μπορεί να προστατευθεί ως σήμα και μάλιστα ως ηχητικό σήμα. Εξαιτίας των διαφορετικών περιστάσεων, που προκύπτουν κάθε φορά, η φωνή τυγχάνει να είναι σημείο προστασίας σύμφωνα με τις διατάξεις του αθέμιτου ανταγωνισμού, της προστασίας της προσωπικότητας και των διατάξεων περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Προαπαιτούμενο για την κατάθεση τους ως σήματα είναι το να φέρουν τη δυνατότητα

⁵⁰

Βλ. Ν.Ρόκας, Κώδικες Νομικής Βιβλιοθήκης, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2012, σελ 45.

γραφικής αποτύπωσης στην σχετική αίτηση καταχώρησης, είτε με μουσικές νότες, είτε με καταγραφή παλμικών κυμάτων, ενώ ο συγκεκριμένος συνδυασμός, που δημιουργούν οι νότες, θα πρέπει ακόμη να μπορεί να προσδιορίσει την προέλευσή της από συγκεκριμένη επιχείρηση, να έχει δηλαδή διακριτικότητα⁵¹. Χαρακτηριστικά αναφέρεται στην ΔΕΚ C-283/01, *Shield Mark/Kirst*: «όσον αφορά στο ηχητικό σημείο, δεν ικανοποιούνται οι απαιτήσεις αυτές αν το σημείο παρίσταται γραφικώς μέσω περιγραφής κατά την οποία χρησιμοποιείται η γραπτή γλώσσα, όπως είναι η μνεία ότι το σημείο αποτελείται από φθογγόσημα, που συνθέτουν γνωστό μουσικό έργο ή η μνεία ότι αποτελείται από φωνή ενός ζώου, ή μέσω απλής ηχομιμητικής λέξεως χωρίς άλλη διευκρίνιση ή μέσω διαδοχικών μουσικών φθογγόσημων χωρίς άλλη διευκρίνιση. Αντιθέτως οι εν λόγω απαιτήσεις πληρούνται αν το σημείο παρίσταται με πεντάγραμμο διαιρούμενο σε μέτρα και επί του οποίου αναγράφονται, μεταξύ άλλων, ένα κλειδί, μουσικά φθογγόσημα και παύσεις των οποίων η μορφή δείχνει τη σχετική αξία και ενδεχομένως, μουσικές αλλοιώσεις».

- ❖ Όταν έχουμε σήματα τα οποία αποτελούνται από απλά γεωμετρικά σχήματα και γραμμές, ιδίως με τη μορφή ποικιλμάτων, θεωρούμε ότι τα σήματα αυτά στερούνται κατά κανόνα διακριτικής ικανότητας. Εκείνα λοιπόν τα οποία μπορούν να είναι καταθέσιμα ως σήματα, είναι σύνθετα γεωμετρικά σχήματα με κάποιο βαθμό πρωτοτυπίας και ιδιομορφίας, πρέπει δε κατά βάση να είναι και έγχρωμα.
- ❖ Μεγάλη σύγχυση δημιουργούσε το ζήτημα των σημάτων που συνίσταντο σε χρωματική ένδειξη. Ακόμα και στον Ν.2239/1994 το χρώμα δεν είχε αυτοτέλεια παρά μόνον ως συστατικό στοιχείο σύνθετου σήματος. Ένα μεμονωμένο χρώμα δεν διαθέτει διακριτική ικανότητα και τούτο συμβαίνει γιατί ο αριθμός των βασικών χρωμάτων είναι συγκεκριμένος και η κατάθεση ενός χρώματος σε συνδυασμό με τους νόμους προστασίας περί σημάτων δεν προϋποθέτει την καθιέρωση του ως σήμα. Αντιθέτως κάποιος συνδυασμός χρωμάτων με συγκεκριμένο σχηματισμό μπορεί ενδεχομένως να διαθέτει διακριτική ικανότητα. Οι απόψεις δίστανται όσον αφορά στις χρωματικές ενδείξεις. Πιο συγκεκριμένα η υπ' αριθμ. 399/89 απόφαση του Αρείου Πάγου αναφέρει χαρακτηριστικά: «Σήμα Έγχρωμο – Κίνδυνος σύγχυσης – Σε καταχωρημένο σήμα που

⁵¹ Βλ. Σινανιώτη-Μαρούδη Α. (1995). Το Σήμα Υπηρεσιών. 75, Αθήνα – Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα

αποτελείται από έγχρωμη σύνθεση προστατεύεται και η τελευταία παράλληλα με το ίδιο το σήμα. Σε σήμα που αποτελείται από λέξη, απεικόνιση και χρώμα, κρίσιμη για την ύπαρξη ή μη απομίμησης ικανής να προκαλέσει κίνδυνο σύγχυσης του μέσου καταναλωτή, είναι η συνολική εντύπωση που προκαλεί το καθένα απ' τα παραβαλλόμενα, και αν υπάρχει χρωματική ιδιότητα, εξετάζεται αν το χρώμα σε σχέση με άλλα στοιχεία του ίδιου του σήματος αλλά και του ξένου, αποτελεί κυρίαρχο και καθοριστικό στοιχείο της όλης οπτικής εντύπωσης. Για το σκοπό αυτό συνεκτιμώνται το είδος του χρώματος, η επιφάνεια που καλύπτει και η τυχόν ιδιομορφία του χρώματος, σαν διακριτικού προέλευσης του προϊόντος. Ιδιαίτερο διακριτικό γνώρισμα, που έγινε δεκτό και καταχωρήθηκε σαν σήμα, προστατεύεται με τις διατάξεις περί σημάτων με την επιφύλαξη του άρθρ. 1 του Ν. 146/1914». Από την άλλη πλευρά, η υπ' αριθμ. 8.567/88 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών αναφέρει: «Σήμα – Αθέμιτος ανταγωνισμός – Ιδιαίτερο διακριτικό γνώρισμα – Το χρώμα δεν αποτελεί προστατευόμενο στοιχείο του σήματος, έστω κι αν απεικονίζεται στη δήλωση κατάθεσης του ή το σήμα έχει καταστεί μεγάλης φήμης, αλλιώς θα κατέληγε σε μονοπώληση από τον σηματούχο ενός χρώματος και υπέρμετρο περιορισμό της επιχειρηματικής ελευθερίας των άλλων ανταγωνιστών. Επίσης δεν αποτελεί ιδιαίτερο διακριτικό γνώρισμα των προϊόντων, ώστε να προστατεύεται με βάση το άρθρο 13 § 3 του Ν.146/1914, εφόσον δεν δημιουργείται κίνδυνος σύγχυσης».

- ❖ Οι ετικέτες που προσκολλώνται στη συσκευασία ενός προϊόντος περιλαμβάνουν τόσο περιγραφικά στοιχεία του προϊόντος, όσο και στοιχεία, που αυτοτελώς μπορούν να έχουν διακριτική ικανότητα. Τις ετικέτες πρέπει να τις αντιμετωπίζουμε ως σύνθετες απεικονίσεις, που αποτελούν ένα συνδυασμό από λεκτικά και εικαστικά στοιχεία, με τη διακριτική τους ικανότητα να αξιολογείται θέτοντας ως κριτήριο τη συνολική εντύπωση, που αυτές προκαλούν στο καταναλωτικό κοινό. Από εμπορικής απόψεως οι έγχρωμες ετικέτες είναι αυτές που διαθέτουν ιδιαίτερη διακριτική δύναμη, εξαιτίας φυσικά της ευκολότερης εντύπωσής τους στη μνήμη του μέσου καταναλωτή.
- ❖ Ορισμένα διαφημιστικά συνθήματα, όπως παραδείγματος χάριν η φράση «έκαστος στο είδος του και ο Λουμίδης στους καφέδες» μπορεί να είναι καταθέσιμο ως σήμα, όταν διαθέτει πράγματι διακριτική ικανότητα. Αντίστοιχες φράσεις σαν και αυτήν, ικανές να διακρίνουν τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες,

που διαφημίζουν, χωρίς να επιτελούν ρόλο επιβραβευτικό ενός προϊόντος προκειμένου να κάνουν το καταναλωτικό κοινό να προτιμήσει το συγκεκριμένο προϊόν ή την υπηρεσία που διαφημίζουν, μπορούν να αποτελέσουν ένα είδος σήματος. Σε αντίθετη περίπτωση τα διαφημιστικά συνθήματα δεν μπορούν να αποτελέσουν σήματα. Οι μακροσκελείς φράσεις καθώς και οι φράσεις, που δεν περιέχουν καμία λέξη, που θα μπορούσε από μόνη της να δηλωθεί και ως σήμα, είναι απαράδεκτες ως σήματα. Από την άλλη πλευρά παραδεκτές είναι οι φράσεις, που εμπεριέχουν την ονομασία του προϊόντος, ανεξάρτητα αν αυτή έχει καταχωρηθεί και αυτοτελώς ως σήμα ή όχι.

- ❖ Τα *τοπωνυμία* δεν μπορούν να κατατεθούν ως σήματα, ακόμα και αν αποτελούν τμήμα της εταιρικής επωνυμίας του καταθέτη. Η μόνη περίπτωση κατά την οποία θα μπορούσαν να κατατεθούν ως τέτοια είναι εάν πράγματι είναι απίθανο να εκληφθούν από τον καταναλωτή ως ο πραγματικός τόπος παραγωγής ή εμπορίας των διακρινόμενων αγαθών ή ακόμα αν έχουν καθιερωθεί ως διακριτικό γνώρισμα στις συναλλαγές κι έχουν αποκτήσει δευτερεύουσα μη περιγραφική έννοια.

3.4 ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΜΟΡΦΗ

Σύμφωνα πάντα με την μορφή τους τα σήματα μπορούν να καταταχθούν στις ακόλουθες κατηγορίες⁵².

- i. *Λεκτικά σήματα* είναι το συνηθέστερο είδος σημάτων. Στηριζόμενοι πάντα στους λεξιλογικούς κανόνες τα λεκτικά σήματα αποτελούνται από μια ή περισσότερες λέξεις ή φράσεις, υπό την προϋπόθεση πως οι λέξεις ή οι φράσεις αυτές δεν είναι απλά περιγραφικές και διαθέτουν τέτοια διακριτική ικανότητα ώστε να διακρίνουν τα προϊόντα μιας επιχείρησης από αυτά ανταγωνιστικών επιχειρήσεων. Στα λεκτικά αυτά σήματα μπορούν να συμπεριληφθούν επίσης αριθμοί και γράμματα. Οι λέξεις που χρησιμοποιούνται μπορεί να είναι και προϊόν λεξιπλασίας, ήτοι καινούργιες λέξεις, που δεν ανήκουν στο λεξιλόγιο της καθομιλούμενης και που σχηματίζονται από συνδυασμούς άλλων λέξεων ή φθόγγων.

⁵²

Βλ. Β. Αντωνόπουλος, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ 442.

- ii. *Συμβολικά ή εικαστικά* είναι τα σήματα που μπορούν να σχηματιστούν από οιασδήποτε μορφής σύμβολα για συγκεκριμένες ή αφηρημένες εικαστικές παραστάσεις. Ως εικαστικά σήματα είναι δυνατό να θεωρηθούν ακόμα και αριθμοί, γράμματα και λέξεις, που δεν τα χρησιμοποιούμε με τη συνηθισμένη μορφή τους, αλλά παρουσιάζουν μια ιδιόρρυθμη γραφική διαμόρφωση και είναι συχνά σύνθετες παραστάσεις. Αν η απεικόνιση της συσκευασίας ενός προϊόντος έχει αποκτήσει και αυτή διακριτική ικανότητα, τότε μπορεί να κατατεθεί αυτοτελώς ως σήμα. Επιπρόσθετα αν το χρώμα ή ο χρωματισμός της συσκευασίας ενός προϊόντος έχει αποκτήσει ομοίως διακριτική ικανότητα και αυτοτέλεια έναντι του ίδιου του προϊόντος, τότε δύναται να κατατεθεί ο χρωματισμός αυτός ως σήμα.
- iii. Ως *σύνθετα σήματα* ορίζονται τα σήματα εκείνα, που προκύπτουν από συνδυασμό πολλών λέξεων και εικόνων ή άλλως μόνο εικόνων ή μόνο λέξεων. Τα επιμέρους στοιχεία, που συνθέτουν αυτά τα σήματα, όπως είναι λογικό θα πρέπει να έχουν διακριτική ικανότητα.
- iv. Τα σήματα με *τριδιάστατη ή επίπεδη μορφή* σύμφωνα προγενέστερες νομοθεσίες δεν γίνονταν δεκτά προς κατάθεση. Σήμερα πλέον με βάση το άρθρο 1§ 1 του Ν. 2239/94 υπάρχει η δυνατότητα κατάθεσης τρισδιάστατων ενδείξεων ως σήματα.
- v. *Ηχητικά* είναι τα σήματα που βασίζονται στην ακουστική. Η διάκριση των προϊόντων πραγματοποιείται μέσω ενός ήχου, ο οποίος αποτυπώνεται και μεταδίδεται μέσω κάποιου ραδιοηλεκτρικού μέσου.

3.5 ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟ

Ανάλογα με τον προορισμό, που έχουν τα σήματα, διακρίνονται και στις εξής κατηγορίες⁵³.

- *Βιομηχανικό και Εμπορικό σήμα.* Ο διαχωρισμός αυτός βασίζεται στο γεγονός πως το βιομηχανικό σήμα διακρίνει τα προϊόντα, που παράγει η ίδια η επιχείρηση, ενώ το εμπορικό σήμα διακρίνει τα αλλότρια προϊόντα, που εμπορεύεται μια επιχείρηση. Από άποψη δικαίου η μεταχείριση αυτών των δυο σημάτων είναι ίδια με αποτέλεσμα το βιομηχανικό και το εμπορικό σήμα συχνά να

⁵³

Βλ. Β. Αντωνόπουλος, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ 447.

συνυπάρχουν, πολλώ δε μάλλον στην συνείδηση του μέσου καταναλωτή να αποτελούν έννοιες ταυτόσημες. Μάλιστα επιτρέπεται ένα προϊόν να διαθέτει ταυτόχρονα τόσο εμπορικό όσο και βιομηχανικό σήμα, υπό τον όρο όμως πως το σήμα του παραγωγού του προϊόντος επ' αυτού δεν θα μεταβληθεί ή αλλοιωθεί. Στην περίπτωση όμως, που δεν τηρηθεί το προαπαιτούμενο αυτό, τούτο συνεπάγεται αστικές και ποινικές κυρώσεις στον παραβάτη σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις περί αδικοπραξιών.

- *Σήμα υπηρεσιών.* Το σήμα υπηρεσιών παλαιότερα αναγνωριζόταν μονάχα νομικά ως ένα διακριτικό γνώρισμα και ως επωνυμία, καθώς επίσης και ως δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας ή δικαίωμα της προσωπικότητας. Σύμφωνα με τα άρθρα 1, 37 και 38 του Ν. 2239/94 στο σήμα υπηρεσιών παρέχεται πλέον αυτοτελής προστασία. Τονίζουμε ότι ως υπηρεσία λογίζεται η όποια δραστηριότητα πραγματοποιείται προς όφελος τρίτου και δεν οδηγεί στην παραγωγή ή κυκλοφορία προϊόντων. Για την απόκτηση σήματος υπηρεσιών πρέπει να πραγματοποιούνται αυτοτελείς και αυθύπαρκτες δραστηριότητες, οι οποίες πρέπει να ασκούνται προς εξυπηρέτηση τρίτων, όπως είναι ιδίως οι τραπεζικές, ασφαλιστικές και μεταφορικές επιχειρήσεις.
- Σύμφωνα με το άρθρο 25 του Ν. 2239/94 ως *συλλογικό σήμα*⁵⁴ ορίζεται το σήμα εκείνο, που μπορεί να διακρίνει τα προϊόντα, που προέρχονται από τις επιχειρήσεις των μελών της. Το σήμα αυτό μπορούν να το αποκτήσουν συνεταιρισμοί και ενώσεις ατόμων με την ευρύτερη έννοια του όρου, οι οποίοι θέτουν εμπορικούς, οικονομικούς και επαγγελματικούς σκοπούς, ενώ ταυτόχρονα διαθέτουν νομική προσωπικότητα.
- *Σήμα πρόνοιας*, ήτοι σήμα εμπορικό, βιομηχανικό ή υπηρεσιών, ο καταθέτης του οποίου δεν προτίθεται να το χρησιμοποιήσει άμεσα, αλλά αληθής πρόθεσή του είναι να το χρησιμοποιήσει κάποια στιγμή στο μέλλον.
- Άλλη κατηγορία είναι τα *αμυντικά σήματα*, τα οποία ο καταθέτης τους δεν σκοπεύει να τα χρησιμοποιήσει ποτέ. Παρόλα αυτά έχοντας ως κύριο μέλημά του να δημιουργήσει μια ασπίδα προστασίας για το κύριο σήμα του, καταφεύγει στην κατάθεση αυτών των σημάτων, ώστε ουδείς άλλος ανταγωνιστής του να δύναται να τα χρησιμοποιήσει.

⁵⁴ Βλ. Ν. Ρόκας, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ 98, επ. Βλ. Α. Γεωργακοπούλου, Εγχειρίδιο Εμπορικού Δικαίου, Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ 148-149, επ. Βλ. Β. Αντωνόπουλος, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ 449.

- *Επωνυμικά* είναι εκείνα τα σήματα, που έχουν τη δυνατότητα να διακρίνουν το σύνολο των προϊόντων ή των υπηρεσιών, που προέρχονται ή πρόκειται να προέλθουν από μια επιχείρηση. Τέτοιου είδους σήματα όμως είναι σημαντικό να τονίσουμε, ότι δεν αναγνωρίζονται από το ελληνικό δίκαιο, σύμφωνα με το οποίο, το σήμα διακρίνει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τις οποίες έχει ήδη κατατεθεί.
- Τα *σήματα σειράς* αποτελούν περιπτώσεις σημάτων, στα οποία ο δικαιούχος χρησιμοποιεί το ίδιο θέμα για να διακρίνει διαφορετικά προϊόντα ή υπηρεσίες.
- *Κύρια σήματα και σήματα είδους*: Το κύριο σήμα έχει την ιδιότητα να συνδέει τα προϊόντα που διακρίνει με την επιχείρηση του δικαιούχου του σήματος, ενώ από την άλλη πλευρά τα σήματα είδους διακρίνουν τον τύπο των προϊόντων, που παράγει η επιχείρηση. Με τον τρόπο αυτό τα ειδικά σήματα διακρίνουν τα προϊόντα, που διαθέτει μια επιχείρηση από άλλα παρόμοια προϊόντα, που συνήθως προσφέρει η ίδια αυτή επιχείρηση, ενώ δεν τα διαχωρίζει από άλλα παρόμοια αγαθά, που εμπορεύονται ανταγωνιστικές επιχειρήσεις.
- *Σήματα ποιότητας*: Τα σήματα αυτού του είδους εντάσσονται σε ειδικό νομοθετικό καθεστώς και συγκεκριμένα στις διατάξεις του ΕΛΟΤ. Τα σήματα ποιότητας έχουν την ιδιότητα να αποκαλύπτουν ορισμένη ποιότητα για τα διακρινόμενα προϊόντα ή υπηρεσίες και με αυτό τον τρόπο είναι εύκολος ο διαχωρισμός από τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που παρέχουν άλλες ομοειδείς επιχειρήσεις. Προκειμένου να αποφευχθούν φαινόμενα παραπλάνησης του καταναλωτικού κοινού ως προς την ποιότητα και τις ιδιότητες, που εγγυώνται για κάποιο αγαθό τα σήματα αυτής της κατηγορίας, η χρησιμοποίησή τους προϋποθέτει ειδική άδεια, που χορηγείται ύστερα από σχετικό κρατικό έλεγχο.
- Τα *αλλοδαπά κρατικά σήματα* αποτελούν κατηγορία σημάτων, τα οποία προστατεύονται στη χώρα μας, υπό την αίρεση, ότι προηγουμένως έχουν κατατεθεί στη χώρα προέλευσής τους.

3.6 ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΥΝΑΜΗ ΤΩΝ ΣΗΜΑΤΩΝ

Σύμφωνα με την διακριτική δύναμη που διαθέτουν τα σήματα, τούτα διαχωρίζονται σε επιμέρους κατηγορίες. Η διακριτική δύναμη των σημάτων έχει αναλογική σχέση με τον κίνδυνο σύγχυσης, που μπορεί να προκληθεί. Συγκεκριμένα, όσο ισχυρότερη είναι η διακριτική τους δύναμη, τόσο μεγαλύτερος είναι ο κίνδυνος σύγχυσης και το

αντίθετο. Στη συνέχεια γίνεται κατηγοριοποίηση των σημάτων με βάση την διακριτική τους δύναμη⁵⁵.

- 1) Τα *συνήθη* *σήματα* έχουν μέση διακριτική δύναμη και απολαμβάνουν την συνήθη προστασία του Νόμου. Ακόμη και η απόσταση που τηρούν οι ανταγωνιστές οφείλουν να είναι η συνήθης.
- 2) Στα *ασθενή* *σήματα* ο κίνδυνος σύγχυσης που είναι πιθανό να προκληθεί μπορεί να αποφευχθεί με μερικές μόνο μικρές παραλλαγές στα νέα *σήματα*, που έρχονται προς καταχώρηση. Τα *σήματα* που ανήκουν σε αυτή την κατηγορία διαθέτουν μικρή διακριτική δύναμη, η οποία μόλις υπερβαίνει το ελάχιστο απαιτούμενο όριο για την κατοχύρωσή τους. Στην πλειονότητα των περιπτώσεων αρκούν μόνο μερικές μικρές τροποποιήσεις στο νεώτερο *σήμα* προκειμένου να αποτραπεί ο ενδεχόμενος κίνδυνος σύγχυσης.
- 3) Τα *ισχυρά* *σήματα* έχουν ισχυρότερη διακριτική δύναμη σε σύγκριση με τα *συνήθη* *σήματα*. Η ισχυρή αυτή διακριτική δύναμή τους μπορεί να οφείλεται είτε στην εξαρχής υπάρχουσα πρωτοτυπία τους και στο πλεονέκτημα που αποκτούν προκειμένου να εντυπώνονται στο μυαλό του καταναλωτικού κοινού, είτε στην ευρεία επικράτηση και καθιέρωση τους στις καθημερινές συναλλαγές.
- 4) Τέλος στην κατηγορία αυτή σημάτων εντάσσονται τα *σήματα φήμης*⁵⁶. Τα *σήματα* αυτά αποτελούν ενδείξεις, που σύμφωνα με την ελληνική αγορά συγκεκριμένων τα στοιχεία της ιδιαιτερότητας, μοναδικότητας, του ύψιστου βαθμού επικράτησης στις συναλλαγές και τέλος το στοιχείο της ιδιαίτερης εκτίμησης στη διαδικασία των συναλλαγών. Έτσι λοιπόν τα *σήματα φήμης* από τη στιγμή που έχουν καθιερωθεί στον ύψιστο βαθμό κατά τη διαδικασία των συναλλαγών, είναι λογικό να έχουν αποκτήσει μια μοναδική διαφημιστική και διακριτική ισχύ. Οι ειδικές ρυθμίσεις, που ισχύουν για τα *σήματα* της κατηγορίας αυτής θέτουν ως στόχο αφενός μεν να αποτρέψουν το στοιχείο του ανταγωνισμού για τα συγκεκριμένα *σήματα*, αφετέρου δε να προστατεύσουν το διακριτικό χαρακτήρα και τη φήμη αυτών των σημάτων. Όφελος τρίτου έχουμε όταν για παράδειγμα κάποιος χρησιμοποιεί ένα *σήμα φήμης*, το οποίο δεν του ανήκει, μεταδίδοντας έτσι στα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που αυτός παράγει ή

⁵⁵

Βλ. Β. Αντωνόπουλος, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ. 455.

⁵⁶

Βλ. Α. Συνανιώτη – Μαρούδη, Το *Σήμα* Υπηρεσιών, Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ. 118.

εμπορεύεται, την καλή εντύπωση που επικρατεί για το συγκεκριμένο σήμα. Μέσα από αυτή τη διαδικασία μπορεί να δημιουργηθεί η εντύπωση πως ο τρίτος, που προσπαθεί να αποκομίσει κάποιο όφελος από την χρήση κάποιου σήματος, βρίσκεται σε οικονομικό ή οργανωτικό δεσμό με τον δικαιούχο του σήματος. Μπορεί επίσης να θεωρηθεί πως απλά ο δικαιούχος του σήματος έχει επεκτείνει τις δραστηριότητες του και σε προϊόντα άλλων. Τα σήματα φήμης προστατεύονται και εντάσσονται στην υψηλότερη βαθμίδα των ισχυρών σημάτων. Η απόφαση 1030/08 του Αρείου Πάγου αναφέρεται στα σήματα φήμης και επισημαίνει ότι: «Ιδιαίτερη κατηγορία σημάτων αποτελούν τα «σήματα φήμης», στα οποία ο νομοθέτης παρέχει διευρυμένη νομική προστασία ανεξάρτητα από την ύπαρξη κινδύνου σύγχυσης προς τον σκοπό αφενός της αποτροπής του παρασιτικού ανταγωνισμού από τρίτους, πλην του δικαιούχου και αφετέρου του κινδύνου υπονομεύσεως της ιδιαίτερης διακριτικής δύναμης των σημάτων αυτών. Η έννοια του «σήματος φήμης», δεν περιέχεται στο νόμο, αλλά δύναται να καθοριστεί με βάση ποσοτικά και ποιοτικά κριτήρια, όπως: α) ο αυξημένος βαθμός καθιερώσεως του σήματος στις συναλλαγές, β) η μοναδικότητα του, γ) η ύπαρξη ιδιαίτερης θετικής εκτιμήσεως του καταναλωτικού κοινού, αναφορικός με τα προϊόντα που διακρίνει, δ) το καλυπτόμενο από το σήμα μερίδιο αγοράς, ε) η χρονική διάρκεια της χρησιμοποίησής του, στ) το μέγεθος των επενδύσεων που έχει πραγματοποιήσει η επιχείρηση για την προβολή του, ζ) η γεωγραφική έκταση, εντός της οποίας το σήμα χάρει φήμης».

4. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΣΗΜΑΤΟΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

4.1 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΣΗΜΑΤΟΣ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Με τον όρο Προστασία του Εμπορικού Σήματος αναφερόμαστε στην έννομη προστασία για τα προϊόντα, που εμπορεύεται μια επιχείρηση ή για κάποια υπηρεσία, που παρέχει. Η έννομη προστασία διακρίνεται σε τρεις (3) κατηγορίες και δη την αστική, την διοικητική και την ποινική⁵⁷. Η αστική διακρίνεται επίσης σε τρεις (3) υποκατηγορίες, ήτοι την κύρια, την παρεπόμενη και την βοηθητική. Η κύρια προστασία περιλαμβάνει την αγωγή άρσης της γενομένης προσβολής και παράλειψής της στο μέλλον καθώς και την αγωγή αποζημίωσης του δικαιούχου με βάση τις διατάξεις των αδικπραξιών και του αδικαιολόγητου πλουτισμού, όπως προβλέπονται στον Αστικό Κώδικα. Η παρεπόμενη προστασία περιλαμβάνει την αφαίρεση του σήματος από τα εμπορεύματα και την επιχείρηση, που τα εμπορεύεται, καθώς και την καταστροφή του σήματος. Η βοηθητική τέλος περιλαμβάνει κυρίως την αγωγή παροχής πληροφοριών. Ακόμη περιλαμβάνεται γενικά στην αστική προστασία του σήματος η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων και η αναγνωριστική αγωγή. Η διοικητική με την σειρά της προστασία εμφανίζεται ως προληπτική και κατασταλτική και συνδέεται άμεσα με τη διαδικασία απόκτησης του σήματος. Η ποινική προστασία περιλαμβάνει τα ποινικά αδικήματα σε περίπτωση απομίμησης ή παραποίησης του σήματος. Το εμπορικό σήμα είναι τυπικό, απόλυτο και αποκλειστικό δικαίωμα σε ένα άυλο αγαθό παρέχοντας τη δυνατότητα στο δικαιούχο του να ασκεί τις εξουσίες που απορρέουν από αυτό. Προσβάλλεται το δικαίωμα αυτό όταν δεν τηρείται η νομοθεσία που προστατεύει τον κάτοχο ενός σήματος. Προσβολή ενός σήματος μπορεί να έχουμε και όταν κάποιος τρίτος χρησιμοποιεί ως επωνυμία ή διακριτικό τίτλο παρεμφερή ένδειξη προς το σήμα που έχει ήδη καταχωρηθεί, εφόσον η χρήση αυτή γίνεται εν είδει σήματος.

4.2 ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 125 του Ν. 4072/2012, η καταχώρηση ενός σήματος παρέχει στο δικαιούχο του αποκλειστικά δικαιώματα που δεν μπορούν να αμφισβητηθούν από

⁵⁷

Βλ. Β. Αντωνόπουλος, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ 681.

άλλο χρήστη⁵⁸. Ιδίως παρέχει το δικαίωμα χρήσης του σήματος και τη δυνατότητα το σήμα του να μπορεί να τίθεται στα προϊόντα που θέλει να διακρίνει καθώς επίσης και σε περικαλύμματα, τιμοκατάλογους, χαρτιά αλληλογραφίας, συσκευασίες εμπορευμάτων, αγγελίες και γενικότερα σε οποιοδήποτε διαφημιστικό μέσο ακόμη και σε άλλο έντυπο υλικό με τη δυνατότητα να μπορεί να το χρησιμοποιήσει σε ηλεκτρονικά ή οπτικοακουστικά μέσα.

Ο δικαιούχος ενός σήματος έχει τη δυνατότητα να απαγορεύει σε κάθε τρίτο τη χρήση στις συναλλαγές, χωρίς την άδεια του, σημεία τα οποία είναι ταυτόσημα με το ήδη κατοχυρωμένο σήμα και τα οποία είναι πιθανόν να δημιουργήσουν κίνδυνο σύγχυσης ή συσχέτισης στον καταναλωτή. Το ίδιο ισχύει και για τις περιπτώσεις εκείνες, όπου κάποιος προσπαθεί να χρησιμοποιήσει σημεία ταυτόσημα με ένα ήδη καταχωρημένο σήμα καλής φήμης με πιθανά αποτελέσματα είτε την επίτευξη κέρδους με αθέμιτα μέσα από το διακριτικό χαρακτήρα και την καλή φήμη του προγενέστερου σήματος, είτε την αρνητική επίδραση και τη δημιουργία επιβλαβών αποτελεσμάτων στο διακριτικό χαρακτήρα και στην καλή φήμη του προγενέστερου σήματος. Επιπλέον ο δικαιούχος ενός σήματος έχει το δικαίωμα να απαγορεύει σε κάθε τρίτο την τοποθέτηση του σήματός του σε γνησία προϊόντα παράγωγης του, τα οποία προόριζε να πουλήσει ως ανώνυμα καθώς επίσης και την αφαίρεση του σήματος από γνησία προϊόντα και την διάθεση τους στην αγορά ως ανώνυμα ή με άλλο σήμα.

4.3 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Η σχετική προστασία, που θα αναλυθεί κατωτέρω, ανήκει στην αρμοδιότητα του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών και της Διοικητικής Επιτροπής Σημάτων⁵⁹. Τέτοιας μορφής προστασία εφαρμόζεται σε περιπτώσεις, που έχουν σκοπό την παρακώλυση της καταχώρισης ενός σήματος, το οποίο αποτελεί αντιγραφή, παραποίηση ή απομίμηση άλλου υφιστάμενου σήματος, που διακρίνει ταυτόσημα ή ομοειδή προϊόντα. Για να εφαρμοστούν οι σχετικές διατάξεις του Διοικητικού Δικαίου θα πρέπει να υπάρχουν προϋποθέσεις αλλά και υποψίες δημιουργίας κίνδυνου σύγχυσης, που ενδέχεται να βλάψει τον καταναλωτή. Επιπλέον η Διοικητικού Δικαίου προστασία αποσκοπεί στην παρεμπόδιση της απόκτησης δικαιώματος από τρίτο πάνω σε υπάρχον σήμα, που θα προσβάλλει τα δικαιώματα του νόμιμου κατόχου του. Αν παρόλα ταύτα

⁵⁸ Βλ. Εφημερίδα της Κυβέρνησης, Αρ. Φύλλου 86, Νόμος υπ' αριθ. 4072, Άρθρο 125, Κεφάλαιο Β'.

⁵⁹ Βλ. Β. Αντωνόπουλος, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ 716

καταχωρηθεί ένα τέτοιου είδους σήμα, κατά το Διοικητικό δίκαιο προστατεύεται, όταν το σήμα αυτό διαγραφεί και επιπλέον καταργηθούν τα δικαιώματα, που είναι πιθανόν κάποιος να απέκτησε από αυτό το σήμα. Με βάση το νόμο 4155/2013 ορίζεται η αόριστη χρονική διάρκεια προστασίας ενός σήματος.⁶⁰

4.4 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Το Ποινικό Δίκαιο των σημάτων αποτελεί αυτοτελή κλάδο για την ελληνική έννομη τάξη του οικονομικού ποινικού δικαίου. Τα προβλήματα που καλείται να αντιμετωπίσει και να επιλύσει στην πράξη το ποινικό δίκαιο κατά την εφαρμογή των διατάξεων του, σχετίζονται κατά βάση με ζητήματα που αφορούν τη νομοτεχνική αντινομία. Οι βαρύτερα τιμωρούμενες πράξεις σχετιζόμενες με τα σήματα διώκονται κατ' έγκληση, αντιθέτως τα κατ' ιδέαν συρρέοντα εγκλήματα της πλαστογραφίας και της απάτης, διώκονται αυτεπαγγέλτως. Οι λύσεις που δίνονται μέσω του ποινικού δικαίου ενδέχεται σε ορισμένες περιπτώσεις να οδηγούν πρακτικά σε υπερβολικό περιορισμό της ελευθερίας του ανταγωνισμού. Στο άρθρο 156 του Νόμου 4072/2012 συναντάμε τις ποινές, που ισχύουν σήμερα για κάθε επιμέρους παράβαση. Ειδικότερα⁶¹:

- *Διώκεται κατ' έγκληση και τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον έξι μηνών καθώς επίσης και με χρηματική ποινή τουλάχιστον 6.000 ευρώ όποιος εν γνώσει του χρησιμοποιεί σήμα κατά παράβαση του άρθρου 125 παράγραφος 3. Ίδιες τιμωρίες επιβάλλονται επίσης και σε όποιον χρησιμοποιεί σήμα φήμης κατά παράβαση του ίδιου άρθρου, με πρόθεση να εκμεταλλευτεί ή να βλάψει τη φήμη του σήματος, όποιος εν γνώσει του θέτει σε κυκλοφορία, εισάγει, κατέχει ή εξάγει προϊόντα που φέρουν αλλότριο σήμα καθώς επίσης και όποιος τέλει μια από τις πράξεις του άρθρου 125 παράγραφος 4.*
- *Αν το όφελος που επιδιώχθηκε ή η ζημία που απειλήθηκε να δημιουργηθεί είναι ιδιαίτερα μεγάλη και συντρέχει εκμετάλλευση σε μεγάλη κλίμακα ή ο υπόχρεος τέλει τις πράξεις αυτές κατ' επάγγελμα, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον δυο ετών και χρηματική ποινή από 6.000 έως 30.000 ευρώ. Η διάταξη εφαρμόζεται*

⁶⁰ Βλ. Αντ. Μανιάτης, Διδακτικές σημειώσεις του Εμπορικού Δικαίου (Φεβρουάριος 2018), σελ.38

⁶¹ Βλ. Εφημερίδα της Κυβέρνησης Αρ. Φύλλου 86, Νόμος υπ' αριθ. 4072, Άρθρο 156, Κεφάλαιο Ε'.

μόνο σε περιπτώσεις επί προσβολής σήματος με ίδιο διακριτικό γνώρισμα και ταυτότητα ή ομοιότητα προϊόντων.

- *Όποιος χρησιμοποιεί τα σύμβολα και σημεία που αναφέρονται στην περίπτωση α' της παραγράφου 3 του άρθρου 123, διώκεται αυτεπαγγέλτως και τιμωρείται με χρηματικό πρόστιμο έως και 2000 ευρώ.*

Το εύρος προστασίας που παρέχουν οι ποινικές διατάξεις στον κάτοχο ενός σήματος μπορεί να γίνει ευκολότερα κατανοητό και σαφές εάν λάβουμε σοβαρά υπόψη μας τον ρόλο του σήματος ως άυλο περιουσιακό αγαθό που συμβάλλει στην διατήρηση της έννομης τάξης, τη διαμόρφωση των επιμέρους αξιολογίων πράξεων σε σύγκριση με το εύρος των πράξεων καθώς επίσης και τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την παροχή στο σήμα διοικητικής και αστικής προστασίας και τέλος το είδος και το ύψος των επαπειλούμενων ποινικών κυρώσεων, που δύναται να επιβληθούν σε κάθε περίπτωση παράβασης. Γίνεται λοιπόν κατανοητό, πως για τον καθορισμό του αντικειμένου προστασίας πολύ σημαντικό και κρίσιμο ρόλο δεν παίζει τόσο το περιεχόμενο του ορισμού, όσο κυρίως ο τρόπος με τον οποίο έχουμε ορίσει την έννοια του σήματος.

Αν όμως ο σημαντικός ρόλος του σήματος αρχίσει κάποια στιγμή να φθίνει και να εξαντλείται, τότε οι αξιόποινες πράξεις για το σήμα θα αναλίσκονται στην απαξία των συρρεόντων εγκλημάτων της πλαστογραφίας και της απάτης. Η κατάρτιση πλαστού σήματος και η χρήση του στις συναλλαγές μπορεί να αντιμετωπισθεί ποινικά και να συσχετισθεί με το έγκλημα της απάτης. Στην ελληνική οικονομία έχει διαπιστωθεί πως η συρροή μεταξύ των εγκλημάτων της πλαστογραφίας και της απάτης είναι σύνηθες φαινόμενο. Ωστόσο η ποινική αντιμετώπιση των συμπεριφορών περί πλαστογραφίας και απάτης πολλές φορές δεν επαρκεί για να καλύψει την εγγενή απαξία ως προς το σήμα. Πράγματι, με τις διατάξεις που ισχύουν περί πλαστογραφίας μπορεί να παρέχεται ικανοποιητική ποινική προστασία στη διακριτική λειτουργία του σήματος, δεν καλύπτονται ταυτόχρονα όμως και οι άλλες λειτουργίες του σήματος. Αλλά και με τις διατάξεις περί απάτης μόνο με έμμεσο τρόπο προστατεύεται ένα σήμα. Έτσι λοιπόν καθίσταται σαφές το γεγονός πως η σημασία του σήματος στις σύγχρονες συναλλαγές δεν εξαντλείται μόνο στη διακριτική του ικανότητα αλλά επεκτείνεται και στον επικοινωνιακό του χαρακτήρα⁶².

⁶² Βλ. Ν. Ρόκας, Κώδικες Νομικής Βιβλιοθήκης, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2012, σελ. 314.

Το Ποινικό Δίκαιο ενδιαφέρεται για την ουσιαστική έννοια του σήματος και δη μπορούμε να πούμε ότι κύριο μέλημα έχει την προστασία της οικονομικής αποτίμησης και προσδοκίας, που έχει διαμορφώσει για το σήμα τόσο ο κάτοχός του, όσο και το καταναλωτικό κοινό. Η οικονομική αυτή αποτίμηση αναφέρεται στη δυνατότητα εμπορευματοποίησης του από τη μεριά του δικαιούχου και τη δυνατότητα αναγνώρισης της ποιότητας και της ταυτότητας προέλευσης των προϊόντων και υπηρεσιών από τη μεριά των καταναλωτών. Γίνεται λοιπόν αντιληπτό, ότι το σήμα δεν προστατεύεται από το Ποινικό Δίκαιο ως άυλο περιουσιακό αγαθό μιας επιχείρησης, αλλά μόνο υπό την καταχωρημένη μορφή του. Επομένως στα πλαίσια των ποινικών διατάξεων ένα σήμα δεν ανάγεται σε «έννομο αγαθό», ακόμη και αν αποτελεί σημαντικό οικονομικό στοιχείο μιας επιχείρησης, αλλά το σήμα προστατεύεται για την ασφάλεια των συναλλαγών και την ελευθερία ύπαρξης του ανταγωνισμού. Η ποινική προστασία έχει περισσότερο χαρακτήρα παρακολούθησης και τήρησης της νομιμότητας.

Φυσικά είναι δεδομένο, ότι το Ποινικό Δίκαιο σε καμία περίπτωση δεν υποτιμά το στοιχείο εκείνο του σήματος, που συνδέεται άρρηκτα με το κομμάτι των επιχειρήσεων, αλλά αυτό που κυρίως επιδιώκει είναι η δίωξη και τιμωρία των εγκλημάτων που γίνονται σε βάρος των σημάτων. Ωστόσο το ενδιαφέρον του νομοθέτη δεν έχει δευτερογενή χαρακτήρα έναντι του δικαιούχου και αυτό φαίνεται από τις αυστηρότατες ποινές για τις αξιόποινες πράξεις κατά του σήματος. Η διάρκεια της προστασίας, που παρέχει το Ποινικό Δίκαιο για ένα σήμα παύει να υφίσταται με τη διαγραφή του, με αποτέλεσμα ο δικαιούχος του σήματος να χάνει τότε άνευ άλλου τινός την δυνατότητα υποβολής έγκλησης μετά το πέρας αυτής⁶³.

4.5 ΑΞΙΟΠΟΙΝΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

4.5.1 ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ ΣΗΜΑΤΟΣ

Με βάση την απόφαση 1254/1994 του Αρείου Πάγου δίνεται ο παρακάτω ορισμός που διαχωρίζει την παραποίηση από την απομίμηση σήματος. Συγκεκριμένα, αναφέρεται σε αυτήν, ότι: «Παραποίηση σήματος αποτελεί η πιστή ή κατά κύρια μέρη αντιγραφή νομίμως δηλωθέντος σήματος που χρησιμεύει για τη διάκριση του ίδιου ή παρόμοιου προϊόντος, ενώ απομίμηση είναι η ιδιαίτερη προσέγγιση προς άλλο σήμα ως προς την οπτική και ηχητική εντύπωση, η οποία μπορεί να προκαλέσει σύγχυση ως προς την

⁶³ Βλ. Β. Αντωνόπουλος, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ. 724.

προέλευση του προϊόντος από ορισμένη επιχείρηση, στον κοινό καταναλωτή. Σ' αυτές τις περιπτώσεις το προδηλωθέν σήμα προστατεύεται με τις διατάξεις του Ν. 1998/39 και με τη γενική διάταξη του άρθρ.1 του Ν 146/1914 περί αθέμιτου ανταγωνισμού. Η παράβαση όμως του νόμου περί σημάτων δεν προϋποθέτει και την ύπαρξη σκοπού ανταγωνισμού».

Είναι δεδομένο, ότι όποιος παραποιεί σήμα ή κάνει εν γνώσει του χρήση παραποιημένου σήματος τιμωρείται. Παραποίηση διαπράττει όποιος κάνει χρήση αθέμιτων ενδείξεων «εν είδει σήματος». Πρέπει να καταστεί σαφές, πως η χρήση παραποιημένου σήματος τιμωρείται μόνο όταν πραγματοποιείται από το δράστη που έχει διαπράξει την παραποίηση. Η παραποίηση σήματος και η χρήση του παραποιημένου σήματος από τον ίδιο δράστη συνιστούν γνήσιο πολύτροπο έγκλημα. Το έγκλημα μπορεί να είναι τυπικό ή συμπεριφοράς όσον αφορά στο περιεχόμενο της πράξης παραποίησης, που διατελέσθηκε, ή ουσιαστικό όσον αφορά στη χρήση παραποιημένου σήματος, που διεπράχθη εκ μέρους του δράστη. Η αξιόποινη παραποίηση σήματος σε αντίθεση με εκείνη της αξιόποινης απομίμησης δεν θεωρείται με βάση τη νομοθεσία ως έγκλημα σκοπού. Είναι αυτονόητο, πως η χρήση παραποιημένων σημάτων γίνεται με απώτερο σκοπό την παραπλάνηση και εξαπάτηση του καταναλωτή, αφού η πράξη αυτή εμπεριέχει τον κίνδυνο να προκαλέσει σύγχυση, όσον αφορά στην πραγματική προέλευση των προϊόντων ή των υπηρεσιών.

Όσον αφορά στη χρήση του παραποιημένου σήματος κρίσιμο είναι το ζήτημα, εάν η πράξη αυτή συνιστά έγκλημα στιγμιαίο ή διαρκές. Θα μπορούσε κανείς απομονώνοντας μόνο την πράξη της πλαστογραφίας να χαρακτηρίσει το έγκλημα αυτό ως στιγμιαίο. Παρόλα αυτά η χρήση παραποιημένου σήματος εκ μέρους του δράστη της παραποίησης διαφέρει από την χρήση του πλαστού εγγράφου από τον πλαστογράφο. Η διαφοροποίηση έγκειται στο γεγονός πως η παράλειψη του δράστη της παραποίησης να άρει την κατάσταση με τη χρήση του παραποιημένου σήματος, επιτείνει τον κίνδυνο διάβρωσης, με την συνεχή ή έντονη χρήση του παραποιημένου σήματος, με αποτέλεσμα το σήμα να χάσει την διακριτική του ικανότητα και να καταστεί συνεπεία των ανωτέρω κοινόχρηστο.

Το αξιόποινο της πράξης έγκειται στην παραποίηση του σήματος. Η πράξη αυτή συνιστά αδικοπραξία, δεν απαντάται όμως στους λόγους απαραδέκτου. Παρά ταύτα η παραποίηση σήματος στοιχειοθετεί και υπό το ισχύον δίκαιο λόγο απαραδέκτου για την καταχώριση του. Η έννοια της παραποίησης δεν καθορίζεται από το νόμο. Σύμφωνα λοιπόν με τον ορισμό, παραποίηση σήματος αποτελεί η ακριβής αντιγραφή ή

αναπαράσταση των χαρακτηριστικών στοιχείων που συνθέτουν ένα σήμα που έχει δηλωθεί ακολουθώντας όλες τις νόμιμες διαδικασίες. Η αντιγραφή ή η αναπαράσταση πρέπει να γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε να δημιουργείται η εντύπωση της ταυτότητας μεταξύ των δυο σημάτων, είτε πλήρως είτε κατά τα ουσιώδη χαρακτηριστικά⁶⁴. Η έννοια της εντύπωσης δεν αποτελεί προσθήκη ενός υποκειμενικού στοιχείου στον ορισμό της παραποίησης του σήματος που έχει ήδη δοθεί. Αντίθετα κατά αυτό τον τρόπο προσδιορίζεται το αντικειμενικό στοιχείο, ότι με τα δυο σήματα συνδέονται οι ίδιες προσδοκίες συμπεριφοράς. Ο απαγορευτικός κανόνας που τίθεται από τη μεριά του νομοθέτη αφορά όλες τις πιθανές μορφές παραποίησης, που εκτείνονται από την πιστή αντιγραφή ή αναπαράσταση ως την υιοθέτηση των βασικών χαρακτηριστικών του σήματος. Ωστόσο τα κυρίαρχα σημεία και βασικά χαρακτηριστικά ενός σήματος είναι λογικό να διαφοροποιούνται αναλόγως του κλάδου προϊόντων ή υπηρεσιών στον οποίο εντάσσονται. Για παράδειγμα η πιστή αναπαράσταση του σταυρού σε φαρμακεία ή της κούπας με καφέ σε καφενεία κάθε είδους, είναι δυνατόν να θεωρηθεί ως ένα είδος αναγκαίου κοινόχρηστου προσδιορισμού στερούμενου διακριτικής ικανότητας. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση του διασηματισμού του προϊόντος, όπως γίνεται για παράδειγμα στην περίπτωση των κινητών τηλεφώνων σε καταστήματα πώλησής τους.

Είναι γεγονός πως η συμβολή της νομολογίας στον προσδιορισμό της έννοιας της παραποίησης είναι εντελώς περιορισμένη. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα στις αποφάσεις, που λαμβάνονται από τα Δικαστήρια να γίνεται ξεχωριστή μνεία τόσο της μιας όσο και της άλλης έννοιας, χωρίς να υπάρχει ξεκάθαρη υπαγωγή των προσδιοριστικών στοιχείων της εκάστοτε κρινομένης από αυτά συμπεριφοράς σε κάποια από τις δυο έννοιες με ταυτόχρονο αποκλεισμό της άλλης. Η έννοια της παραποίησης προϋποθέτει από μόνη της την επέμβαση στην οπτική ή ηχητική διαμόρφωση του σήματος. Κατά συνέπεια η πιστή ή ακριβής αντιγραφή και αναπαράσταση δεν συνιστά παραποίηση.

Σύμφωνα με το νόμο τιμωρείται εκτός από την πρόκληση της παραποίησης του σήματος και η χρήση παραποιημένου σήματος από το δράστη της παραποίησης. Ο δράστης προβάλλει το παραποιημένο σήμα σε τρίτους, ανεξαρτήτως του εάν αυτοί θα λάβουν γνώση της παραποίησης, που έχει υποστεί το εν λόγω σήμα και της επικείμενης παραπλάνησης, που ενδέχεται να υποστεί ο καταναλωτής. Είναι προφανές πως η

⁶⁴ Βλ. Ν. Ρόκας, Κώδικες Νομικής Βιβλιοθήκης, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2012, σελ 317.

έννοια «χρήση παραποιημένου σήματος» υποδηλώνει πως δεν υφίσταται καμία συναίνεση και συγκατάθεση του νόμιμου δικαιούχου ενός σήματος ως προς την παραποίηση και φυσικά την παράνομη χρήση αυτού. Επιπρόσθετα η ως άνω έννοια σημαίνει πως η πράξη της παραποίησης είναι αξιόποινη μόνο στην περίπτωση όπου το παραποιημένο σήμα χρησιμοποιείται "εν είδει σήματος". Αν παρόλα αυτά ένα σήμα έχει υποστεί παραποίηση αλλά δεν χρησιμοποιείται, τότε δεν στοιχειοθετείται η αντικειμενική υπόσταση του το συγκεκριμένου αδικήματος αλλά άλλη αξιόποινη πράξη. Σε μια τέτοια περίπτωση είναι δυνατή μόνον η διοικητική και αστική προστασία του σήματος, όχι όμως και η ποινική. Επιπλέον όσον αφορά στον ορισμό της έννοιας του σήματος, όπως αναφέραμε ανωτέρω στην παρούσα εργασία, απαιτείται τούτο να είναι επιδεκτικό γραφικής παράστασης, ικανό να μπορεί να διακρίνει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες μιας επιχείρησης από εκείνα άλλων επιχειρήσεων. Αυτή η διακριτική ικανότητα εμφανίζει στο προσκήνιο την έννοια της «διαβάθμισης»⁶⁵.

Στα πλαίσια του ποινικού δίκαιου δεν αποτελεί ζητούμενο ο προσδιορισμός της χρονικής στιγμής εκκίνησης, όπου ένα σημείο αποκτά την ιδιότητα του σήματος, αλλά ζητούμενο αποτελεί να μπορούμε να προσδιορίσουμε από ποια στιγμή και μετά θα έχουμε να αντιμετωπίσουμε το φαινόμενο της παραποίησης. Η ποινική προστασία στο σήμα παρέχεται από την καταχώρισή του μέχρι να καταστεί αμετάκλητη η απόφαση για την διαγραφή του. Όσον αφορά στην ποινική προστασία δεν μπορεί να γίνει δεκτό το πλάσμα περί του χρόνου έναρξης ισχύος της καταχώρισης του σήματος, γιατί αυτό θα ισοδυναμούσε με την αναδρομική στοιχειοθέτηση αξιοποιώνων πράξεων που θα είχαν τελεσθεί κατά του σήματος στο παρελθόν. Ωστόσο από την ημέρα κατάθεσης της δήλωσης για την καταχώριση του σήματος μέχρι της αμετακλήτου αποφάσεως καταχωρίσεως του στο ειδικό βιβλίο το σήμα προστατεύεται από το Ποινικό Δίκαιο.

4.5.2 ΕΠΙΘΕΣΗ ΣΗΜΑΤΟΣ ΣΕ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Βάσει του άρθρου 28 § 1 στοίχος β' του νόμου 2239/94, η εν γνώσει επίθεση αλλότριου σήματος σε προϊόντα της επιχείρησης ή σε αντικείμενα του εμπορίου, τιμωρείται με ποινές χωρίς να απαιτείται απαραίτητα σκοπός δημιουργίας κινδύνου σύγχυσης. Πρόκειται για μια απατηλή συμπεριφορά του δράστη με την οποία ζημιώνεται η νόμιμη δικαιούχος του σήματος επιχείρηση και παύει να υφίσταται η ασφάλεια των

⁶⁵ Βλ. Ν.Ρόκας, Κώδικες Νομικής Βιβλιοθήκης, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2012, σελ 321.

συναλλαγών. Ως αλλότριο σήμα θεωρείται το σήμα εκείνο στο οποίο ένα τρίτο πρόσωπο δεν έχει εξουσία αδυνατώντας κατά συνέπεια να ασκήσει δικαιώματα σε αυτό. Στην περίπτωση του αλλότριου σήματος ο τρίτος παραβλέπει και υπερβαίνει οποιαδήποτε συμφωνία μπορεί να έχει συνάψει με το νόμιμο δικαιούχο, ή πιθανόν να έχει προβεί σε κατάχρηση του δικαιώματος, που του παραχωρήθηκε στα πλαίσια μιας αρχικής συμφωνίας μεταξύ αυτού και του νόμιμου δικαιούχου⁶⁶.

Για να θεωρηθεί αξιόποινη πράξη η τοποθέτηση αλλότριου σήματος, θα πρέπει να γίνεται σε προϊόντα της επιχείρησης που ανήκουν στο δράστη ή σε αντικείμενα που εμπορεύεται ο ίδιος. Προϋπόθεση αποτελεί το να έχει προκληθεί κίνδυνος σύγχυσης στο αλλότριο σήμα όσον αφορά στην προέλευση των προϊόντων ή των υπηρεσιών. Για τα σήματα φήμης, έστω και σε προϊόντα ή υπηρεσίες διαφορετικού είδους, δεν απαιτείται ο κίνδυνος σύγχυσης. Ως προϊόντα νοούνται στην παρούσα περίπτωση τα κινητά πράγματα, που αποτελούν αντικείμενο εμπορικών, βιοτεχνικών, βιομηχανικών, γεωργικών ή κτηνοτροφικών συναλλαγών. Ως αντικείμενα του εμπορίου θεωρούνται και τα εμπορεύματα αλλά και τα βοηθητικά για την άσκηση του εμπορίου αντικείμενα, όπως το χαρτί αλληλογραφίας, τα τιμολόγια, οι τιμοκατάλογοι και ούτω κάθεξής. Τέλος ως υπηρεσία νοείται κάθε επαγγελματική ή πνευματική δραστηριότητα που αναπτύσσεται στο χώρο των οικονομικών συναλλαγών και έχει αυτοτελή οικονομική αξία.

4.5.3. ΑΠΟΜΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ ΑΠΟΜΙΜΗΘΕΝΤΟΣ ΣΗΜΑΤΟΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 28 § 1 στοίχος γ' του νόμου 2239/94 τιμωρείται όποιος χωρίς προηγουμένως να έχει προειδοποιήσει και ενημερώσει το νόμιμο δικαιούχο σήματος, μιμείται εξ ολοκλήρου ή εν μέρει αλλότριο σήμα με σκοπό την παραπλάνηση των αγοραστών ή κάνει χρήση τέτοιου σήματος για την αποκόμιση προσωπικού οφέλους. Θα πρέπει να γίνει δεκτό, όπως και στην περίπτωση της παραποίησης σήματος, ότι ο δράστης τιμωρείται μόνο όταν τελείται η πράξη της απομίμησης. Το έγκλημα είναι τυπικό ή συμπεριφοράς όταν η πράξη αφορά μόνο την απομίμηση σήματος χωρίς να ακολουθήσει η χρήση του από τον δράστη και ουσιαστικό ή αποτελέσματος όταν συντρέχει χρήση του μιμηθέντος σήματος από τον δράστη. Η αξιόποινη απομίμηση και η χρήση απομιμηθέντος σήματος αποτελεί έγκλημα σκοπού, αφού αφενός μεν απαι-

⁶⁶ Βλ. Ν. Ρόκας, Κώδικες Νομικής Βιβλιοθήκης, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2012, σελ 323.

τείται η χρήση του σήματος, αφετέρου δε η απομίμηση γίνεται με σκοπό τη σύγχυση του καταναλωτικού κοινού⁶⁷.

Ως απομίμηση νοείται η ιδιαίτερη προσέγγιση προς αλλότριο σήμα ως προς την οπτική και ηχητική εντύπωση η οποία παρά των ομοιοτήτων και διαφορών, μπορεί να προκαλέσει σύγχυση ως προς την προέλευση του προϊόντος από ορισμένη επιχείρηση, χωρίς μάλιστα η επέλευση της σύγχυσης να είναι αναγκαία. Ο κίνδυνος σύγχυσης περιλαμβάνει και τον κίνδυνο συσχέτισης. Ποινικά κολάσιμη απομίμηση σήματος έχουμε όταν η επέμβαση του δράστη στα χαρακτηριστικά στοιχεία ενός νομίμως κατοχυρωμένου σήματος είναι ουσιώδης και σκοπεύει στην πρόκληση κίνδυνου σύγχυσης. Χαρακτηριστικά η απόφαση 335/94 του Αρείου Πάγου αναφέρει επ' αυτού τα εξής: «Σήμα - Προστασία δικαιούχου - Απομίμηση σήματος δηλωμένου σε ξένη γλώσσα (NESCAFE) αποτελεί και η αναγραφή του σε προϊόν με γράμματα του ελληνικού αλφαβήτου (ΝΕΣΚΑΦΕ), η οποία ενέχει τον κίνδυνο πρόκλησης σύγχυσης στο καταναλωτικό κοινό και υπονόμησης της διακριτικής και διαφημιστικής δύναμης του δηλωμένου σήματος που χρησιμοποιεί ο δικαιούχος για την κυκλοφορία του προϊόντος του στην αγορά. Προστασία του δικαιούχου του σήματος με βάση τις διατάξεις του Ν. 1998/1939 "περί σημάτων"».

4.5.4. ΧΡΗΣΗ ΕΝ ΕΙΔΕΙ ΣΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΡΙΤΟ

Με βάση το άρθρο 28 § 1 στοίχος δ' του νόμου 2239/94 τιμωρείται όποιος εν γνώσει του πωλεί ή εκθέτει προς πώληση ή κυκλοφορία προϊόντα ή εμπορεύματα που φέρουν σήμα, που αποτελεί παραποίηση ή απομίμηση αλλότριου σήματος. Η άνω αξιόποινη πράξη συνιστά αυτοτελές έγκλημα χρήσεως παραποιημένου σήματος ή σήματος, το οποίο έχει υποστεί απομίμηση. Επομένως οι τρόποι τέλεσης της αξιόποινης πράξης συνιστούν γνήσιο πολύτροπο έγκλημα. Το έγκλημα αυτό είναι ουσιαστικό, συγκεκριμένης διακινδύνευσης, αφού για τον προσδιορισμό της αντικειμενικής του υπόστασης το Δικαστήριο πρέπει να είναι σε θέση να διαπιστώσει αν ο κίνδυνος σύγχυσης εξακολουθεί υφιστάμενος.

Όσον αφορά στο ενεργητικό υποκείμενο τέλεσής του είναι κοινό, διότι με την χρήση παραποιημένου ή απομιμηθέντος σήματος επιτείνεται ο κίνδυνος διάβρωσης του νομίμου σήματος με αποτέλεσμα να χάσει τη διακριτική του ικανότητα και να καταστεί κοινόχρηστο. Οι αξιόποινες πράξεις συνίστανται στην πώληση ή στην έκθεση προς

⁶⁷ Βλ. Ν. Ρόκας, Κώδικες Νομικής Βιβλιοθήκης, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2012, σελ 325.

πώληση ή στην έκθεση προς κυκλοφορία προϊόντων ή εμπορευμάτων ή υπηρεσιών, που φέρουν ενδείξεις εν είδει σήματος κατά παραποίηση ή απομίμηση άλλου σήματος.

4.5.5 ΧΡΗΣΗ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΛΩΝ

Βάση του άρθρου 28 § 1 στοίχος δ' του νόμου 2239/94 τιμωρείται όποιος χρησιμοποιεί εν είδει σήματος τα εμβλήματα και τα σύμβολα του Ελληνικού κράτους και πάσης αρχής, όποιος χρησιμοποιεί θρησκευτικά σύμβολα καθώς επίσης και όποιος κάνει χρήση εμβλημάτων και σύμβολων που ανήκουν σε ξένα κράτη ή σε διεθνείς οργανισμούς. Κατ' αντιστοιχία σε χώρες του εξωτερικού η χρήση εν είδει σήματος συμβόλων του ελληνικού κράτους απαγορεύεται και τιμωρείται, αφού συνηθίζεται η ποινική προστασία των συμβόλων ξένων κρατών να παρέχεται υπό τον όρο της αμοιβαιότητας.

Το έγκλημα είναι μη γνήσιο πολύτροπο και ο δράστης τιμωρείται μόνον όταν μέσω της πράξης του προσβάλλει την πολιτειακή εξουσία και την θρησκευτική ειρήνη. Επίσης, πρόκειται για έγκλημα κοινό, τυπικό, δυνητικής διακινδυνεύσεως, αφού απαιτείται ο δράστης να δημιουργήσει πλάνη στο καταναλωτικό κοινό. Τέλος, πρόκειται για έγκλημα στιγμιαίο αφού δεν πληρείται το κριτήριο που έχει τεθεί προς διάκριση του διαρκούς εγκλήματος.

Εμβλήματα και σύμβολα του ελληνικού κράτους είναι η ελληνική σημαία σε όλες τις νόμιμες παραλλαγές της, όπως είναι οι στρατιωτικές, η σφραγίδα του κράτους και το εθνόσημο. Βάσει νόμου από τη στιγμή που το σήμα μπορεί να έχει ηχητική μορφή γίνεται δεκτή και η χρησιμοποίηση του εθνικού μας ύμνου. Ως αρχή θεωρείται κάθε δημόσια, δημοτική ή κοινοτική αρχή. Στην έννοια των θρησκευτικών συμβόλων δεν περιλαμβάνονται μόνο εκείνα της κατά το Σύνταγμα επικρατούσας Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας του Χριστού, αλλά και τα σύμβολα κάθε ανεκτής και αναγνωρισμένης θρησκείας στην Ελλάδα. Νοούνται ακόμη ως θρησκευτικά σύμβολα εκείνα, που συνδέονται με τη θρησκευτική λατρεία και όχι οποιαδήποτε ιστορικά σύμβολα.

5. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΣΗΜΑΤΟΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

5.1. ΑΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΗΜΑΤΩΝ

Η αστική προστασία ενός σήματος ξεκινά από τη στιγμή εκείνη κατά την οποία αποκτάται το δικαίωμα του κατόχου σε κάποιο σήμα, πηγάζει δε τόσο από το νόμο περί σημάτων, όσο και από το νόμο περί αθέμιτου ανταγωνισμού. Συνίσταται κυρίως στο γεγονός, πως σε περίπτωση παράνομης χρήσης σήματος από κάποιο τρίτο πρόσωπο παρέχεται στο δικαιούχο του σήματος δικαίωμα άσκησης αγωγής παράλειψης χρήσεως του σήματος και αποζημίωσης του κατόχου του από τον παραβάτη, προστασία του με κατάθεση αίτησης ασφαλιστικών μέτρων καθώς και άλλα έννομα μέτρα και ένδικα μέσα προστασίας του⁶⁸. Ο κάτοχος του σήματος, που θεωρεί πως θίγονται τα συμφέροντα του και προσβάλλονται τα δικαιώματά του, για να είναι ενεργητικώς ενάγων στις άνω νομικές ενέργειες θα πρέπει να προσκομίσει στην ανοιγομένη δίκη αντίγραφο ή απόσπασμα από το μητρώο σημάτων. Η προσκόμιση απόδειξης δεν απαιτείται, όταν πρόκειται για περίπτωση προϊόντος που φέρει ένα σήμα και κυκλοφορεί τη στιγμή εκείνη στην αγορά. Αν όμως αναφερόμαστε σε περιπτώσεις σημάτων φήμης, τότε είναι απαραίτητη η επίκληση και η απόδειξη όλων των απαιτούμενων νομιμοποιητικών στοιχείων.

Όσον αφορά στην αστική προστασία του εμπορικού σήματος επικρατεί ένα είδος αμφιβολίας σε ότι αφορά το νόμο περί αθέμιτου ανταγωνισμού. Η αμφιβολία αυτή έχει βαθιές τις ρίζες της και έγκειται στο άρθρο 14 § 1 του Ν. 146/1914, σύμφωνα με το οποίο το σήμα δεν προστατεύεται σε καμία περίπτωση. Η άποψη όμως αυτή δεν ανατράπηκε ολοσχερώς, γιατί με τις ρυθμίσεις περί προστασίας του σήματος, που εισήγαγε πρώτη φορά ο Ν.2239/1994, προστατεύονται τα διακριτικά γνωρίσματα που δεν έχουν καθιερωθεί ή χρησιμοποιηθεί στις συναλλαγές⁶⁹. Ένα σήμα που δεν επιτελεί αποκλειστικά λειτουργία διακριτικής προέλευσης του προϊόντος ή της υπηρεσίας βρίσκει αναμφίβολα προστασία. Με τον τρόπο τούτο μπορεί να προστατευτεί το εμπορικό σήμα, που αποτελεί διακριτικό γνώρισμα είτε ενός καταστήματος είτε μιας επιχείρησης.

⁶⁸ Βλ. Ν. Κ. Ρόκα, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Νομική βιβλιοθήκη, σελ.156.

⁶⁹ Βλ. Β. Αντωνόπουλος, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ 682.

Σύμφωνα με το δίκαιο των σημάτων, η αστική προστασία στηρίζεται στο άρθρο 26 του νόμου 2239/1994, ο οποίος εισάγει την έννοια της ευθύνης περί αδίκου πράξης κατά των σημάτων. Η προστασία αυτή αρχικά παρέχεται στον πρώτο δικαιούχο του σήματος φήμης, καθώς επίσης και στον διάδοχό του, που αναλαμβάνει τα δικαιώματα χρήσης του εν λόγω σήματος υπεισερχόμενος στην θέση του αρχικού κατόχου. Προστασία δίδεται επίσης και στον κάτοχο της άδειας χρήσης του σήματος με την προϋπόθεση όμως να είναι εφοδιασμένος με έγγραφη συναίνεση από το δικαιούχο του σήματος, με τη συναίνεση μάλιστα αυτή να είναι καταχωρημένη στο οικείο βιβλίο σημάτων. Αντιθέτως δεν παρέχεται προστασία στα επιμελητήρια, στις ενώσεις καταναλωτών και στους αποκλειστικούς αντιπροσώπους.

Ο δικαιούχος ενός σήματος δεν στερείται της προστασίας, που του αναλογεί, ακόμη και σε περιπτώσεις όπου εκκρεμεί αίτηση διαγραφής του σήματος του. Η προστασία διαρκεί μέχρι τη τελική διαγραφή του σήματος, η οποία είναι αμετάκλητη και μη αναθεωρήσιμη, ενώ επιτυγχάνεται μόνο ύστερα από τελεσίδικη απόφαση της Δ.Ε.Σ., με τα πολιτικά δικαστήρια να μη διαθέτουν καμία αρμοδιότητα σε ζητήματα που αφορούν τη διαγραφή σημάτων⁷⁰. Το εμπορικό σήμα προστατεύεται βάσει της νομοθεσίας περί σημάτων από τη στιγμή της καταχώρησης του με αμετάκλητη απόφαση από τη Δ.Ε.Σ. στο σχετικό βιβλίο σημάτων, όπως έχει κατατεθεί ή έστω με επουσιώδεις παραλλαγές, που δεν μεταβάλλουν τον διακριτικό του χαρακτήρα. Η διάρκεια της αστικής προστασίας του εμπορικού σήματος παύει να υφίσταται αυτομάτως από τη χρονική στιγμή που θα λήξει η άσκηση οποιουδήποτε νομίμου δικαιώματος του κατόχου του πάνω σε αυτό⁷¹.

Βασικές προϋποθέσεις για την προστασία ενός εμπορικού σήματος αποτελούν, αφενός μεν το σήμα αυτό να έχει κατατεθεί με τον νόμιμο τρόπο, όπως ανωτέρω στην παρούσα αναλύθηκε, αφετέρου δε να μην έχει διαγραφεί. Παρόλα αυτά ακόμη και στην περίπτωση, που προκύψει λόγος διαγραφής ενός σήματος, το σχετικό δικαίωμα προστασίας του δεν παύει να υφίσταται μέχρι την έκδοση αμετάκλητης απόφασης περί την διαγραφή του. Αυτό έχει σαν άμεση συνέπεια τα εμπορικά σήματα να προστατεύονται σε όλες εκείνες τις περιπτώσεις που υπάρχει κίνδυνος να προκληθεί σύγχυση στο καταναλωτικό κοινό κατά τη διαδικασία των συναλλαγών. Η νομοθεσία του αστικού δικαίου έχει προβλέψει για περιπτώσεις παράνομης προσβολής του σήματος

⁷⁰ Βλ. Γεωργακόπουλος, Βιβλιοθήκη Δικαίου Επιχειρήσεων & Εταιριών, Νομική Βιβλιοθήκη, σελ 129, επ. Βλ. Β. Αντωνόπουλος, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ 684.

⁷¹ Βλ. Β. Αντωνόπουλος, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ 686.

από τρίτο πρόσωπο, έμπορο ή παραγωγό, ο οποίος δεν χρησιμοποιεί το σήμα βάσει των δικαιωμάτων που του παρέχονται, σύμφωνα με το άρθρο 18 του νόμου 2239/1994⁷². Για ένα σήμα το οποίο στο μεγαλύτερο ποσοστό του αποτελείται από λέξεις και εικόνες, η προσβολή του σήματος αυτού υφίσταται, όταν παραποιείται ή γίνεται απομίμηση είτε των κυρίαρχων λεκτικών, είτε των κυρίαρχων εικαστικών στοιχείων αυτού. Φαινόμενα τέτοιου είδους προσβολών παρατηρούνται σε περιπτώσεις, όπου πραγματοποιείται χρήση των σημάτων από τρίτους για προϊόντα ή υπηρεσίες όμοια ή παρόμοια με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες, που φέρουν το προστατευόμενο σήμα, ή γίνεται χρήση από τρίτο άτομο του «εν είδει σήματος» προκαλώντας κατά αυτό τον τρόπο κίνδυνο σύγχυσης και συσχέτισης στο καταναλωτικό κοινό.

Τονίζουμε εδώ πως η πρώτη περίπτωση προσβολής σήματος δεν ισχύει όταν ένα τρίτο άτομο έχει καταθέσει το σήμα ακολουθώντας κατά γράμμα τη νόμιμη και προβλεπόμενη από τον Νόμο διαδικασία και επιπλέον έχει λάβει όλες τις απαραίτητες εγκρίσεις από τα τακτικά δικαστήρια, όπως επίσης και από τη Διοικητική Επιτροπή Σημάτων. Επιπροσθέτως η πρώτη περίπτωση δεν έχει ισχύ, όταν το τρίτο αυτό άτομο έχει λάβει νόμιμα άδεια χρήσης ή κατάθεσης του σήματος από το νόμιμο δικαιούχο του σήματος.

Η δεύτερη περίπτωση προσβολής σήματος συμβαίνει όταν το διακριτικό γνώρισμα, που χρησιμοποιεί ένα τρίτο άτομο, ταυτίζεται με το ήδη κατατεθειμένο σήμα και διακρίνει προϊόντα ή υπηρεσίες που ταυτίζονται με εκείνα για τα οποία έχει κατατεθεί το προγενέστερο σήμα. Επιπλέον, κίνδυνος συσχέτισης και σύγχυσης για το καταναλωτικό κοινό μπορεί να προκύψει και σε περιπτώσεις, όπου το σήμα που υφίσταται προσβολή, διαθέτει απλή ομοιότητα με το διακριτικό γνώρισμα του τρίτου και τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες είναι ταυτόσημες. Το ίδιο ισχύει και σε περιπτώσεις, όπου το διακριτικό γνώρισμα και τα προϊόντα που παρέχει το τρίτο άτομο είναι εντελώς όμοια με εκείνα που διαθέτει ο δικαιούχος του σήματος⁷³.

Αθέμιτη συμπεριφορά και προσβολή σήματος υφίσταται και σε περιπτώσεις όπου ένα τρίτο πρόσωπο κατασκευάζει και διαθέτει ένα ξένο σήμα προς χρήση. Η νομοθεσία περί σημάτων έχει κάνει σχετική πρόβλεψη για τέτοιου είδους περιπτώσεις και επιτρέπει την κυκλοφορία προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών, που φέρουν το ίδιο σήμα

⁷² Βλ. Γεωργακόπουλος, Βιβλιοθήκη Δικαίου Επιχειρήσεων & Εταιριών, Νομική Βιβλιοθήκη, σελ 116.

⁷³ Βλ. Β. Αντωνόπουλος, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ 688.

με άλλες ομοειδείς υπηρεσίες ή προϊόντα, θέτοντας όμως ως βασική προϋπόθεση τη μη δημιουργία οποιουδήποτε κινδύνου σύγχυσης για το καταναλωτικό κοινό.

Σύμφωνα με την αρχή της εδαφικότητας, για να θεωρηθεί μια περίπτωση ως προσβολή σήματος θα πρέπει το γεγονός αυτό να λάβει χώρα εντός των ορίων της Ελληνικής Επικράτειας. Τότε και μόνο τότε ο δικαιούχος του σήματος μπορεί να στραφεί με νόμιμο τρόπο εναντίον εκείνου που κυκλοφορεί στην χώρα μας προϊόντα ή υπηρεσίες με όμοιο ή παρόμοιο διακριτικό γνώρισμα. Ως προσβολή σήματος που πραγματοποιείται εντός των ελληνικών συνόρων θεωρείται επίσης και η περίπτωση εισαγωγής και εξαγωγής προϊόντων, συσκευασιών και περικαλυμμάτων που φέρουν ένα σήμα, χωρίς όμως να έχουν λάβει την απαιτούμενη άδεια από το νόμιμο δικαιούχο του σήματος για να προβούν σε αυτή την ενέργεια.

Δικαιοδοσία για την προστασία του εμπορικού σήματος έχουν τα πολιτικά δικαστήρια. Τα πολιτικά δικαστήρια μέσα στα αντικειμενικά όρια του δεδικασμένου δεσμεύονται σχετικά με το κύρος του προστατευόμενου σήματος από τις αποφάσεις της Διοικητικής Επιτροπής Σημάτων και τις αμετάκλητες αποφάσεις των διοικητικών δικαστηρίων. Στο δικόγραφο της αγωγής και για να είναι αυτή ορισμένη πρέπει να αναφέρονται απαραίτητως ως στοιχεία του τόσο η ύπαρξη του σήματος, όσο και η προσβολή του. Όταν πρόκειται για αγωγή παράλειψης της προσβολής στο μέλλον θα πρέπει να αναγράφεται επιπλέον ο κίνδυνος επανάληψής της, ενώ αν πρόκειται για περίπτωση σύγκρουσης με μεταγενέστερο διακριτικό γνώρισμα, θα πρέπει να μνημονεύεται ο κίνδυνος σύγχυσης, που μπορεί να προκύψει. Η απόδειξη του δικαιώματος του ενάγοντος για αποκλειστική χρήση του σήματος γίνεται με την προσαγωγή στο αρμόδιο δικαστήριο αντιγράφου ή αποσπάσματος της έκθεσης περί καταχώρησης του σήματος στα βιβλία σημάτων. Απόδειξη ότι το σήμα χρησιμοποιείται σε συναλλαγές ή ότι είναι γνωστό δεν απαιτείται.

5.2 ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΣΕ ΕΝΑ ΣΗΜΑ

Η αγωγή παράλειψης και αποζημίωσης αποτελεί μια μορφή παροχής έννομης προστασίας στον κάτοχο ενός σήματος. Έχει τη βάση της σε ζητήματα, που ανάγονται στην προσβολή του σήματος, τον πιθανό κίνδυνο, που μπορεί να προκύψει από επανάληψη της εμφάνισης ενός σήματος από άλλο άτομο, καθώς επίσης και τη συνεχή

απειλή και βλάβη, που είναι δυνατό να υποστεί οποιοδήποτε έννομο αγαθό ενός δικαιούχου⁷⁴.

Το άρθρο 26 του νόμου 2239/1994 θέτει ως βασική προϋπόθεση για την προστασία και την καταχώρηση ενός σήματος το γεγονός πως δεν υπάρχει κάποιο άλλο προγενέστερο παρόμοιο ή ταυτόσημο εμπορικό σήμα ή κάποιο προγενέστερο δικαίωμα τοπικής ισχύος. Η προστασία ενός εμπορικού σήματος με την αγωγή παράλειψης και αποζημίωσης παύει να υφίσταται από τη στιγμή εκείνη και μετά από την οποία θα υπάρξει απόσβεση του δικαιώματος, που κατέχει κάποιος από ένα σήμα. Η προστασία εκτείνεται σε όλα τα εμπορεύματα ή υπηρεσίες, για τα οποία έχει κάποιος έχει κατοχυρώσει το εν λόγω σήμα.

Ένα εμπορικό σήμα προστατεύεται μόνο υπό τη μορφή με την οποία έχει κατατεθεί. Έτσι λοιπόν αν ο δικαιούχος ενός σήματος προβαίνει στη χρησιμοποίησή του με παραλλαγμένο τρόπο στις συναλλαγές και κάποιος τρίτος χρησιμοποιεί το παραλλαγμένο αυτό σήμα, τότε δεν μπορεί να προστατευθεί συμφώνα με το δίκαιο των σημάτων. Η προστασία παρέχεται ακόμη και σε περίπτωση χρησιμοποίησης ενός μέρους του κατοχυρωμένου σήματος από τρίτο άτομο, υπό την προϋπόθεση όμως πως πρόκειται για ένα απολύτως χαρακτηριστικό τμήμα του συνολικού σήματος, το οποίο διαθέτει επίσης ισχυρή διακριτική δύναμη.

Όταν ένα σήμα έχει αποκτήσει τη φήμη του στην Ελλάδα τότε η προστασία του επεκτείνεται και σε μη συναφή προϊόντα ή υπηρεσίες. Σύμφωνα με την αρχή της εδαφικότητας η κτήση του δικαιώματος και η μεταβίβασή του κρίνεται αποκλειστικά με βάση το ελληνικό δίκαιο. Το ίδιο ισχύει για το εύρος και για το βαθμό προστασίας, που τελικά δίδεται σε ένα σήμα.

5.3 ΠΡΟΣΒΟΛΗ ΣΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΞΙΩΣΕΙΣ ΤΟΥ

Προσβολή ενός σήματος θεωρείται η κατάσταση κατά την οποία θίγονται τα δικαιώματα που παρέχει ένα σήμα χωρίς να έχει δοθεί άδεια ή έγκριση από το νόμιμο δικαιούχο του σήματος. Υπάρχουν πολλοί και διαφορετικοί τρόποι με τους οποίους στοιχειοθετείται μια τέτοιου είδους κατάσταση. Προσβολή ενός σήματος μπορεί να αποτελέσει η απομίμηση σύνθετου μέρους του σήματος ή του κυρίαρχου λεκτικού του στοιχείου. Το σύνθετο σήμα με ορισμένη έγχρωμη σύνθεση δεν είναι αντικείμενο προσβολής, μόνο το ίδιο το σήμα σε οποιοδήποτε χρωματικό συνδυασμό, αλλά και η

⁷⁴ Βλ. Β. Αντωνόπουλος, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ 692.

συγκεκριμένη έγχρωμη σύνθεση του, χωρίς η έγχρωμη κατάθεση να συνεπάγεται πα-
ραίτηση του δικαιούχου, ο οποίος έχει τη δυνατότητα να αιτηθεί προστασία από τη
χρήση του σήματός του με οποιοδήποτε χρωματικό συνδυασμό και αν έχει το συγκε-
κριμένο σήμα.

Προσβολή ενός σήματος είναι πολύ πιθανό να προκύψει όταν το σήμα χρησιμοποιεί-
ται από τρίτο πρόσωπο⁷⁵. Υπάρχουν διάφορες περιπτώσεις προσβολής όπως για πα-
ράδειγμα η εισαγωγή ή η εξαγωγή χωρίς άδεια προϊόντων, που φέρουν το προστα-
τευόμενο σήμα. Προσβολή αποτελεί και η επίθεση του σήματος σε εμπορεύματα αυ-
τού του τρίτου ατόμου, στη συσκευασία των προϊόντων του ή στο περίβλημά τους,
στο χαρτί αλληλογραφίας, στα τιμολόγια ή στις αγγελίες. Προσβολή συνιστά επίσης,
η εισαγωγή ή εξαγωγή συσκευασίας και περικαλύμματος, που φέρουν το σήμα του
νόμιμου δικαιούχου καθώς επίσης και η επίθεση του σήματος σε κάθε διαφημιστικό
υλικό και η χρήση του σε οποιοδήποτε ηλεκτρονικό ή οπτικοακουστικό μέσο.

Σε περίπτωση προσβολής του απόλυτου δικαιώματος, που συνιστά παράνομη πράξη
λόγω εναντίωσης στην αποκλειστική εξουσία που διαθέτει ο δικαιούχος, γεννάται
αξίωση για παράλειψη. Στα πλαίσια της αξίωσης για παράλειψη ελλοχεύει πάντα ο
κίνδυνος σύγχυσης του κοινού. Η επέλευση του κινδύνου σύγχυσης δεν είναι ανα-
γκαία αλλά πιθανολογείται ότι ένα μέρος των συναλλακτικών κύκλων μπορεί να πα-
ραπλανηθεί⁷⁶.

Η αξίωση για παράλειψη στρέφεται κατά του ατόμου που διαπράττει το αδίκημα της
προσβολής. Περιεχόμενο της παράλειψης είναι το σύνολο των ενεργειών εκείνων,
στις οποίες δεν επιτρέπεται να προβεί το άτομο, που προσβάλλει το σήμα. Λειτουργεί
ως ένα προληπτικό μέτρο, όταν λόγω της προσβολής ενός σήματος υπάρχουν βάσιμες
υποψίες και μεγάλος κίνδυνος επανάληψής της ή συνέχισής της⁷⁷. Ο κίνδυνος να ε-
παναληφθεί στο μέλλον η ήδη γενόμενη προσβολή αποτελεί στην πραγματικότητα τη
μεγαλύτερη πηγή κινδύνου, που έχει να αντιμετωπίσει ο δικαιούχος του σήματος.
Βάσει νομολογίας ο ενάγων δεν είναι απαραίτητο να εκθέσει τον κίνδυνο επανάλη-
ψης στο δικόγραφο της αγωγής. Για την άσκηση της αγωγής παράλειψης δεν απαιτεί-
ται να έχει επέλθει ζημία ή βλάβη του ενάγοντα. Η απειλή της προσβολής εκδηλώνε-
ται συνήθως με προπαρασκευαστικές πράξεις.

⁷⁵ Βλ. Ν. Ρόκας, Κώδικες Νομικής Βιβλιοθήκης, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2012, σελ 291.

⁷⁶ Βλ. Ν. Ρόκας, Κώδικες Νομικής Βιβλιοθήκης, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2012, σελ 293.

⁷⁷ Βλ. Ν. Ρόκας, Κώδικες Νομικής Βιβλιοθήκης, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2012, σελ 294.

Η αγωγή που κατατίθεται, αν και πρέπει να αναφέρεται σε συγκεκριμένη πράξη προσβολής, μπορεί να έχει ως αίτημα την παράλειψη των πράξεων, που συνδέονται με την πράξη, που ήδη αποτέλεσε την προσβολή για το σήμα⁷⁸. Εάν π.χ. η προσβολή συνίσταται στην επίθεση ομοίου ή παρόμοιου διακριτικού γνωρίσματος πάνω σε τιμολόγια, η σχετική αγωγή μπορεί να έχει ως αίτημα την παράλειψη της χρήσης των γνωρισμάτων αυτών τόσο πάνω σε τιμολόγια, όσο και σε συσκευασίες ή τιμοκαταλόγους. Επιπλέον στην κρινομένη αγωγή θα πρέπει να περιγράφεται αναλυτικά και με σαφή τρόπο το σήμα, το διακριτικό γνώρισμα, που προσβάλλεται καθώς και τρόπος με τον οποίο γίνεται αυτό.

Η αξίωση προς παύση της προσβολής θέτει ως στόχο τον περιορισμό και τον παραμερισμό της ήδη υπάρχουσας πηγής προσβολής, καθιστώντας με αυτόν τον τρόπο αδύνατη την επανάληψη και τη συνέχιση της στο μέλλον⁷⁹. Επομένως δεν επιδιώκεται η αποκατάσταση της ζημίας, όπως γίνεται με την αξίωση αποζημίωσης, που αναλύεται κατωτέρω. Η παύση της προσβολής μπορεί να επιτευχθεί με συγκεκριμένους τρόπους. Μπορεί για παράδειγμα να απαγορευτεί η διάθεση και η κυκλοφορία των προϊόντων ή υπηρεσιών, που φέρουν ένα παραποιημένο σήμα. Ένας άλλος αποτελεσματικός τρόπος είναι η αναλυτική περιγραφή στο καταναλωτικό κοινό των εμπορευμάτων αυτής της κατηγορίας. Τέλος είναι δυνατή ακόμη και η καταστροφή ή αφαίρεση των σημάτων από τα εμπορεύματα ή τα περικαλύμματα, που φέρουν σήματα δίχως την έγκριση του δικαιούχου⁸⁰. Η δημοσίευση της απόφασης είναι υποχρεωτική, ο δε εναγόμενος είναι υποχρεωμένος να δεχθεί τις συνέπειες της αποφάσεως και να συμμορφωθεί πλήρως σε ότι αυτή ορίζει.

Η αξίωση για αποζημίωση αποτελεί μια θεωρητική έννοια, η οποία δεν έχει μέχρι στιγμής τουλάχιστον αποκτήσει σχεδόν καμία πρακτική εφαρμογή. Αυτό κατά κύριο λόγο οφείλεται στην εξαιρετικά δύσκολη διαδικασία απόδειξης της ζημίας, που μπορεί να έχει υποστεί ο νόμιμος δικαιούχος ενός σήματος από την χρήση σήματος από τρίτο πρόσωπο χωρίς την έγκρισή του. Υπάρχει υπαιτιότητα για τον τρίτο που προβαίνει στην προσβολή του σήματος, όταν αφενός μεν δεν έχει ελέγξει το μητρώο σημάτων, αφετέρου δε όταν το σήμα που προσβάλλεται έχει την σαφή ένδειξη ως «σήμα κατατεθειμένο». Συμφώνα με το νόμο αν εκδοθεί καταδικαστική απόφαση εις βάρος του ατόμου, που έχει προβεί σε παραποίηση ή απομίμηση του σήματος, ο ενάγων

⁷⁸ Βλ. Β. Αντωνόπουλος, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ 692.

⁷⁹ Βλ. Ν. Ρόκας, Κώδικες Νομικής Βιβλιοθήκης, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2012, σελ 296.

⁸⁰ Βλ. Β. Αντωνόπουλος, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ 692.

μπορεί, θεωρητικά τουλάχιστον, να ζητήσει χρηματική αποζημίωση⁸¹ υπό την αίρεση, ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις της "ειδικής περίπτωσης".

5.3.1 ΥΠΑΡΞΗ ΖΗΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΤΗΣ

Προκειμένου ο ενάγων να είναι σε θέση να καταθέσει αγωγή για αποζημίωσή του θα πρέπει να πληρούνται κάποιες απαραίτητες προϋποθέσεις⁸². Βασική και αναγκαία πρώτη προϋπόθεση αποτελεί η υπαιτιότητα του ατόμου που προσβάλλει ένα σήμα, με την υπαιτιότητά του να προκύπτει με σαφήνεια από τα περιστατικά, που στοιχειοθετούν την παρανομία του. Ο εναγόμενος βαρύνεται με δόλο, όταν γνωρίζει πως με τη συμπεριφορά που ακολουθεί κατά τη διαδικασία των συναλλαγών προσβάλλει το δικαίωμα του δικαιούχου κάποιου σήματος ή ότι ενδέχεται από την επιδεικνυόμενη συμπεριφορά του να προκληθεί σχετική βλάβη στα συμφέροντα του δικαιούχου του σήματος και αποδέχεται τούτο το ενδεχόμενο. Αντιθέτως βαρύνεται με αμέλεια όταν δεν επιδεικνύει την απαιτούμενη προσοχή κατά τη διαδικασία των συναλλαγών, μη γνωρίζοντας πως με αυτή του τη στάση προσβάλλει το νόμιμο δικαιούχο. Αυτονόητο είναι, ότι ο δράστης τιμωρείται είτε η πράξη του βαρύνεται με δόλο, είτε τελείται από αμέλεια.

Δεύτερη προϋπόθεση αποτελεί η ύπαρξη ζημίας. Ως οικονομική ζημία ορίζεται στον ευρύτερο χώρο των οικονομικών συναλλαγών, είτε η θετική ζημία, είτε το διαφυγόν κέρδος, που προκύπτει από την μη εκτέλεση κάποιας συναλλαγής. Στις περιπτώσεις προσβολής του σήματος, η ζημία του κατόχου του συνίσταται στο γεγονός, πως από την προσβολή του σήματος μειώθηκε ο κύκλος εργασιών του ενάγοντα με συνακόλουθο αποτέλεσμα τον περιορισμό των κερδών του, επίσης δε επέρχεται αύξηση των δαπανών του, λόγω των νομικών διαδικασιών αναγκάστηκε να κινηθεί με σκοπό να πάψει η προσβολή και να αποζημιωθεί για την άνω ζημία του. Επιπρόσθετο στοιχείο που εντείνει την έκταση της ζημίας, στην οποία υπόκειται ο ενάγων, αποτελεί η μείωση της καλής φήμης του διακριτικού γνωρίσματος, που προσβάλλεται από την πράξη του δράστη. Όταν για παράδειγμα ο εναγόμενος κυκλοφόρησε στην αγορά προϊόντα χαμηλής ποιότητας, ο καταναλωτής από τη δική του μεριά είναι πολύ πιθανό να απέδωσε την κακή αυτή ποιότητα των προϊόντων είτε στην επιχείρηση του ενάγοντα είτε στην επιχείρηση του εναγομένου, έχοντας την πεποίθηση όμως πως και τα δυο

⁸¹ Βλ. Ν. Ρόκας, Κώδικες Νομικής Βιβλιοθήκης, Νομική Βιβλιοθήκη, σελ 297.

⁸² Βλ. Β. Αντωνόπουλος, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ. 692.

αυτά άτομα έχουν μεταξύ τους οικονομική συνεργασία. Η ζημία του δικαιούχου πρέπει να τελεί σε αιτιώδη συνάφεια με τις πράξεις του τρίτου, που προσβάλλει με οποιονδήποτε τρόπο του κατοχυρωμένο σήμα του.

5.4 ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΑΓΩΓΕΣ

Το ουσιαστικότερο και σημαντικότερο μέτρο προστασίας για όποιον νομιμοποιείται στην έγερση αγωγής για την άρση της προσβολής και την παράλειψή της στο μέλλον είναι η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, χαρακτηριστικό των οποίων είναι η ταχύτερη έκδοση αποφάσεων, πλὴν ὅμως με προσωρινή κατά βάση ισχύ. Στο άρθρο 153 του Ν. 4072/2012 περί ασφαλιστικών μέτρων αναφέρονται τα εξής⁸³:

- 1. Όποιος έχει αξίωση για άρση και παράλειψη λόγω προσβολής του σήματος μπορεί επιπρόσθετα να ζητήσει και τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων.*
- 2. Ο νόμιμος δικαιούχος ενός σήματος έχει το δικαίωμα να ζητήσει τη συντηρητική κατάσχεση ή την προσωρινή απόδοση των εμπορευμάτων που φέρουν το διακριτικό γνώρισμα που προσβάλλει, με σκοπό να εμποδιστεί η είσοδος και η κυκλοφορία των συγκεκριμένων προϊόντων στο δίκτυο εμπορικής διανομής.*
- 3. Σε περίπτωση προσβολών που διαπράττονται σε εμπορική κλίμακα και εφόσον ο δικαιούχος του σήματος είναι σε θέση να αποδείξει την ύπαρξη περιστάσεων που είναι δυνατόν να θέσουν σε κίνδυνο την καταβολή της αποζημίωσης, που έχει ζητήσει με τακτική αγωγή και προσκομίζει ευλόγως διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία, ότι το σήμα που προσβάλλεται ή επίκειται προσβολή του, το αρμόδιο δικαστήριο μπορεί να διατάσσει τη συντηρητική κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων καθώς και τη δέσμευση τραπεζικών λογαριασμών του. Για το σκοπό αυτό ζητεί από τον προσβολέα τη κοινοποίηση τραπεζικών, χρηματοοικονομικών ή εμπορικών εγγράφων με τον όρο ότι διασφαλίζεται η προστασία των εμπιστευτικών πληροφοριών.*
- 4. Τα ασφαλιστικά μέτρα των προηγούμενων παραγράφων είναι δυνατόν να διαταχθούν και χωρίς να προηγηθεί ακρόαση του προσβολέα, ιδίως όταν τυχόν καθυστέρηση θα προκαλούσε ανεπανόρθωτη ζημία στο δικαιούχο του σήματος.*

⁸³
Ε'.

Βλ. Εφημερίδα της Κυβέρνησης Αρ. Φύλλου 86, Νόμος υπ' αριθ. 4072, Άρθρο 153 Κεφάλαιο

5. Για να λάβει το αρμόδιο δικαστήριο τα παραπάνω μέτρα είναι πιθανό να ζητήσει από τον αιτούντα να προσκομίσει κάθε ευλόγως διαθέσιμο αποδεικτικό στοιχείο για να σχηματίσει την πεποίθηση, ότι το δικαίωμα του προσβάλλεται ή ότι επίκειται προσβολή του.
6. Η δήλωση καταθέσεως σήματος από το πρόσωπο κατά του οποίου στρέφεται η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων δεν κωλύει τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων κατά αυτού.
7. Αρμόδιο για τη λήψη των ασφαλιστικών μέτρων είναι το μονομελές πρωτοδικείο τόσο της περιφέρειας, στην οποία ευρίσκονται τα προϊόντα ή παρέχονται οι υπηρεσίες, όσο και της περιφέρειας που εδρεύει η επιχείρηση, της οποίας τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες φέρουν το προσβαλλόμενο σήμα.
8. Ο δικαιούχος ενός σήματος μπορεί να ζητήσει τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων κατά των ενδιάμεσων, οι υπηρεσίες των οποίων χρησιμοποιούνται από τρίτο για την προσβολή του σήματος του.

Η σχετική αίτηση του δικαιούχου σήματος για λήψη ασφαλιστικών μέτρων πραγματοποιείται όταν συντρέχει επικείμενος κίνδυνος ή επείγουσα κατάσταση, που απειλεί τα δικαιώματα του κατόχου του σήματος⁸⁴. Η αδράνεια που είναι πιθανό να επιδεικνύει ορισμένες φορές ο δικαιούχος συνιστά σπουδαίο λόγο αποκλεισμού της προστασίας του δια της λήψεως ασφαλιστικών μέτρων. Αν επομένως έχει με οποιονδήποτε τρόπο λάβει γνώση για το τι συμβαίνει και παρόλα αυτά δεν κινητοποιείται άμεσα, δημιουργώντας έτσι εύλογα την πεποίθηση σε τρίτους, ότι δεν θα αντιταχθεί στην παράνομη χρήση του σήματος, τότε αυτό συνιστά λόγο απόρριψης της αίτησης των ασφαλιστικών μέτρων. Αντιθέτως αν δεν έχει λάβει γνώση της προσβολής, που συντελείται από κάποιον τρίτο εις βάρος του, αυτό δεν συνιστά λόγο απόρριψης της αίτησης του.

Το δικαστήριο από τη δική του μεριά μπορεί να διατάξει ανάλογα με το μέγεθος της προσβολής την καταγραφή, την προσωρινή απαγόρευση της κυκλοφορίας του προϊόντος ή της υπηρεσίας, που φέρει παράνομα το σήμα, την αφαίρεση της διαφημιστικής πινακίδας με το σήμα που προσβάλλεται, τη συντηρητική κατάσχεση των εμπορευμάτων της επιχειρήσεως ή των διαφημιστικών μέσων καθώς και την προσωρινή από-

⁸⁴ Βλ. Β. Αντωνόπουλος, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ 697, επ. Βλ. Ν. Ρόκας, Κώδικες Νομικής Βιβλιοθήκης, Νομική Βιβλιοθήκη, σελ 304.

συρση προσβάλλοντος διαφημιστικού υλικού. Η επιλογή που θα ακολουθηθεί κάθε φορά εξαρτάται από το είδος και το μέγεθος της προσβολής που συντελέστηκε.

Όταν η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων στρέφεται κατά τρίτου, τότε σε αυτή την περίπτωση εξετάζεται από το Δικαστήριο και ο υπεύθυνος της επιχείρησης της οποίας τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες φέρουν το προσβαλλόμενο σήμα, αν και εφόσον από τα προϊόντα ή από τις υπηρεσίες προκύπτει ποιος είναι αυτός. Η διαδικασία αυτή δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση των αλλοδαπών σημάτων. Στην περίπτωση κατάθεσης αίτησης ασφαλιστικών μέτρων ζητείται συνήθως η κατάσχεση εκείνων των προϊόντων, που φέρουν σήμα χωρίς να έχουν λάβει την απαραίτητη έγκριση του δικαιούχου. Η έκδοση απόφασης παύσης της προσβολής όταν το τρίτο άτομο, που εμπορεύεται τέτοια προϊόντα πλέον δεν κατέχει το προϊόν, που διανέμει λόγω προηγηθείσας μίσθωσης ή παρακαταθήκης, μπορεί να προσκρούσει σε συνταγματικές αντιρρήσεις. Αυτό έχει ως άμεσο αποτέλεσμα ο δικαιούχος αντί να στρέφεται κατά του εμπόρου, να στρέφεται ενάντια στους διανομείς εκδίδοντας μάλιστα και δήλωση προς αυτούς με περιεχόμενο την «ανάκληση των εμπορευμάτων»⁸⁵. Κατά αυτόν τον τρόπο λοιπόν επιτυγχάνεται η παύση της προσβολής.

Συνήθως ως ασφαλιστικό μέτρο διατάσσεται και η δημοσίευση του διατακτικού της απόφασης με δαπάνη του καθού η αίτηση και πρωτοβουλία του αιτούντα, ιδίως εάν έχει γίνει προσβολή του σήματος με την χρήση του στη διαφήμιση και έχει προκληθεί σύγχυση στους καταναλωτές. Η εκδοθείσα απόφαση έχει προσωρινή ισχύ και κάθε διάδικος έχει τη δυνατότητα προσφυγής στην τακτική διαδικασία, ενώ υπάρχει και η δυνατότητα ανάκλησης.

Βάση νόμου διατάσσεται η υποχρεωτική καταχώριση περίληψης κάθε καταδικαστικής απόφασης, με τα έξοδα να επιβαρύνουν αποκλειστικά τον καταδικασθέντα, σε δυο (2) ημερήσιες εφημερίδες των Αθηνών, όταν το αδίκημα έχει τελεσθεί στην περιφέρεια του νομού Αττικής. Αν όμως το αδίκημα τελέσθηκε σε κάποια περιφέρεια άλλου νομού, τότε η καταχώριση γίνεται σε μια ημερήσια εφημερίδα των Αθηνών και σε μια τοπική εφημερίδα του νομού. Στην περίπτωση όπου δεν υπάρχει καμία τοπική εφημερίδα, τότε η μια εκ των δυο καταχωρήσεων γίνεται σε μια ημερήσια εφημερίδα της πρωτεύουσας του νομού⁸⁶.

Σημειώνεται, ότι η δημοσίευση του διατακτικού της καταδικαστικής απόφασης εφαρμόζεται όταν η αξίωση άρσης της προσβολής στηρίζεται συγχρόνως και στο νόμο

⁸⁵ Βλ. Ν. Ρόκας, Κώδικες Νομικής Βιβλιοθήκης, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2012, σελ 305.

⁸⁶ Βλ. Εφημερίδα της Κυβέρνησης ΦΕΚ Α' 152/16-09-1994, Νόμος υπ' αριθ. 2239, Άρθρο 30.

περί αθέμιτου ανταγωνισμού, όταν ένα σήμα χρησιμοποιείται στη διαδικασία των συναλλαγών ή όταν συνιστά στοιχείο της επωνυμίας ενός προσώπου. Η προστασία της δημοσίευσης του διατακτικού της δικαστικής απόφασης αποτελεί εκδήλωση της αξίωσης για άρση της προσβολής του σήματος, αποτρέπει όμως ταυτόχρονα και την μελλοντική σύγκυση του καταναλωτικού κοινού σχετικά με την προέλευση των προϊόντων ή των υπηρεσιών⁸⁷.

Στα πλαίσια της νομοθεσίας των σημάτων, ως παρεπόμενη προστασία για ένα σήμα είναι και η καταστροφή αλλά και η δυνατότητα αφαίρεσης από την αγορά των προϊόντων ή των εμπορευμάτων, που φέρουν πάνω τους παραποιημένο σήμα ή απομίμηση σήματος. Η δυνατότητα αυτή παρέχεται είτε στα πλαίσια της ποινικής διαδικασίας, οπότε αρμόδια είναι τα ποινικά δικαστήρια, είτε στα πλαίσια της πολιτικής διαδικασίας, οπότε αρμόδια είναι αντίστοιχα τα πολιτικά δικαστήρια. Η αφαίρεση ή καταστροφή του σήματος μπορεί να διαταχθεί μόνον εφόσον έχει προηγηθεί αντίστοιχο αίτημα από τον νόμιμο δικαιούχο του σήματος. Το αίτημα υποβάλλεται και η αφαίρεση ή καταστροφή διατάσσεται στα πλαίσια της τακτικής διαδικασίας και αποτελεί αμετάκλητη και οριστική απόφαση. Εναλλακτικά το αίτημα για να αφαιρεθεί το προσβάλλον διακριτικό γνώρισμα δύναται να κατατεθεί και στα πλαίσια της διαδικασίας αίτησης για έκδοση ασφαλιστικών μέτρων.

Σε περίπτωση επιβολής του μέτρου αφαίρεσης ή καταστροφής των εμπορευμάτων, που φέρουν παράνομα ένα κατοχυρωμένο σήμα, ο κάτοχος τους δεν επιβαρύνεται με κάποιο χρηματικό ποσό για να ξεκινήσει η απαιτούμενη διαδικασία. Εξάλλου το ποινικό δικαστήριο μπορεί σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή να διατάξει την αφαίρεση ή καταστροφή προϊόντων ακόμη και σε περίπτωση αθώωσης του προσβολέα, αν κρίνει ότι δημιουργήθηκε κίνδυνος σύγκυσης για τους καταναλωτές.

Η *αγωγή με βάση τις διατάξεις του αδικαιολογήτου πλουτισμού* αποτελεί μια διεύρυνση της αξίωσης για αποζημίωση, όπου εκτός από την ενοχή, που προσδίδεται στον εναγόμενο, εμπεριέχεται επίσης και το στοιχείο ευθύνης, που προκύπτει από τον αδικαιολογήτο πλουτισμό του, ήτοι από την ωφέλεια που αποκτάται χωρίς νόμιμη αιτία από την περιουσία ή με ζημία άλλου. Ο πλουτισμός του εναγομένου είναι αποτέλεσμα των αποδόσεων ωφέλειας που αποκόμισε μέσω της παράνομης εκμετάλλευσης του

⁸⁷ Βλ. Β. Αντωνόπουλος, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2002, σελ 706.

άυλου αγαθού⁸⁸. Με την εισαγωγή των ειδικών ένδικων βοηθημάτων διευρύνθηκε η προστασία του φορέα του έννομου αγαθού, χωρίς αυτό να σημαίνει πως δεν εξακολουθεί να απειλείται από φαινόμενα εξαπάτησης. Επομένως πρέπει να γίνει δεκτή ως αυτοτελής αξίωση και η αξίωση του αδικαιολόγητου πλουτισμού.

Όταν για παράδειγμα αναφερόμαστε στο δίκαιο που προστατεύει τη βιομηχανική ιδιοκτησία των ανθρώπων ο φορέας ενός νόμιμου αγαθού που προσβάλλεται από την παράνομη συμπεριφορά ενός τρίτου, δημιουργείται για αυτόν σε μεγάλο βαθμό η ανάγκη να καταφέρει να προσδιορίσει το ύψος της ζημιάς που έχει υποστεί προκειμένου να κινηθεί αναλόγως και να διεκδικήσει την αποζημίωση που του αναλογεί ασκώντας αγωγή αποζημίωσης.

Η ζημία που έχει υποστεί ο κάτοχος ενός σήματος αποδίδεται σε διαφορετικούς τρόπους, καθώς το κέρδος, που απέκτησε παράνομα ο εναγόμενος είτε θα μπορούσε αντί αυτού να το έχει αποκομίσει ο νόμιμος δικαιούχος του σήματος, είτε το κέρδος αυτό θα μπορούσε να έχει αποδοθεί από τον εναγόμενο στο νόμιμο δικαιούχο του σήματος ως αντάλλαγμα δίκαιο, εύλογο και ανάλογο με την αντιπαροχή, που θα κατέβαλε ο εναγόμενος για την απόκτηση νόμιμης άδειας χρήσης του σήματος. Είναι σημαντικό να αναφέρουμε, ότι η παροχή πληροφοριών για οτιδήποτε τυχόν γνωρίζει κάποιος και είναι πιθανό να φάνει χρήσιμο και να ωφελήσει κάποιο άλλο άτομο, δεν αναγνωρίζεται ως γενική υποχρέωση από το ελληνικό δίκαιο, παρόλο που μια σχετική υποχρέωση δεν μπορεί να πηγάζει μόνο από ειδικές νομοθετικές διατάξεις αλλά και σε ηθικούς λόγους.

Η *αναγνωριστική αγωγή* είναι δυνατόν να ασκηθεί από οποιονδήποτε διαθέτει έννομο συμφέρον και επιθυμεί αναγνωρίσει και να διατηρήσει ένα δικαίωμά του έναντι τρίτων. Η αγωγή αυτή αποτελεί αυτοτελές και όχι επικουρικό ένδικο βοήθημα, αίτημά της δε είναι η αναγνώριση των δικαιωμάτων ή των υποχρεώσεων που απορρέουν από την υπαγωγή μιας βιοτικής σχέσης, ορισμένων πραγματικών γεγονότων, σε συγκεκριμένους κανόνες δικαίου. Αναφέρουμε, ότι δεν υπόκειται σε παραγραφή, όμως εάν έχει παραγραφεί η αξίωση, της οποίας ζητείται η αναγνώριση, γίνεται δεκτό, ότι ελλείπει το σχετικό έννομο συμφέρον για την άσκηση και ευδοκίμησή της⁸⁹.

Μέχρι στιγμής έχουμε αναφερθεί επισταμένως και αναλύσει επαρκώς όλες εκείνες τις περιπτώσεις κατά τις οποίες προσβάλλεται ένα εμπορικό σήμα καθώς επίσης και τους

⁸⁸ Βλ. Β. Αντωνόπουλος, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2002, σελ 701.

⁸⁹ Βλ. Β. Αντωνόπουλος, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2002, σελ 703.

τρόπους με τους οποίους μπορεί να προστατευθεί το σήμα και ο νόμιμος δικαιούχος του. Αξία όμως έχει να αναφερθούμε και στο πώς μπορεί να αμυνθεί ο εναγόμενος απέναντι στα νομικά όπλα, που διαθέτη ο ενάγων ή ο αιτών⁹⁰. Αρχικά πρέπει να αναφέρουμε πως ο εναγόμενος έχει το δικαίωμα *άρνησης εν όλω* ή *εν μέρει* της αγωγής, που ασκείται σε βάρος του, *άρνησης του παράνομου χαρακτήρα της προσβολής*, που του επιρρίπτεται, καθώς επίσης και της δημιουργίας κινδύνου σύγχυσης του καταναλωτή. Για να προστατεύσει τη θέση του μπορεί να ισχυριστεί ότι υπάρχει διαφορά μεταξύ των δύο διακριτικών γνωρισμάτων ή των διακρινόμενων προϊόντων ή υπηρεσιών, που αντιπαρατίθενται, καθώς επίσης δύναται να ισχυριστεί πως ο ίδιος δεν προκαλεί κανένα είδους σύγχυσης στους καταναλωτές και πως δεν χρησιμοποιεί το διακριτικό γνώρισμα «εν είδει σήματος». Επίσης μπορεί να αρνηθεί, σε περίπτωση υποβολής εναντίον του αγωγής παράλειψης της προσβολής, την ύπαρξη οποιουδήποτε κινδύνου επανάληψης των ενεργειών για τις οποίες ενάγεται.

Ο εναγόμενος μπορεί ακόμη να υποβάλλει *ένσταση* σε περιπτώσεις όπου το προσβαλλόμενο σήμα χρησιμοποιείται με αθέμιτο τρόπο ή όταν το σήμα αυτό είναι διαγραπτό. Υπάρχουν ειδικές συνθήκες κάτω από τις οποίες η συμπεριφορά του ενάγοντα χαρακτηρίζεται και κρίνεται ως καταχρηστική. Επιπλέον ο εναγόμενος μπορεί να υποβάλλει ένσταση όταν έχουμε να κάνουμε με ένα σήμα, του οποίου ο νόμιμος δικαιούχος δεν έχει πρόθεση χρησιμοποίησης και εκμετάλλευσης ή δεν προτίθεται να επεκτείνει τις δραστηριότητες του στην περιοχή του εναγομένου. Επιπροσθέτως μπορεί να προταθεί η ένσταση ότι ο ενάγων χρησιμοποιεί το σήμα του με τρόπο που αντιτίθεται στους περιορισμούς, που θέτει ο Νόμος. Τέλος, ο εναγόμενος μπορεί να υποστηρίξει την ύπαρξη ίδιου δικαιώματος με το δικαιούχο και να στηρίξει τη θέση του και την χρήση του σήματος από αυτόν στην αρχική συναίνεση του δικαιούχου-ενάγοντος.

5.5 ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΑΞΙΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΕΣ

Οι σχετικές αξιώσεις προς άρση της προσβολής και παράλειψής το μέλλον δημιουργούνται όταν συντρέχει ολοκληρωμένη προσβολή του σήματος. Επομένως από τη στιγμή εκείνη, που θα συντελεστεί η προσβολή ενός σήματος, αρχίζει και η παραγραφή των σχετικών αξιώσεων, με την προϋπόθεση βέβαια πως έχει προηγηθεί η δικαστική επιδίωξη της εφαρμογής τους.

⁹⁰ Βλ. Εφημερίδα της Κυβέρνησης, ΦΕΚ Α' 152/16-09-1994, Νόμος υπ' αριθ. 2239, Άρθρο 18.

Νεότερες παραβατικές πράξεις οδηγούν στη γένεση άλλων αξιώσεων, οι οποίες ξεκινούν να υφίστανται από τη στιγμή συντέλεσης της νεώτερης προσβολής. Όσον αφορά την παραγραφή των αξιώσεων δημιουργείται πρόβλημα στην περίπτωση διαρκούς προσβολής από επαναλαμβανόμενες ομοειδής πράξεις που τελούνται με ίδιο σκοπό, απευθύνονται στον ίδιο αποδέκτη, έχουν μεταξύ τους άμεση χρονική και τοπική συνάφεια και που θεωρούνται ως μια ενιαία πράξη. Σε μια τέτοιου είδους κατάσταση η παραγραφή ξεκινά από την τέλεση της τελευταίας επιμέρους πράξης. Οι επιμέρους πράξεις προσβολής έχουν αυτοτέλεια, είναι ολοκληρωμένες πράξεις με δική τους αρχή, τέλος και αποτελέσματα. Στις προσβολές διαρκείας η παραγραφή της αξίωσης προς άρση της και παράλειψής της στο μέλλον αρχίζει από τον χρόνο κατά τον οποίο ο δικαιούχος του σήματος έλαβε γνώση της προσβολής, που συντελέστηκε σε βάρος του⁹¹.

Όταν συμπληρωθούν τρία (3) έτη από τότε που έγινε η παράνομη χρησιμοποίηση ενός σήματος ή η παραποίηση ή η απομίμηση του και παρέλθει και το τελευταίο έτος αυτής της τριετίας, τότε και μόνο τότε μπορεί να παραγράψει η αξίωση για αποζημίωση του δικαιούχου⁹². Η αξίωση αυτή σε αντίθεση με τις αξιώσεις για άρση προσβολής ή παράλειψης, ρυθμίζεται ειδικά από το νόμο περί σημάτων. Όταν η παράβαση του δικαίου των σημάτων αποτελεί συγχρόνως αθέμιτη συμπεριφορά ή παράνομη ανταγωνιστική πράξη ως προς την παραγραφή της αξίωσης παράλειψης, τότε θα εφαρμόζεται ο νόμος 146/1914. Η παραγραφή για την αξίωση αποζημίωσης ή άρσης της προσβολής ισχύει και για την αγωγή παροχής πληροφοριών.

Τα σήματα φήμης τυγχάνουν υψηλής προστασίας ακόμη και σε περιπτώσεις όπου δεν μπορεί να προκληθεί κίνδυνος σύγχυσης στους καταναλωτές από την χρήση τους από τρίτους. Ειδικότερα τα σήματα φήμης τελούν υπό προστασία σε περιπτώσεις, όπου κάποιος τρίτος επιχειρεί να χρησιμοποιήσει κάποιο σημείο, που ταυτίζεται ή μοιάζει με ήδη καταχωρημένο σήμα φήμης. Διαφορετικά η μη πρόληψη τέτοιων φαινομένων μπορεί να οδηγήσει είτε σε αποκόμιση οφέλους τρίτων από τον διακριτικό χαρακτήρα ή την ισχυρή φήμη κάποιου σήματος, είτε σε επιβλαβή αποτελέσματα και καταστροφικές συνέπειες για το διακριτικό χαρακτήρα ή τη φήμη του σήματος, χωρίς να υπάρχει εύλογη αιτία, που να δικαιολογεί τέτοιου είδους συμπεριφορές από τρίτους⁹³. Άρα

⁹¹ Βλ. Β. Αντωνόπουλος, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2002, σελ 715.

⁹² Βλ. Β. Αντωνόπουλος, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2002, σελ 711.

⁹³ Βλ. Ν. Ρόκας, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2004, σελ 131.

δυο κινδύνους προσπαθεί να αποτρέψει η παρεχόμενη προστασία στα σήματα φήμης, αφενός μεν τον κίνδυνο εκμετάλλευσης της φήμης γνωστού προγενέστερου σήματος, αφετέρου δε τον κίνδυνο εξασθένησης της καλής του φήμης λόγω της κακής χρήσης από τρίτους. Αμφισβητείται όμως το γεγονός εάν η παρεχόμενη αυξημένη προστασία στα σήματα φήμης παρέχεται και σε περιπτώσεις όπου τα διακρινόμενα προϊόντα ή οι υπηρεσίες είναι όμοιες με αυτές που διακρίνει το σήμα φήμης.

Η παροχή προστασίας στην διαφημιστική λειτουργία ενός σήματος είναι αμφισβητήσιμη με βάση την ισχύουσα νομοθεσία. Αν για παράδειγμα ένα σήμα προστατεύεται, τότε θα πρέπει στην περίπτωση που ένα τρίτο πρόσωπο προσπαθήσει να εκμεταλλευτεί εμπορικό ξένο σήμα με σκοπό να αποκομίσει ίδιο όφελος με το δικαιούχο του εγχώριου σήματος, να μην δημιουργείται κίνδυνος σύγχυσης στους καταναλωτές. Διευκρινίζουμε εδώ πως παρέχεται το δικαίωμα σε έναν παράλληλο εισαγωγέα να εμπορεύεται προϊόντα με σήμα που είναι κατοχυρωμένο από άλλους δικαιούχους, στην δική του χώρα. Η χρήση όμως αυτή θα πρέπει να περιορίζεται στο μέτρο που είναι αναγκαίο για την προώθηση των κτηθέντων προϊόντων μέχρι τον τελικό καταναλωτή. Όπως είναι όμως φυσικό το δικαίωμα χρήσης του σήματος από αυτόν, είναι ασθενέστερο από εκείνο που διαθέτει ο νόμιμος δικαιούχος.

Επομένως η παράλληλη εισαγωγή γνησίων προϊόντων από τρίτους, για προϊόντα τα οποία έχουν τεθεί σε κυκλοφορία στο χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τη σύμφωνη γνώμη και συγκατάθεση του δικαιούχου, δεν αποτελεί σε καμία περίπτωση παράνομη διαδικασία και δεν στοιχειοθετείται προσβολή του σήματος⁹⁴. Δεν μπορεί όμως να μένει απροστάτευτη η φήμη του σήματος, όταν προσβάλλεται το σήμα από τρίτο. Γι' αυτό και αναγνωρίζεται η προστασία του δικαιούχου του. Όμως η αναγνώριση αυτή προσβάλλει τον διαχωρισμό της λειτουργίας προέλευσης και τις άλλες λειτουργίες του σήματος.

Ο παράλληλος εισαγωγέας, που δεν περιλαμβάνεται στο σύστημα διανομής του παραγωγού, μπορεί να εισάγει και να διαθέτει προϊόντα που φέρουν το σήμα του παραγωγού, αφού τα συγκεκριμένα προϊόντα έχουν κυκλοφορήσει προηγουμένως σε χώρες της Ευρωπαϊκής ένωσης. Του παρέχεται το δικαίωμα να προβεί σε κάθε πράξη που είναι πιθανό να διευκολύνει τη διάθεση των προϊόντων του, καθώς επίσης και να κάνει χρήση διαφημιστικών μέσων προκειμένου να είναι σε θέση ο καταναλωτής να καταλάβει πως η επιχείρηση του εισαγωγέα διαθέτει τα συγκεκριμένα προϊόντα στην

⁹⁴ Βλ. Εφημερίδα της Κυβέρνησης ΦΕΚ Α' 152/16-09-1994, Νόμος υπ' αριθ. 2239, Άρθρο 20.

αγορά. Απόρροια όλων αυτών των κινήσεων αποτελεί η προσβολή του δικαιώματος του παραγωγού επί του σήματος, λόγω χρησιμοποίησης της διαφημιστικής λειτουργίας από τρίτο άτομο. Η χρήση από τρίτο του αλλότριου σήματος εν είδει διακριτικού γνωρίσματος στα διαφημιστικά έγγραφα, παρέχει σε αυτόν όφελος και προκαλεί σύγχυση στον καταναλωτή⁹⁵.

⁹⁵ Αλεξάνδρου Γ. Δήμα, Δίκαιο Επιχειρήσεων και Εταιριών, Χάρης Καρατζάς, Νομική Βιβλιοθήκη, σελ 1062.

6. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΣΗΜΑΤΟΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ.

6.1 ΣΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Ο κανονισμός (ΕΚ) του Συμβουλίου με αριθμό 40/1994, της 20ής Δεκεμβρίου 1993, που αναφέρεται στο κοινοτικό σήμα, το αποκαλούμενο σήμερα ως σήμα της Ε.Ε, έχει επανειλημμένως τροποποιηθεί κατά ουσιαστικό τρόπο. Επιβάλλεται ως εκ τούτου η κωδικοποίηση του εν λόγω κανονισμού⁹⁶. Η αρμονική ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η συνεχής και ισορροπημένη επέκταση αυτών, πρέπει να προωθηθούν με την ολοκλήρωση και την εύρυθμη λειτουργία εσωτερικής αγοράς, ικανής να εξασφαλίζει συνθήκες ανάλογες με εκείνες που επικρατούν στις εθνικές αγορές της Ένωσης.

Η δημιουργία μιας τέτοιας αγοράς και η ενίσχυση της ενότητάς της προϋποθέτουν, από την μία πλευρά την εξάλειψη των όποιων εμποδίων της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, καθώς και την επιβολή ενός καθεστώτος, το οποίο να εξασφαλίζει ανόθευτο ανταγωνισμό, από την άλλη πλευρά την θέσπιση νομικών προϋποθέσεων, οι οποίες να επιτρέπουν στις επιχειρήσεις να προσαρμόζονται ευθύς εξαρχής την παραγωγή και τη διανομή των προϊόντων ή την παροχή των υπηρεσιών στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για να συνεχιστεί η επιδίωξη των προαναφερθέντων στόχων, είναι επιτακτική ανάγκη να δημιουργηθεί καθεστώς σημάτων στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο θα παρέχει στις επιχειρήσεις το δικαίωμα να αποκτούν, σύμφωνα με ενιαία στην Ένωση διαδικασία, σήματα της Ε.Ε., τα οποία θα προστατεύονται κατά τρόπο ενιαίο και θα παράγουν τα αποτελέσματά τους σε ολόκληρη της Ένωση⁹⁷.

Η προσέγγιση των εθνικών νομοθεσιών δεν είναι δυνατόν να άρει το εμπόδιο του εδαφικού περιορισμού των δικαιωμάτων, τα οποία οι νομοθεσίες των κρατών μελών παρέχουν στους δικαιούχους σημάτων⁹⁸. Προκειμένου να μπορέσουν οι επιχειρήσεις να ασκήσουν χωρίς εμπόδια την οικονομική τους δραστηριότητα στο σύνολο της εσωτερικής αγοράς, χρειάζονται σήματα τα οποία θα διέπονται από ενιαίο ευρωπαϊκό δίκαιο, το οποίο θα εφαρμόζεται άμεσα σε όλα τα κράτη μέλη.

⁹⁶ Βλ. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 207/2009 του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2009 για το κοινοτικό σήμα, ΕΕ C 146 E της 12.6.2008, σ. 79.

⁹⁷ Βλ. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 207/2009 του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2009 για το κοινοτικό σήμα, ΕΕ L 11 της 14.1.1994, σ. 1.

⁹⁸ Βλ. Ν. Κ. Ρόκα, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Νομική βιβλιοθήκη, σελ.180.

Το ευρωπαϊκό δίκαιο περί σημάτων δεν αντικαθιστά τα δίκαια περί σημάτων των κρατών μελών. Αληθινά δεν υπάρχει λόγος να υποχρεωθούν οι επιχειρήσεις να καταθέτουν τα σήματά τους ως ευρωπαϊκά σήματα, δεδομένου ότι η ύπαρξη εθνικών σημάτων εξακολουθεί να είναι απαραίτητη για τις επιχειρήσεις, οι οποίες δεν επιθυμούν την προστασία των σημάτων τους σε ευρωπαϊκή κλίμακα. Το δικαίωμα επί του σήματος της Ε.Ε. αποκτάται μόνο διά καταχώρισεως, η οποία δεν γίνεται αποδεκτή, ιδίως εάν το σήμα στερείται διακριτικού χαρακτήρα, αν είναι παράνομο ή αν υπάρχουν αντίθετα προγενέστερα δικαιώματα.

Η προστασία, που συνεπάγεται το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η οποία αποσκοπεί ιδίως στην εξασφάλιση της λειτουργίας του σήματος ως σημείου προέλευσης, θα πρέπει να είναι απόλυτη στην περίπτωση ταυτότητας μεταξύ του σήματος από την μία και από την άλλη των προϊόντων ή των υπηρεσιών. Η προστασία θα πρέπει να ισχύει επίσης και στην περίπτωση ομοιότητας μεταξύ αφενός μεν του σήματος και του σημείου, αφετέρου δε των προϊόντων ή υπηρεσιών. Ο κίνδυνος σύγχυσης, η εκτίμηση του οποίου εξαρτάται από πολλούς παράγοντες και ιδίως από το πόσο γνωστό είναι το σήμα στην αγορά, από τη σύνδεση που μπορεί έχει με το χρησιμοποιηθέν ή καταχωρηθέν σημείο, από το βαθμό της ομοιότητας μεταξύ του σήματος και του σημείου και μεταξύ των σημειωμένων προϊόντων ή υπηρεσιών, θα πρέπει να αποτελεί την ειδική προϋπόθεση της προστασίας⁹⁹.

Τα σήματα προϊόντων ή υπηρεσιών, τα οποία καταχωρίζονται σύμφωνα με τις προϋποθέσεις και τις διατάξεις που προβλέπει ο Νόμος 2015/2424, ο οποίος τροποποιεί τον κανονισμού 207/2009, καλούνται εφεξής «σήματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης». Το «σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης» έχει ενιαίο χαρακτήρα και το διακρίνουν τα ίδια χαρακτηριστικά σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Πιο συγκεκριμένα δεν δύναται να καταχωρισθεί, να μεταβιβασθεί, να γίνει αντικείμενο παραίτησης, ή απόφασης περί έκπτωσης του δικαιούχου εκ των δικαιωμάτων του, ούτε να ακυρωθεί ή να απαγορευθεί η χρήση του, παρά μόνο για ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η αρχή αυτή ισχύει, εκτός αντιθέτου διατάξεως του παρόντος κανονισμού¹⁰⁰. Σύμφωνα με τον ορισμό που δόθηκε για τα σήματα στην αρχή της παρούσης εργασίας, τα ίδια ακριβώς σημεία μπορούν να αποτελέσουν και «σήματα της Ε.Ε».

⁹⁹ Βλ. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 207/2009 του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2009 για το κοινοτικό σήμα, (4), (6), (7), (8).

¹⁰⁰ Βλ. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κανονισμός (ΕΕ) 2015/2424 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2015, άρθρο 1.

Με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 40/94 του Συμβουλίου, που κωδικοποιήθηκε το 2009 ως κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 207/2009 και τροποποιήθηκε από τον κανονισμό 2015/2424, δημιουργήθηκε ένα σύστημα προστασίας των εμπορικών σημάτων ειδικά για την Ευρωπαϊκή Ένωση, το οποίο προβλέπει την προστασία των σημάτων στο επίπεδο της Ένωσης, παράλληλα με την προστασία των σημάτων που παρέχεται στο επίπεδο των κρατών μελών στο πλαίσιο των εθνικών συστημάτων περί σημάτων, τα οποία εναρμονίστηκαν με την οδηγία 89/104/ΕΟΚ, η οποία κωδικοποιήθηκε ως οδηγία 2008/95/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Λόγω της έναρξης ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας, επικαιροποιήθηκε η ορολογία του αρχικού κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 207/2009. Αυτό είχε ως άμεσο αποτέλεσμα την αντικατάσταση του όρου «κοινοτικό σήμα» που ίσχυε μέχρι τότε, από τον όρο «σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

Προκειμένου να αντικατοπτρίζονται καλύτερα οι εργασίες που εκτελεί το Γραφείο Εναρμόνισης στο Πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς κρίθηκε σκόπιμο και αυτό με τη σειρά του να μετονομασθεί σε «Γραφείο Διανοητικής Ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης» («Γραφείο»). Κατόπιν ανακοίνωσης της Επιτροπής, που εκδόθηκε το έτος 2008 σχετικά με την στρατηγική που θα ακολουθούσαν στην Ευρώπη για ζητήματα σχετικά με τα δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας, η Επιτροπή προέβη σε εκτενή αξιολόγηση της γενικής λειτουργίας ολόκληρου του συστήματος των εμπορικών σημάτων στην Ευρώπη, η οποία κάλυπτε τόσο το επίπεδο της Ένωσης όσο και το εθνικό επίπεδο, καθώς και τη μεταξύ τους διασύνδεση¹⁰¹. Στα συμπεράσματα που πρόεκυψαν και διατυπώθηκαν επίσημα το 2010 σχετικά με τη μελλοντική αναθεώρηση του συστήματος εμπορικών σημάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να υποβάλει προτάσεις για την αναθεώρηση του κανονισμού (ΕΚ) υπ' αριθμ. 207/2009, καθώς και της οδηγίας 2008/95/ΕΚ.

Η εμπειρία, από τότε που καθιερώθηκε το σύστημα του «σήματος της Ε.Ε.», έχει δείξει, ότι τόσο οι επιχειρήσεις της Ένωσης, όσο και οι επιχειρήσεις τρίτων χωρών έχουν αποδεχθεί το άνω σύστημα, το οποίο συνιστά επιτυχή και βιώσιμη συμπληρωματική και εναλλακτική λύση για την προστασία των σημάτων σε επίπεδο κρατών μελών. Παρά ταύτα, τα εθνικά σήματα εξακολουθούν να αποτελούν αναγκαίο στοιχείο για τις επιχειρήσεις, οι οποίες είτε δεν επιθυμούν προστασία των σημάτων τους στο ευρύτερο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή που αδυνατούν για οιονδήποτε λόγο να

¹⁰¹ Βλ. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κανονισμός (ΕΕ) 2015/2424 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2015, (1), (2), (3).

εξασφαλίσουν προστασία σε επίπεδο Ένωσης. Κάθε επιχείρηση, που επιδιώκει την προστασία κάποιου σήματος, έχει την διακριτική ευχέρεια να αποφασίσει αν θα επιδιώξει την προστασία του σήματός της ως εθνικού σήματος σε ένα ή περισσότερα κράτη μέλη ή μόνον ως σήματος της Ένωσης ή και τα δύο¹⁰².

Μολονότι από διενεργηθείσα αξιολόγηση της γενικής λειτουργίας του νέου συστήματος, επιβεβαιώθηκε ότι πολλές πτυχές του, συμπεριλαμβανομένων των θεμελιωδών αρχών στις οποίες βασίζεται, άντεξαν με το πέραμα του χρόνου και εξακολουθούν να ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τις προσδοκίες των επιχειρήσεων, η Επιτροπή, σε σχετική ανακοίνωσή της με τίτλο «Η ενιαία αγορά για τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας» της 24ης Μαΐου 2011, κατέληξε στο συμπέρασμα, ότι επιβάλλεται να εκσυγχρονιστεί το σύστημα των σημάτων σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση, να καταστεί περισσότερο αποτελεσματικό, αποδοτικό και συνεπές στο σύνολό του και να προσαρμοστεί στην εποχή του διαδικτύου. Παράλληλα με τις βελτιώσεις και τις τροποποιήσεις του συστήματος σημάτων της Ε.Ε., θα πρέπει να εναρμονιστούν περαιτέρω οι εθνικές νομοθεσίες σχετικά με τα σήματα με το σύστημα, που ισχύει για τα σήματα εντός της ΕΕ, στον κατάλληλο βαθμό, προκειμένου να δημιουργηθούν, κατά το δυνατόν, ισότιμοι όροι για την καταχώριση και την προστασία των σημάτων σε ολόκληρη την Ένωση.

Προκειμένου να υπάρξει μεγαλύτερη ευελιξία, με παράλληλη ενίσχυση της ασφάλειας των συναλλαγών, σχετικά με τα μέσα αναπαράστασης των εμπορικών σημάτων, θα πρέπει να διαγραφεί από τον ορισμό του σήματος της Ε.Ε. το κριτήριο της δυνατότητας γραφικής παράστασης. Θα πρέπει να επιτραπεί η παράσταση ενός σημείου μέσω οποιασδήποτε κατάλληλης μορφής, με τη χρήση γενικώς διαθέσιμης τεχνολογίας και άρα όχι κατ' ανάγκη με γραφικά μέσα, εφόσον η αναπαράσταση αυτή είναι σαφής, ακριβής, αυτοτελής, εύκολα προσβάσιμη, κατανοητή, χρονικά σταθερή και αντικειμενική¹⁰³. Είναι επομένως αναγκαίο να αποσαφηνιστούν οι απόλυτοι λόγοι απόρριψης, όσον αφορά τις ονομασίες προέλευσης και τις γεωγραφικές ενδείξεις και να διασφαλιστεί ότι τέτοιοι λόγοι απόρριψης συνάδουν πλήρως με τη σχετική ενωσιακή νομοθεσία και το σχετικό εθνικό δίκαιο περί προστασίας των εν λόγω τίτλων διανοητικής ιδιοκτησίας.

¹⁰² Βλ. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κανονισμός (ΕΕ) 2015/2424 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2015, (4), (5), (6)

¹⁰³ Βλ. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κανονισμός (ΕΕ) 2015/2424 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2015, (7), (8), (9)

Για λόγους συνοχής με τη λοιπή νομοθεσία της Ένωσης, θα πρέπει να διευρυνθεί το πεδίο εφαρμογής αυτών των απόλυτων λόγων, ώστε να καλύπτει και τις προστατευόμενες παραδοσιακές ενδείξεις των οίνων και τα εγγυημένα παραδοσιακά προϊόντα. Προκειμένου να διατηρηθεί η ισχυρή προστασία των δικαιωμάτων που συνδέονται με τις ονομασίες προέλευσης και τις γεωγραφικές ενδείξεις οι οποίες προστατεύονται σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο, πρέπει να διευκρινιστεί ότι τα δικαιώματα αυτά επιτρέπουν σε οποιονδήποτε δικαιούται βάσει του εφαρμοστέου δικαίου την άσκηση ανακοπής κατά της μεταγενέστερης αίτησης καταχώρισης σήματος της Ε.Ε., ανεξαρτήτως εάν τα δικαιώματα αυτά συνιστούν λόγους απόρριψης, που πρέπει να ληφθούν υπόψη αυτεπαγγέλτως από τον εξεταστή¹⁰⁴.

6.2 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΣΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ

Για την κατοχύρωση της ασφάλειας δικαίου και της πλήρους συνέπειας με την αρχή της προτεραιότητας, βάσει της οποίας ένα προγενέστερα καταχωρισμένο σήμα προηγείται του μεταγενέστερου καταχωρισμένου σήματος, είναι αναγκαίο να προβλεφθεί πως η επιβολή των δικαιωμάτων που παρέχει το «σήμα της Ε.Ε.» δεν πρέπει να θίγει σε καμία περίπτωση τα δικαιώματα των δικαιούχων τα οποία έχουν αποκτηθεί πριν από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης ή την ημερομηνία προτεραιότητας του σήματος της Ε.Ε. Η αρχή αυτή συνάδει με το άρθρο 16 παράγραφος 1 της συμφωνίας για τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας στον τομέα του εμπορίου της 15ης Απριλίου 1994. Είναι πιθανόν να υπάρξει σύγκυση ως προς την εμπορική πηγή από την οποία προέρχονται τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες, όταν μια εταιρεία χρησιμοποιεί σημείο ταυτόσημο ή παρόμοιο με εμπορική επωνυμία άλλης επιχείρησης κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να δημιουργείται σύνδεσμος μεταξύ της εταιρείας, που φέρει την επωνυμία αυτή και των προϊόντων ή υπηρεσιών, που προέρχονται από αυτή. Επομένως, η παραβίαση σήματος της Ε.Ε. θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει τη χρήση του σημείου ως εμπορική επωνυμία ή παρόμοιας ένδειξης, εφόσον η χρήση γίνεται για τη διάκριση προϊόντων ή υπηρεσιών ως προς την εμπορική τους προέλευση. Προκειμένου να κατοχυρωθούν η ασφάλεια δικαίου και η πλήρης συμβατότητα με την ειδική νομοθεσία της Ένωσης, είναι ορθό να προβλεφθεί, ότι ο δικαιούχος σήματος της Ε.Ε.

¹⁰⁴ Βλ. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κανονισμός (ΕΕ) 2015/2424 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2015, (10), (11).

δικαιούται να απαγορεύει σε τρίτους τη χρήση ενός σημείου σε συγκριτική διαφήμιση, εφόσον αυτή η συγκριτική διαφήμιση αντίκειται στην οδηγία 2006/114/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹⁰⁵.

Για την ενίσχυση της προστασίας των εμπορικών σημάτων και την αποτελεσματικότερη καταπολέμηση φαινομένων απομίμησης τους και συμφώνως προς τις διεθνείς υποχρεώσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ), ιδίως βάσει του άρθρου V της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου (GATT) για την ελευθερία διαμετακόμισης, ο δικαιούχος σήματος της Ε.Ε. θα πρέπει να μπορεί να εμποδίζει τρίτους να εισάγουν προϊόντα στην Ένωση, όταν τα προϊόντα αυτά προέρχονται από τρίτες χώρες και φέρουν, χωρίς σχετική άδεια, σήμα ταυτόσημο ή κατ' ουσία ταυτόσημο με το καταχωρισμένο εντός της Ε.Ε. σήμα για τα εν λόγω προϊόντα.

Παράλληλα θα πρέπει να επιτρέπεται για τους δικαιούχους σημάτων της Ε.Ε. η παρεμπόδιση της εισόδου παράνομων προϊόντων και η ταυτόχρονη υπαγωγή τους σε όλα τα τελωνειακά καθεστώτα, συμπεριλαμβανομένης της διαμετακόμισης, της μεταφόρτωσης, της αποθήκευσης ή της προσωρινής αποθήκευσης, καθώς και της προσωρινής εισαγωγής, ακόμη και όταν τα εν λόγω προϊόντα δεν προορίζονται προς διάθεση στην αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κατά τη διεξαγωγή των προβλεπόμενων τελωνειακών ελέγχων, οι αρμόδιες τελωνειακές αρχές θα πρέπει να ασκούν τις εξουσίες και να τηρούν κατά γράμμα τις διαδικασίες, που ορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) υπ' αριθμ. 608/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, κατόπιν αιτήσεως των δικαιούχων. Ειδικότερα, οι τελωνειακές αρχές θα πρέπει να διεξάγουν τους σχετικούς ελέγχους με βάση κριτήρια «ανάλυσης κινδύνου».

Προκειμένου να διασφαλίζεται η αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων επί του σήματος και ταυτόχρονα να μην παρεμποδίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία στο εμπόριο νομίμων προϊόντων ή υπηρεσιών, το δικαίωμα του δικαιούχου σήματος της Ε.Ε. παύει να υφίσταται σε περίπτωση που στο πλαίσιο μεταγενέστερης διαδικασίας ενώπιον του Δικαστηρίου σημάτων της Ε.Ε., το οποίο είναι καθ' ύλην αρμόδιο να λαμβάνει αποφάσεις επί της ουσίας σχετικά με την προσβολή κάποιου σήματος της Ε.Ε., ο κάτοχος των εν λόγω προϊόντων αποδείξει, ότι ο νόμιμος δικαιούχος του σήματος της Ε.Ε. δεν δικαιούται να απαγορεύει τη διάθεση των προϊόντων στην χώρα

¹⁰⁵ Βλ. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κανονισμός (ΕΕ) 2015/2424 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2015, (12), (13), (14).

τελικού προορισμού¹⁰⁶. Το άρθρο 28 του κανονισμού 608/2013 προβλέπει, ότι ο δικαιούχος ευθύνεται για ζημίες έναντι του κατόχου των προϊόντων εφόσον, μεταξύ άλλων, αποδεικνύεται μεταγενέστερα, ότι τα εν λόγω προϊόντα δεν παραβιάζουν δικαίωμα διανοητικής ιδιοκτησίας.

Με σκοπό να είναι σε θέση οι δικαιούχοι των σημάτων της Ε.Ε. να καταπολεμούν πιο αποτελεσματικά την απομίμηση σήματος, θα πρέπει να δικαιούνται να απαγορεύουν την επίθεση παράνομου σήματος σε προϊόντα, καθώς και τις όποιες προπαρασκευαστικές ενέργειες αποβλέπουσες στο ίδιο ως άνω αποτέλεσμα. Τα αποκλειστικά δικαιώματα, που παρέχει το σήμα της Ε.Ε. δεν θα πρέπει να επιτρέπουν στον δικαιούχο να απαγορεύει τη χρήση σημείων ή ενδείξεων από τρίτους με θεμιτό τρόπο και σύμφωνα με τα χρηστά συναλλακτικά ήθη, που ισχύουν στη βιομηχανία και το εμπόριο. Προκειμένου να δημιουργηθούν ισότιμοι όροι για τις εμπορικές επωνυμίες και τα σήματα της Ε.Ε. σε περίπτωση συγκρούσεων, δεδομένου ότι συνήθως παρέχεται απεριόριστη προστασία στις εμπορικές επωνυμίες έναντι των μεταγενέστερων σημάτων, αυτή η χρήση θα πρέπει να θεωρείται ότι περιλαμβάνει μόνο τη χρήση του προσωπικού ονόματος του τρίτου. Επιπλέον, θα πρέπει να περιλαμβάνει την άδεια χρήσης περιγραφικών ή μη διακριτικών σημείων ή ενδείξεων εν γένει.

Επιπλέον, ο δικαιούχος ενός σήματος δεν θα πρέπει να δικαιούται να εμποδίζει τη θεμιτή και έντιμη χρήση του σήματος της Ε.Ε. για τον προσδιορισμό ή την αναφορά σε προϊόντα ή υπηρεσίες όπως του δικαιούχου. Η χρήση σήματος από τρίτους, για να επισημανθεί στους καταναλωτές η μεταπώληση αυθεντικών προϊόντων, τα οποία είχαν πωληθεί αρχικά στην Ένωση από τον δικαιούχο του σήματος της Ε.Ε. ή με τη συγκατάθεσή του, θα πρέπει να θεωρείται εύλογη, υπό την προϋπόθεση ότι θα είναι ταυτόχρονα σύμφωνα με τα χρηστά συναλλακτικά ήθη, που ισχύουν στη βιομηχανία και το εμπόριο. Τα ανωτέρω ισχύουν και για την χρήση σήματος από τρίτους για σκοπούς καλλιτεχνικής έκφρασης. Επιπροσθέτως ο παραπάνω κανονισμός θα πρέπει να εφαρμόζεται με τρόπο, που να εξασφαλίζει τον πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών και ιδίως της ελευθερίας έκφρασης¹⁰⁷.

Με βάση τα άρθρα 9, 9α και 9β του Νόμου 2015/2424 προβλέπονται τα δικαιώματα και ο βαθμός προστασίας, που παρέχεται στο νόμιμο δικαιούχο ενός κατοχυρωμένου

¹⁰⁶ Βλ. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κανονισμός (ΕΕ) 2015/2424 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2015, (15), (16), (17).

¹⁰⁷ Βλ. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κανονισμός (ΕΕ) 2015/2424 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2015, (18), (20), (21).

στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής νομοθεσίας σήματος της Ε.Ε.. Ειδικότερα το άρθρο 9 του άνω Νόμου αναφέρει επί λέξει¹⁰⁸:

- *Με την καταχώριση σήματος της Ε.Ε. παρέχονται στον δικαιούχο αποκλειστικά δικαιώματα επ' αυτού.*
- *Με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων των δικαιούχων που έχουν αποκτηθεί πριν από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης ή την ημερομηνία προτεραιότητας του σήματος της Ε.Ε, ο δικαιούχος του εν λόγω σήματος της Ε.Ε δικαιούται να απαγορεύει, σε τρεις διαφορετικές περιπτώσεις, σε τρίτα άτομα που δεν έχουν τη συγκατάθεσή του, να χρησιμοποιούν στις συναλλαγές για προϊόντα ή υπηρεσίες οποιοδήποτε σημείο του νόμιμου δικαιούχου. Πρώτη περίπτωση αποτελεί το σημείο αυτό να είναι ταυτόσημο με το σήμα της Ε.Ε. και να χρησιμοποιείται για υπηρεσίες ή προϊόντα που ταυτίζονται με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τα οποία έχει καταχωριστεί το σήμα της Ε.Ε. Δεύτερη περίπτωση αποτελεί το σημείο να είναι ταυτόσημο ή παρόμοιο με το σήμα της Ε.Ε και να χρησιμοποιείται για προϊόντα ή υπηρεσίες που ταυτίζονται ή ομοιάζουν με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τα οποία έχει ήδη καταχωρηθεί το σήμα της Ε.Ε. Εάν υπάρχει κίνδυνος σύγχυσης από μέρους του κοινού· στον κίνδυνο σύγχυσης περιλαμβάνεται ο κίνδυνος συσχέτισης του σημείου και του σήματος. Τρίτη και τελευταία περίπτωση αποτελεί το σημείο να είναι ταυτόσημο ή παρόμοιο με το σήμα της Ε.Ε., ανεξαρτήτως εάν χρησιμοποιείται για προϊόντα ή υπηρεσίες που ταυτίζονται, ομοιάζουν ή δεν ομοιάζουν με προϊόντα ή υπηρεσίες για τα οποία έχει καταχωρηθεί το σήμα της Ε.Ε., και η χρησιμοποίησή του σημείου χωρίς εύλογη αιτία θα προσπόριζε αθέμιτο όφελος σε αυτό από τον διακριτικό χαρακτήρα ή τη φήμη του νόμιμα καταχωρημένου σήματος της Ε.Ε., ή θα ήταν επιζήμια για τον διακριτικό χαρακτήρα ή τη φήμη αυτού.*
- *Τα ακόλουθα, ειδικότερα, είναι δυνατόν να απαγορεύονται δυνάμει της παραγράφου 2. Πιο συγκεκριμένα: (α) η επίθεση του σημείου επί των προϊόντων ή της συσκευασίας τους, (β) η προσφορά των προϊόντων, η εμπορία ή η αποθήκευσή τους προς τους σκοπούς αυτούς ή η προσφορά ή η παροχή υπηρεσιών υπό το σημείο αυτό, (γ) η εισαγωγή ή εξαγωγή των προϊόντων υπό το σημείο αυτό, (δ) η χρησιμοποίησή του σημείου ως εμπορικού ονόματος ή εταιρικής ε-*

¹⁰⁸ Βλ. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κανονισμός (ΕΕ) 2015/2424 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2015, άρθρο 9.

πωνυμίας ή ως μέρους εμπορικού ονόματος ή εταιρικής επωνυμίας, (ε) η χρησιμοποίηση του σημείου σε επαγγελματικό έντυπο υλικό και στη διαφήμιση, (στ) η χρησιμοποίηση του σημείου σε συγκριτική διαφήμιση κατά τρόπο που αντίκειται στην οδηγία 2006/114/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (Οδηγία 2006/114/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2006).

Με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων των δικαιούχων που έχουν αποκτηθεί πριν από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης ή την ημερομηνία προτεραιότητας του σήματος της Ε.Ε., ο δικαιούχος του εν λόγω σήματος της Ε.Ε. έχει επίσης δικαίωμα να εμποδίζει τρίτους να εισάγουν, στο πλαίσιο των εμπορικών συναλλαγών, προϊόντα στην Ένωση χωρίς να έχουν τεθεί σε ελεύθερη κυκλοφορία εκεί, όταν τα προϊόντα αυτά, συμπεριλαμβανομένης της συσκευασίας, προέρχονται από τρίτες χώρες και φέρουν, χωρίς σχετική άδεια, σήμα το οποίο είναι ταυτόσημο με το καταχωρισμένο σήμα της Ε.Ε. των εν λόγω προϊόντων ή το οποίο δεν διακρίνεται ως προς τα ουσιώδη χαρακτηριστικά του από το εν λόγω σήμα. Το δικαίωμα του δικαιούχου σήματος της Ε.Ε. δυνάμει του πρώτου εδαφίου παύει να υφίσταται εάν κατά τη διάρκεια των διαδικασιών εξακρίβωσης τυχόν παραβίασης του σήματος της Ε.Ε., οι οποίες κινούνται σύμφωνα με τον κανονισμό (Ε.Ε) αριθ. 608/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (Κανονισμός (Ε.Ε) αριθ. 608/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Ιουνίου 2013) σχετικά με την τελωνειακή επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, ο κάτοχος των προϊόντων παράσχει στοιχεία που αποδεικνύουν ότι ο δικαιούχος του σήματος της Ε.Ε. δεν δικαιούται να απαγορεύει τη διάθεση των προϊόντων στην αγορά στη χώρα τελικού προορισμού.

Το σήμα της Ε.Ε. μπορεί να εμπεριέχει χρώματα αλλά και ήχους. Ακόμη σήμερα μπορούν να γίνουν δεκτά τα οσφραντικά σήματα, εφόσον όμως υπάρχει η δυνατότητα σωστής προβολής ενός σημείου με την χρήση της υπάρχουσας τεχνολογίας. Απαραίτητη προϋπόθεση φυσικά είναι η σχετική αναπαράσταση του σήματος να είναι σαφής, ακριβής, αυτοτελής, εύκολα προσβάσιμη, κατανοητή, χρονικά σταθερή και αντικειμενική. Ο καταθέτης του σήματος έχει ακόμη την υποχρέωση να προσδιορίσει την ταυτότητα των προϊόντων και των υπηρεσιών με ακρίβεια και σαφήνεια, ώστε να είναι σε θέση οι αρμόδιες αρχές όπως και οι οικονομικοί φορείς να προσδιορίσουν

την έκταση της επιδιωκόμενης προστασίας. Η αίτηση για κατοχύρωση κάποιου του σήματος της Ε.Ε. πλέον κατατίθεται μόνο στο Γραφείο Διανοητικής Ιδιοκτησίας της Ε.Ε. και όχι μέσω των εθνικών αρχών, όπως ίσχυε στο πρόσφατο παρελθόν.¹⁰⁹

Σύμφωνα με το άρθρο 9α¹¹⁰ όταν υφίσταται κίνδυνος η συσκευασία, οι ετικέτες, οι πινακίδες, οι διατάξεις ασφαλείας ή γνησιότητας ή οι συσκευές ή άλλα μέσα επί των οποίων τοποθετείται το σήμα να χρησιμοποιηθούν για προϊόντα ή υπηρεσίες και παρόμοια χρήση θα συνιστούσε παραβίαση των δικαιωμάτων δικαιούχου σήματος της Ε.Ε. βάσει του άρθρου 9 παράγραφοι 2 και 3, ο δικαιούχος του εν λόγω σήματος έχει το δικαίωμα να απαγορεύει τις ακόλουθες πράξεις, εάν διεξάγονται στο πλαίσιο εμπορικών συναλλαγών: (α) Επίθεση σημείου που ταυτίζεται ή ομοιάζει με το σήμα της Ε.Ε στη συσκευασία, τις ετικέτες, τις πινακίδες, τις διατάξεις ασφαλείας ή γνησιότητας ή σε συσκευές ή σε άλλα μέσα επί των οποίων μπορεί να τοποθετηθεί το σήμα, β) προσφορά ή διάθεση στην αγορά ή αποθήκευση για τους σκοπούς αυτούς ή εισαγωγή ή εξαγωγή συσκευασίας, ετικετών, πινακίδων διατάξεων ασφαλείας ή γνησιότητας ή συσκευών ή άλλων μέσων επί των οποίων τοποθετείται το σήμα.

Με την σειρά του το άρθρο 9β¹¹¹ αναφέρει τα ακόλουθα:

- Τα δικαιώματα που παρέχει το σήμα της Ε.Ε. αντιτάσσονται κατά τρίτων από την ημερομηνία δημοσίευσης της καταχώρισης του σήματος.
- Δύναται να απαιτηθεί εύλογη αποζημίωση για ενέργειες μεταγενέστερες της δημοσίευσης αίτησης καταχώρισης σήματος της Ε.Ε, εφόσον οι ενέργειες αυτές θα απαγορεύονταν μετά τη δημοσίευση της καταχώρισης του σήματος και λόγω αυτής της δημοσίευσης.
- Το επιλαμβανόμενο δικαστήριο δεν μπορεί να αποφανθεί επί της ουσίας πριν δημοσιευθεί η καταχώριση.

Εκτός όμως από τα δικαιώματα, όπως και στην περίπτωση του εθνικού, έτσι και στην περίπτωση του ευρωπαϊκού δικαίου, υπάρχουν ορισμένοι λόγοι οι οποίοι περιορίζουν

¹⁰⁹ Βλ. Ν. Κ. Ρόκα, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Νομική βιβλιοθήκη, σελ.184

¹¹⁰ Βλ. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κανονισμός (ΕΕ) 2015/2424 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2015, άρθρο 9α.

¹¹¹ Βλ. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κανονισμός (ΕΕ) 2015/2424 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2015, άρθρο 9β.

τα δικαιώματα των δικαιούχων. Οι λόγοι αυτοί παρατίθενται αναλυτικά στο άρθρο 12 του νόμου 2015/2424, το περιεχόμενο του οποίου έχει ως εξής¹¹²:

- ❖ *Το σήμα της Ε.Ε. δεν παρέχει στο δικαιούχο το δικαίωμα να απαγορεύει σε τρίτο να χρησιμοποιεί στις εμπορικές συναλλαγές: α) το όνομα ή τη διεύθυνσή του, όταν ο τρίτος είναι φυσικό πρόσωπο, β) σημεία ή ενδείξεις που δεν έχουν διακριτικό χαρακτήρα ή αφορούν το είδος, την ποιότητα, την ποσότητα, τον προορισμό, την αξία, τη γεωγραφική προέλευση, τον χρόνο παραγωγής των προϊόντων ή παροχής της υπηρεσίας ή άλλα χαρακτηριστικά των προϊόντων ή των υπηρεσιών, γ) το σήμα της Ε.Ε. για τον σκοπό του προσδιορισμού ή της αναφοράς σε προϊόντα ή υπηρεσίες όπως εκείνα του δικαιούχου του εν λόγω σήματος, ιδίως εάν η χρήση του εν λόγω σήματος είναι αναγκαία προκειμένου να δηλωθεί ο προορισμός προϊόντος ή υπηρεσίας και κυρίως όταν πρόκειται για εξαρτήματα ή ανταλλακτικά.*
- ❖ *Η παράγραφος 1 εφαρμόζεται μόνον όταν η χρήση από τους τρίτους είναι σύμφωνη με τα χρηστά συναλλακτικά ήθη, που ισχύουν στη βιομηχανία ή το εμπόριο.*

6.3 ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥ

Προκειμένου να διασφαλισθεί η ασφάλεια δικαίου και να προστατευτούν τα δικαιώματα, που απορρέουν από τα σήματα, που έχουν αποκτηθεί νομίμως, είναι επιτακτική ανάγκη να προβλεφθεί, χωρίς να θίγεται η αρχή ότι το μεταγενέστερο σήμα δεν αντιστασεται στο προγενέστερο, ότι οι δικαιούχοι σημάτων της Ε.Ε. δεν δικαιούνται να εμποδίζουν τη χρήση μεταγενέστερου σήματος, εάν αυτό αποκτήθηκε σε χρονική στιγμή κατά την οποία το προγενέστερο σήμα δεν μπορούσε να του αντιταχθεί. Για λόγους ίσης μεταχείρισης και ασφάλειας δικαίου, η χρήση σήματος της Ε.Ε. υπό μορφή που διαφέρει ως προς κάποια στοιχεία, τα οποία όμως δεν μεταβάλλουν τον διακριτικό χαρακτήρα του σήματος, στην καταχωρισμένη του μορφή, θα πρέπει να επαρκεί για τη διατήρηση των δικαιωμάτων που παρέχονται, ανεξαρτήτως εάν το σήμα στη μορφή που χρησιμοποιείται είναι επίσης καταχωρισμένο. Λόγω του περιορισμένου αριθμού των αιτήσεων προς κατοχύρωση σήματος της Ε.Ε., που κατατίθενται

¹¹² Βλ. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κανονισμός (ΕΕ) 2015/2424 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2015, άρθρο 12.

στα κεντρικά γραφεία διανοητικής ιδιοκτησίας των κρατών μελών της Ενώσεως και στο Γραφείο Διανοητικής Ιδιοκτησίας, θα πρέπει να επιτρέπεται κατάθεση αίτησης σήματος της Ε.Ε. μόνο στο Γραφείο.

Η προστασία του σήματος της Ε.Ε. παρέχεται για συγκεκριμένα προϊόντα ή υπηρεσίες, η φύση και ο αριθμός των οποίων καθορίζουν την έκταση της προστασίας, που παρέχεται στον δικαιούχο του σήματος. Κατά συνέπεια είναι απαραίτητο να διασφαλισθεί η ασφάλεια δικαίου και η χρηστή διοίκηση, με την απαίτηση τα προϊόντα και οι υπηρεσίες των οποίων ζητείται η προστασία του σήματος, να προσδιορίζονται από τον καταθέτη επαρκώς, με σαφήνεια και ακρίβεια, ώστε να μπορούν κάθε φορά οι αρμόδιες αρχές και οι οικονομικοί φορείς, με βάση αποκλειστικά την αίτηση, να προσδιορίσουν την έκταση της επιδιωκόμενης προστασίας. Η χρήση γενικών όρων θα πρέπει να θεωρείται ότι περιλαμβάνει μόνον όλα τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που καλύπτονται σαφώς από την κυριολεκτική έννοια του όρου. Στους δικαιούχους σημάτων της Ε.Ε τα οποία, λόγω της προηγούμενης πρακτικής του Γραφείου, είναι καταχωρισμένα για ολόκληρο τον τίτλο μιας κλάσης της Ταξινόμησης της Νίκαιας, θα πρέπει να δοθεί η δυνατότητα να προσαρμόσουν τους καταλόγους των προϊόντων και των υπηρεσιών τους, ώστε να διασφαλιστεί ότι το περιεχόμενο του μητρώου πληροί τα απαιτούμενα πρότυπα σαφήνειας και ακρίβειας, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹¹³.

Χρήσιμο θα ήτο να βελτιωθεί το καθεστώς διεξαγωγής έρευνας, είτε σε επίπεδο σημάτων της Ε.Ε., είτε σε επίπεδο εθνικών σημάτων, με την αποφυγή περιττών καθυστερήσεων στην καταχώριση σήματος της Ε.Ε., καθώς και να καταστεί το άνω καθεστώς πιο ευέλικτο όσον αφορά τις ανάγκες και τις προτιμήσεις των χρηστών, επίσης με το να δοθεί προαιρετικός χαρακτήρας στην αναζήτηση σημάτων της Ε.Ε.. Το προαιρετικό καθεστώς έρευνας είτε σε επίπεδο σήματος της Ε.Ε., είτε σε επίπεδο εθνικών σημάτων, θα πρέπει να συμπληρώνεται με τη διάθεση ολοκληρωμένων, ταχέων και ισχυρών μηχανών αναζήτησης με δυνατότητα δωρεάν χρήσης τους από το κοινό, στο πλαίσιο της συνεργασίας μεταξύ του Γραφείου και των κεντρικών υπηρεσιών διανοητικής ιδιοκτησίας των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένου του Γραφείου Διανοητικής Ιδιοκτησίας της Μπενελούξ.

Ως συμπλήρωμα των υφιστάμενων διατάξεων για να αποκατασταθεί η σημερινή ανισορροπία μεταξύ των εθνικών συστημάτων και του συστήματος σημάτων της Ε.Ε.,

¹¹³ Βλ. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κανονισμός (ΕΕ) 2015/2424 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2015, (25)

είναι αναγκαία η προσθήκη μιας σειράς ειδικών διατάξεων για την παροχή προστασίας στα «σήματα πιστοποίησης της E.E.», με τα οποία το ίδρυμα ή ο οργανισμός πιστοποίησης μπορεί να επιτρέπει στους συμμετέχοντες στο σύστημα πιστοποίησης να χρησιμοποιούν το σήμα ως σημείο για τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που πληρούν τις απαραίτητες απαιτήσεις πιστοποίησης. Για λόγους ασφάλειας δικαίου και προς επίτευξη μεγαλύτερης διαφάνειας, ενδείκνυται να καθοριστούν σαφώς όλα τα καθήκοντα του Γραφείου, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που δεν έχουν σχέση με τη διαχείριση του συστήματος σημάτων της E.E.¹¹⁴.

¹¹⁴ Βλ. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κανονισμός (ΕΕ) 2015/2424 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2015, (26), (27), (29)

7. ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΧΡΗΣΗΣ ΣΗΜΑΤΩΝ

7.1 ΕΚΠΤΩΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΚΑΙ ΔΙΑΓΡΑΦΗ ΤΟΥ

Οι χρήστες και οι δικαιούχοι σημάτων έχουν εκτός από τα δικαιώματα που τους παρέχονται και της προστασίας που χαίρουν από τον Νόμο και ορισμένους περιορισμούς. Ειδικότερα σύμφωνα με το άρθρο 159 του Νόμου 4072/2012¹¹⁵ είναι δυνατόν ο δικαιούχος ενός σήματος να εκπέσει από το δικαίωμα της κατοχής του σήματός του. Το δικαίωμα σε ένα σήμα είναι δυνατό να αποσβεσθεί με δήλωση του ίδιου του κατόχου του με την υποβολή εκ μέρους του δήλωσης παραίτησης στην Υπηρεσία Σημάτων για το σύνολο ή για μέρος των προϊόντων ή των υπηρεσιών, που καταλαμβάνει το εν λόγω σήμα¹¹⁶. Σε περίπτωση που έχουν καταχωρηθεί άδειες χρήσης του σήματος σε άλλα άτομα, η υποβολή της σχετικής δήλωσης παραίτησης γίνεται δεκτή μόνο εφόσον ο δικαιούχος του σήματος είναι σε θέση να αποδείξει πως οι κάτοχοι αδειών χρήσης έχουν ενημερωθεί σχετικά με την πρόθεση του να παραιτηθεί από τα δικαιώματα του στο σήμα.

Συμφώνα με το άρθρο 160 του ίδιου νόμου¹¹⁷ ο δικαιούχος ενός σήματος εκπίπτει του δικαιώματος που διαθέτει, ολικώς ή μερικώς, εάν μέσα σε χρονικό διάστημα πέντε (5) ετών από την καταχώριση του σήματός του, δεν κάνει ουσιαστική χρήση αυτού για τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τα οποία το σήμα του έχει καταχωρηθεί. Έκπτωση επίσης επέρχεται επίσης εάν διακόψει τη χρήση του σήματος ομοίως για πέντε (5) συναπτά έτη. Αν λόγω συμπεριφοράς ή αδρανείας εκ μέρους του δικαιούχου το σήμα του καταστεί κοινόχρηστο, τότε έχει απολέσει μερικώς τα δικαιώματα που είχε καταχωρημένα¹¹⁸. Επιπρόσθετη αίτια έκπτωσης του δικαιούχου από τα δικαιώματά του στο σήμα μπορεί να αποτελέσει ο τρόπος χρήσης ή η συγκατάθεση της χρήσης του από τρίτους σε προϊόντα ή υπηρεσίες τους, τα οποία ενδέχεται να λειτουργούν παραπλανητικά απέναντι στο κοινό, ιδίως ως προς την φύση, την ποιότητα ή τη γεωγραφική προέλευση των προϊόντων ή των υπηρεσιών, που διατίθενται στους καταναλωτές.¹¹⁹ Τα αποτελέσματα της απόφασης διαγραφής του σήματος λόγω έκπτωσης αρχίζουν από την ημερομηνία που η σχετική προς τούτο απόφαση καταστεί τελεσίδικη. Η

¹¹⁵ Βλ. Εφημερίδα της Κυβέρνησης Αρ. Φύλλου 86, Νόμος υπ' αριθ. 4072, Άρθρο 159, Κεφάλαιο ΣΤ'

¹¹⁶ Βλ. Ν. Κ. Ρόκα, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Νομική βιβλιοθήκη, σελ.175.

¹¹⁷ Βλ. Εφημερίδα της Κυβέρνησης Αρ. Φύλλου 86, Νόμος υπ' αριθ. 4072, Άρθρο 160, Κεφάλαιο ΣΤ'

¹¹⁸ Βλ. Ν. Κ. Ρόκα Βιομηχανική Ιδιοκτησία Νομική βιβλιοθήκη σελ.177.

¹¹⁹ Βλ. Ν. Κ. Ρόκα Βιομηχανική Ιδιοκτησία Νομική βιβλιοθήκη σελ.177.

τελεσίδικη απόφαση με τη σειρά της εγγράφεται στο μητρώο σημάτων και το σήμα ακολούθως διαγράφεται από αυτό.

Η αίτηση για διαγραφή ενός σήματος σύμφωνα με το άρθρο 162 του Νόμου 4072/2012 λόγω έκπτωσης μπορεί να υποβληθεί από οποιοδήποτε άτομο έχει έννομο προς τούτο συμφέρον ενώπιον της αρμόδιας Διοικητικής Επιτροπής Σημάτων¹²⁰. Τα επιμελητήρια και οι ενώσεις καταναλωτών ή μελή αυτών μπορούν να υποβάλλουν αίτηση έκπτωσης μόνο κάτω από συγκεκριμένες προϋποθέσεις, που ορίζει ο νόμος. Αντιθέτως δεν νομιμοποιείται ενεργητικά να ζητήσει διαγραφή κάποιου σήματος για τους λόγους του άρθρου 124 του άνω Νόμου κάποιος που τους είχε προβάλλει ξανά κατά τη διαδικασία, που ακολουθήθηκε για την καταχώρηση του σήματος, εφόσον αυτοί οι λόγοι κριθήκαν απορριπτέοι αντιμωλία του δικαιούχου του σήματος από τη Διοικητική Επιτροπή Σημάτων ή τα αρμόδια διοικητικά δικαστήρια¹²¹.

Ο Νόμος παρέχει την δυνατότητα και σε τρίτους να ζητήσουν είτε την μερική είτε την ολική διαγραφή του σήματος. Οι λόγοι ώστε να ευδοκιμήσει τέτοια αίτηση μπορεί να αφορούν τα στάδια της κατάθεσης και της καταχώρησης.¹²² Η αίτηση διαγραφής ενός σήματος λόγω ακυρότητας του μπορεί να κατατεθεί από τον ίδιο τον δικαιούχο εφόσον αποδείξει, ότι επί πέντε (5) έτη πριν από την κατάθεση της σχετικής αίτησης χρησιμοποιούσε το σήμα στις εμπορικές του συναλλαγές¹²³. Αίτηση διαγραφής ενός σήματος λόγω κατάθεσης, που έγινε κακόπιστα, μπορεί να γίνεται καθ' όλη τη χρονική διάρκεια κατά την οποία ένα σήμα τελεί υπό προστασία.

7.2 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΣΗΜΑΤΩΝ

Σύμφωνα με το άρθρο 126 του Νόμου 4072/2012 το δικαίωμα που παρέχει το σήμα στο δικαιούχο δεν μπορεί να παρεμποδίσει τρίτους να χρησιμοποιούν στις συναλλαγές τους το όνομα, την επωνυμία, τη διεύθυνση ή ενδείξεις που αφορούν το είδος, την ποιότητα ή τον προορισμό, την αξία, τη γεωγραφική προέλευση, τον χρόνο παράγωγης του προϊόντος ή της παροχής της υπηρεσίας. Ακόμη είναι επιτρεπτό, στην περίπτωση που είναι αναγκαίο για να δηλωθεί με σαφήνεια ο προορισμός κάποιου προϊόντος ή υπηρεσίας, να χρησιμοποιηθεί ακόμη και το ίδιο το σήμα, ιδίως δε όταν πρό-

¹²⁰ Βλ. Εφημερίδα της Κυβέρνησης Αρ. Φύλλου 86, Νόμος υπ' αριθ. 4072, Άρθρο 162 Κεφάλαιο ΣΤ'.

¹²¹ Βλ. Εφημερίδα της Κυβέρνησης Αρ. Φύλλου 86, Νόμος υπ' αριθ. 4072, Άρθρο 124, Κεφάλαιο Α'.

¹²² Βλ. Ν. Κ. Ρόκα Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Νομική βιβλιοθήκη, σελ.177-178.

¹²³ Βλ. Ν. Κ. Ρόκα Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Νομική βιβλιοθήκη, σελ.178.

κειται για εξαρτήματα ή ανταλλακτικά¹²⁴. Αυτό προϋποθέτει η χρήση αυτή να γίνεται σύμφωνα με τα χρηστά συναλλακτικά ήθη που ισχύουν στο χώρο της βιομηχανίας και του εμπορίου.¹²⁵ Το δικαίωμα που παρέχει η καταχώρηση ενός σήματος δεν παρεμποδίζει τρίτους να χρησιμοποιούν στις συναλλαγές τους ένα προγενέστερο δικαίωμα τοπικής ισχύος, αν το δικαίωμα αυτό ασκείται στα εδαφικά όρια στα οποία αναγνωρίζεται¹²⁶.

Στο άρθρο 127 του Νόμου 4072/2012 προσδιορίζονται οι περιπτώσεις απώλειας δικαιώματος λόγω ανοχής, που επιδεικνύει ο δικαιούχος ενός σήματος. Ο δικαιούχος ενός προγενέστερου σήματος ή άλλου δικαιώματος, σύμφωνα με το άρθρο 124 του ίδιου νόμου, δεν έχει το δικαίωμα να απαγορεύσει τη χρήση οποιουδήποτε μεταγενεστερού καταχωρημένου σήματος που διακρίνει προϊόν ή υπηρεσία, από τη στιγμή που εν' γνώσει του ανέχτηκε τη χρήση του μεταγενεστερού σήματος για περίοδο μεγαλύτερη των πέντε (5) συναπτών ετών, εκτός και αν η κατάθεση του μεταγενεστερού σήματος πραγματοποιήθηκε κακόπιστα σε αντίθεση με την αρχή της καλής πίστης. Παρά την απώλεια του δικαιώματος όμως, ο μεταγενέστερος δικαιούχος του καταχωρισμένου σήματος δεν έχει το δικαίωμα να απαγορεύσει τη χρήση του σήματος ή άλλου δικαιώματος απορρέοντος από το σήμα από τον προγενέστερο δικαιούχο¹²⁷.

Σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 128 του ως άνω Νόμου, το δικαίωμα που παρέχει ένα σήμα δεν επιτρέπει στο δικαιούχο του να απαγορεύει τη χρήση του σήματος για προϊόντα που έχουν διατεθεί με το σήμα αυτό εντός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου από τον ίδιο τον δικαιούχο ή με τη συγκατάθεση του. Η άνω παράγραφος δεν εφαρμόζεται εάν ο δικαιούχος του σήματος έχει εύλογη αίτια να αντιταθεί στη μεταγενέστερη εμπορική εκμετάλλευση των προϊόντων, ιδίως όταν η κατάσταση των προϊόντων μεταβάλλεται ή αλλοιώνεται μετά τη διάθεσή τους στο εμπόριο¹²⁸.

Σύμφωνα λοιπόν με την ισχύουσα νομοθεσία και όσα παρατέθηκαν ανωτέρω στην παρούσα, διαπιστώνουμε πως υπάρχουν τέσσερα βασικά όρια προστασίας των σημάτων. Ως πρώτο όριο προστασίας θέτουμε το γεγονός πως η ύπαρξη παλαιότερων ση-

¹²⁴ Βλ. Ν. Κ. Ρόκα Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Νομική βιβλιοθήκη, σελ.163.

¹²⁵ Βλ. Ν. Κ. Ρόκα, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Νομική βιβλιοθήκη, σελ.163.

¹²⁶ Βλ. Εφημερίδα της Κυβέρνησης, Αρ. Φύλλου 86, Νόμος υπ' αριθ. 4072, Άρθρο 126, Κεφάλαιο Β'.

¹²⁷ Βλ. Ν. Κ. Ρόκα, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Νομική βιβλιοθήκη, σελ.165.

¹²⁸ Βλ. Εφημερίδα της Κυβέρνησης, Αρ. Φύλλου 86, Νόμος υπ' αριθ. 4072, Άρθρο 128, Κεφάλαιο Β'.

μάτων δεν είναι σε θέση να εμποδίσει σε μεταγενέστερο χρόνο τρίτα πρόσωπα να χρησιμοποιήσουν ορισμένες προσδιοριστικές ενδείξεις ή ακόμη και το ίδιο σήμα στις συναλλαγές τους, εφόσον τούτο είναι απολύτως αναγκαίο, προκειμένου να δηλωθεί ο προορισμός κάποιου εμπορεύματος ή υπηρεσίας. Οι προσδιοριστικές αυτές ενδείξεις μπορεί να είναι το όνομα, η επωνυμία και οι ενδείξεις που αναφέρονται στην ποιότητα, το είδος, τον προορισμό και στον χρόνο παράγωγης του αγαθού.

Η χρήση από τρίτους πρέπει να γίνεται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μην τίθεται κανένας κίνδυνος δημιουργίας εσφαλμένης εντύπωσης και σύγχυσης στο καταναλωτικό κοινό ότι τα προϊόντα των τρίτων προέρχονται από την επιχείρηση του παλαιότερου δικαιούχου. Ένας ενδεικτικός τρόπος για να αποφευχθεί αυτός ο κίνδυνος είναι για παράδειγμα αν οι προσδιοριστικές αυτές ενδείξεις τεθούν με μικρά γράμματα προκειμένου να διακρίνονται από το κύριο σήμα. Διαπιστώνουμε λοιπόν πως αυτού του είδους η ρύθμιση λαμβάνει σοβαρά υπόψη της το συμφέρον των άλλων ανταγωνιστών με σκοπό τη μη παρεμπόδιση άσκησης της επιχειρηματικής τους ελευθερίας.

Από το άρθρο 26 § 2 του Ν. 2239/94 συνάγεται πως οι εξουσίες που απορρέουν από ένα σήμα δεν μπορούν να ασκηθούν κατά παλαιότερου δικαιούχου διακριτικού γνώρισματος τοπικής ισχύος¹²⁹. Από την άλλη μεριά όμως ούτε και ο παλαιότερος δικαιούχος μπορεί να ζητήσει διαγραφή του νέου σήματος, με αποτέλεσμα τα δυο σήματα να συνυπάρχουν ταυτόχρονα. Σε περίπτωση όμως όπου το παλαιότερο διακριτικό γνώρισμα είναι πανελλαδικώς γνωστό, τότε ο δικαιούχος του θα μπορεί να ζητήσει τη διαγραφή του νεότερου σήματος. Αυτό αποτελεί και το δεύτερο όριο προστασίας του σήματος.

Τρίτο όριο προστασίας του σήματος αποτελεί το δικαίωμα του κατόχου ενός σήματος να αποφασίζει αποκλειστικά εκείνος για τον χρόνο κατά τον οποίο θα τεθούν για πρώτη φορά σε κυκλοφορία τα προϊόντα, που φέρουν το σήμα του. Από τη στιγμή εκείνη όπου τα προϊόντα αυτά κυκλοφορήσουν είτε στην ελληνική αγορά, είτε σε αγορά κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τον ίδιο το δικαιούχο ή από τρίτο άτομο, το οποίο έχει λάβει τη συγκατάθεση του δικαιούχου, ξεκινούν να υφίστανται σημαντικό περιορισμό.¹³⁰

Οι επιχειρήσεις έχουν ακόμη την δυνατότητα να απαγορεύσουν την εισαγωγή δικών τους εμπορευμάτων, που παράγονται σε χαμηλό κόστος με έδρα χώρες του τρίτου κόσμου, σε κράτη μελή της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τρίτους εισαγωγείς. Ο δικαιού-

¹²⁹ Βλ. Εφημερίδα της Κυβέρνησης, ΦΕΚ Α' 152/16-09-1994, Νόμος υπ' αριθ. 2239, Άρθρο 26.
¹³⁰ Βλ. Ν. Κ. Ρόκα, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Νομική βιβλιοθήκη, σελ.166.

χος του σήματος έχει σοβαρό λόγο να αντιταθεί στη διακίνηση εμπορευμάτων κατά αυτό το τρόπο. Το άρθρο 20 του νόμου 2239/94 προβλέπει τέτοιου είδους περιπτώσεις και επιφέρει συμβιβασμό μεταξύ της αρχής περί ελευθερίας διακίνησης των εμπορευμάτων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των συμφερόντων του δικαιούχου ενός σήματος, που πιθανότατα θίγονται ορισμένες φορές¹³¹. Το χρονικό διάστημα για το οποίο διαρκεί η προστασία ενός σήματος είναι αόριστο. Η απαγόρευσης άσκησης καταχρηστικής εξουσίας ενός δικαιούχου πάνω στο σήμα, ειδικά με την μορφή της αποδυνάμωσης, αποτελεί το τέταρτο και τελευταίο όριο προστασίας.

7.3 ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΑΡΧΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ

ΧΡΣΤΗ

Σύμφωνα με τους περιορισμούς προστασίας, που αναφέραμε ανωτέρω, περιορίζεται με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους το αποκλειστικό και απόλυτο δικαίωμα του κατόχου του σήματος πάνω σε αυτό. Τίθεται λοιπόν ως βασικός σκοπός του δικαίου η προστασία του συνόλου. Έτσι λοιπόν υπάρχουν διάφορα μέτρα που προστατεύουν την ύπαρξη ενός σήματος, τα οποία αναλύονται παρακάτω.

7.3.1. ΧΡΗΣΗ «ΕΝ ΕΙΔΕΙ ΣΗΜΑΤΟΣ».

Υπάρχουν δυο γενικά όρια που προσδιορίζουν τις εξουσίες χρήσης ενός σήματος που κατέχει ο δικαιούχος του. Η πρώτη αφορά τις επιχειρηματικές συναλλαγές και η δεύτερη τη χρήση του εν είδει σήματος¹³². Και οι δυο χρήσεις συνδέονται έμμεσα με τη βασική λειτουργία προέλευσης. Μόνο στη περίπτωση των συναλλαγών μπορεί να δημιουργηθεί η αντίληψη για ύπαρξη συσχετισμού μεταξύ σήματος και επιχείρησης. Αν δεν δημιουργείται ο συσχετισμός αυτός στο νου του καταναλωτή, τότε δεν ελλοχεύει και κίνδυνος σύγχυσης, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει η «εν είδει σήματος» χρήση.

Χρήση με τη μορφή εν είδει σήματος προκύπτει όταν το σήμα τίθεται επί των προϊόντων, της συσκευασίας ή του διαφημιστικού υλικού, με τρόπο ώστε να μην τονίζεται σαφώς με τη χρήση επεξηγηματικών στοιχείων ή προσθηκών¹³³. Όταν πρόκειται για το σήμα ενός τρίτου τότε το σήμα αναγράφεται με μεγάλα χαρακτηριστικά γράμματα

¹³¹ Βλ. Εφημερίδα της Κυβέρνησης, ΦΕΚ Α' 152/16-09-1994, Νόμος υπ' αριθ. 2239, Άρθρο 20.

¹³² Βλ. Ρόκας, Κώδικες Νομικής Βιβλιοθήκης, Νομική Βιβλιοθήκη, σελ 228.

¹³³ Βλ. Ρόκας, Κώδικες Νομικής Βιβλιοθήκης, Νομική Βιβλιοθήκη, σελ 228.

και προβάλλεται με τέτοιο τρόπο ώστε να ξεχωρίζει από τη μέθοδο γραφής του. Αν συντρέχει λόγος χρήσης εν είδει σήματος καθορίζεται από τις συνθήκες της εκάστοτε περίπτωσης. Το αποτέλεσμα που προκύπτει βάση των παραπάνω, είναι πως η χρήση εν είδει σήματος αποτελεί εννοιολογικό προηγούμενο της προσβολής του σήματος αλλά από πρακτικής άποψης συνδέεται με την εξέταση του κινδύνου σύγχυσης.

Συχνά μια επιχείρηση χρησιμοποιεί κατά τη διαδικασία διαφήμισης της ή σε ανακοινώσεις προς τον τύπο, ξένα σήματα. Εφόσον αυτό γίνεται στα πλαίσια ενός μη διαφημιστικού κειμένου, δεν προκύπτει περίπτωση χρήσης εν είδει σήματος. Αλλά ακόμα και όταν γίνεται χρήση του ξένου σήματος με σαφή τονισμό του δεν είναι αναγκαίο να συντρέχει περίπτωση προσβολής του, όταν οι συναλλαγές αντιλαμβάνονται ότι το σήμα δεν χρησιμοποιείται ως διακριτικό γνώρισμα σημείου προέλευσης από μια ορισμένη επιχείρηση, όπου τονίζεται με ευκρίνεια η χρήση επεξηγηματικών στοιχείων ή προσθηκών.

Όταν πρόκειται για το σήμα ενός τρίτου η αναγραφή του γίνεται με μικρά γράμματα και δεν προβάλλεται με ξεκάθαρο τρόπο. Ακόμη δεν χρησιμοποιείται ο χαρακτηριστικός τρόπος γραφής του, ο οποίος συνήθως χρησιμοποιείται από τον πραγματικό του δικαιούχο ή άλλως ο πραγματικός αυτός τρόπος μπορεί, αν χρησιμοποιηθεί, να επιτελέσει και το ρόλο του διακοσμητικού στοιχείου. Αν για παράδειγμα έχουμε να κάνουμε με το σήμα μιας εταιρείας τσιγάρων, το οποίο μπορεί να εμφανίζεται στην αντικαπιλιστική καμπάνια ενός αντικαπιλιστικού συλλόγου, με βάση τα ανωτέρω αναφερόμενα μπορούμε με βεβαιότητα να αποκλείσουμε την περίπτωση της χρήσης εν είδει σήματος.

Η χρήση του σήματος σε εγκυκλοπαίδειες, επιστημονικά έργα, σε ιατρικές συνταγές, σε μια δημοσιογραφική ή στατιστική έρευνα, στην τέχνη, σε μια σατυρική εκπομπή δεν συνιστά χρήση εν είδει σήματος. Είναι από άποψη δικαίου των σημάτων αδιάφορο εάν οι παραπάνω χρήσεις γίνονται τυχαία ή σκόπιμα, εάν είναι αξιολογικά ουδέτερες ή επικριτικές ή εάν γίνονται με σκοπό κέρδους ή για ιδεολογικούς λόγους. Αρκεί το γεγονός πως δεν γίνονται εν είδει σήματος. Επιπλέον η χρήση σήματος στη συγκριτική διαφήμιση τρίτου, δεν συνιστά χρήση εν είδει σήματος. Αυτό συμβαίνει διότι κατά κανόνα συνάγεται πως τα δυο συγκρινόμενα σήματα διακρίνουν προϊόντα ή υπηρεσίες, που προέρχονται από διαφορετικές επιχειρήσεις, με αποτέλεσμα να εκλείπει ο κίνδυνος σύγχυσης.

Αντιθέτως η περίπτωση χρήσης του σήματος σε επωνυμία τρίτου συνιστά κατά κανόνα χρήση εν είδει σήματος. Αν και η επωνυμία από μόνη της έχει τη δυνατότητα να

εξατομικεύει τον φορέα της επιχείρησης και να μην αναφέρεται άμεσα σε εμπορεύματα, στη συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων όμως θα πρέπει να γίνει αποδεκτό και κατανοητό, πως έμμεσα με αυτό τον τρόπο υποδηλώνεται η προέλευση των εμπορευμάτων.

Μια άλλη πολύ σημαντική περίπτωση προς ανάλυση αποτελεί η κατασκευή ανταλλακτικών από τρίτους κατασκευαστές. Η κατασκευή αυτή είναι ταυτόχρονα ελεύθερη με βάση το δίκαιο της βιομηχανικής ιδιοκτησίας και επιθυμητή με βάση το δίκαιο του ανταγωνισμού. Με αυτόν τον τρόπο είναι δυνατό να δημιουργηθούν εναλλακτικές πηγές εφοδιασμού και ταυτοχρόνως να αποφευχθεί μια πιθανή μονοπωλιακή πρόσδεση του καταναλωτικού κοινού με τον κατασκευαστή, ενισχύοντας τοιούτοτρόπως το στοιχείο του ελεύθερου ανταγωνισμού στην αγορά. Για το λόγο θα πρέπει στον κατασκευαστή που διαθέτει τα ανταλλακτικά στην αγορά να παρέχεται η απαραίτητη ελευθέρια, προκειμένου να είναι σε θέση να προσφέρει τα προϊόντα του¹³⁴.

Η διάθεση του ανταλλακτικού στην αγορά έχει ως φυσικό επακόλουθο τη δημιουργία συσχέτισης με το σήμα που προσφέρει ο παραγωγός του κύριου προϊόντος. Από την σκοπιά του δικαίου των σημάτων η παραπάνω συσχέτιση που μπορεί να προκύψει μεταξύ των δυο αυτών στοιχείων, συνιστά προσβολή του σήματος, διότι υπάρχει η πιθανότητα είτε να δημιουργηθεί στο μέσο καταναλωτή η λανθασμένη εντύπωση, πως τα ανταλλακτικά αυτά, που κυκλοφορούν στην αγορά από τον τρίτο, καθώς επίσης και το κύριο προϊόν προέρχονται από τη ίδια επιχείρηση, είτε να θεωρηθεί πως μεταξύ των δυο αυτών επιχειρήσεων υπάρχει οργανωτικός ή άλλου είδους οικονομικός δεσμός.

Το γεγονός αυτό έχει ως συνέπεια την προσβολή με έμμεσο τρόπο του δικαιώματος κατοχής σήματος του μεταγενεστερού κατόχου, αφού το σήμα του με το συσχετισμό που πραγματοποιείται είναι σαν να επιτίθεται νοηματικά πάνω στο αρχικό εμπόρευμα. Για τους λόγους αυτούς ο συσχετισμός του σήματος του ανταλλακτικού με το σήμα του κύριου προϊόντος επιτρέπεται, όταν δεν υπάρχει περίπτωση να δημιουργηθεί κίνδυνος σύγχυσης ως προς την προέλευση των προϊόντων και ο συσχετισμός αυτός δεν γίνεται «εν είδει σήματος» αλλά με αποκλειστικό στόχο να δείξει τον προορισμό του ανταλλακτικού. Όταν η συσχέτιση του διαφημιζόμενου ανταλλακτικού με το αρχικό προϊόν δεν δημιουργεί κανένα κίνδυνο σύγχυσης όσον αφορά την προέλευση του, καθώς επίσης και η χρήση του σήματος του ανταλλακτικού δεν γίνεται εν

¹³⁴ Βλ. Ρόκας, Κώδικες Νομικής Βιβλιοθήκης, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2012, σελ 230.

είδει σήματος αλλά θέτει ως κυρίαρχο στόχο την περιγραφή του τρόπου χρήσης του ανταλλακτικού, τότε η διαδικασία αυτή θεωρείται νομικά αποδεκτή και είναι επιτρεπτή, σύμφωνα πάντα με τις επιταγές του δικαίου των σημάτων, η χρήση του ξένου σήματος στη διαφήμιση.

Υπάρχουν ακόμη περιπτώσεις, όπου παρόλο που η χρήση ενός σήματος σε εξάρτημα ή ανταλλακτικό δεν γίνεται εν είδει σήματος, μπορεί παρά ταύτα η χρήση του να είναι αθέμιτη, με αποτέλεσμα ο κατασκευαστής εξαρτημάτων ή ανταλλακτικών να καταβάλει σημαντική προσπάθεια θέτοντας ως στόχο την εκμετάλλευση της φήμης του κυρίου προϊόντος, προκειμένου να προωθήσει τις δικές του πωλήσεις.

7.3.2 Η ΧΡΗΣΗ ΣΤΙΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

Η χρήση στις συναλλαγές αποτελεί μια ευρύτερη έννοια και συμπεριλαμβάνει κάθε επιχειρηματική συναλλαγή που πραγματοποιείται σε οποιοδήποτε οικονομικό τομέα¹³⁵. Περικλείει όλες εκείνες τις περιπτώσεις, όπου ένα σήμα μπορεί να χρησιμοποιηθεί από ένα τρίτο άτομο, με σκοπό το άτομο αυτό να χαρακτηρίσει το δικό του σήμα ή προϊόν. Η διαδικασία αυτή μπορεί να επιτευχθεί με διάφορους τρόπους, όπως για παράδειγμα προβαίνοντας σε συσχέτιση του σήματος αυτού με το δικό του διακριτικό γνώρισμα ή χρησιμοποιώντας το ξένο σήμα ως ένδειξη της προέλευσης των δικών του προϊόντων και υπηρεσιών ή χρησιμοποιώντας το ως επωνυμία ή ως διακριτικό τίτλο, επιτυγχάνοντας τοιουτοτρόπως να κάνει ευρέως γνωστό στο κοινό τον τρόπο χρήσης, κατανάλωσης και γενικότερα τον προορισμό του δικού του προϊόντος. Δεν θεωρείται όμως ως χρήση στις συναλλαγές κάθε χρήση του σήματος που γίνεται από τρίτο στα πλαίσια μιας δραστηριότητας, η οποία έχει ως σκοπό την πληροφόρηση του κοινού.

7.3.3 ΧΡΗΣΗ ΣΗΜΑΤΟΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΧΥΟΣ

Ως δικαίωμα τοπικής ισχύος ορίζουμε κάθε δικαίωμα που δύναται να αποκτηθεί ύστερα από την επικράτηση ενός διακριτικού γνωρίσματος στα πλαίσια μιας συγκεκριμένης γεωγραφικής περιοχής. Σύμφωνα με τους κανόνες δικαίου η αδυναμία άσκησης δικαιωμάτων λόγω ύπαρξης ενός άλλου σήματος εντός των στενών τοπικών ορίων, ισχύει μονάχα για την εν λόγω περιοχή, όπου έχει επικρατήσει το διακριτικό

¹³⁵ Βλ. Ρόκας, Κώδικες Νομικής Βιβλιοθήκης, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2012, σελ 228.

αυτό γνώρισμα, με κυρίαρχο στόχο την αποφυγή δημιουργίας σύγχυσης στο καταναλωτικό κοινό. Είναι όμως δυνατόν η επικράτηση να επεκτείνεται σε ολόκληρη την ελληνική επικράτεια, οπότε όμως ο δικαιούχος του ως άνω σήματος δεν μπορεί να απαγορεύσει τη χρήση του δικαιώματος «τοπικής ισχύος» αλλά μπορεί να ζητήσει την απαγόρευση της χρήσης του μεταγενέστερου σήματος.

7.3.4 ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ ΚΑΤΟΧΟΥ ΣΗΜΑΤΟΣ

Συναίνεση προς χρήση σήματος έχουμε, όταν ένα προϊόν, το οποίο έχει παραχθεί νόμιμα και φέρει κάποιο σήμα, τίθεται σε κυκλοφορία στην αγορά από τον κάτοχο αδειάς, που του παρείχε νομίμως ο κάτοχος του εν λόγω σήματος. Η σχετική άδεια μπορεί να συνίσταται είτε σε άδεια παραγωγής και διανομής, είτε απλώς διανομής, ώστε να δύναται να πράξει τις αντίστοιχες ενέργειες. Η εξουσία θέσης σε κυκλοφορία ενός σήματος εξαντλείται όταν το προϊόν, που φέρει το σήμα αυτό, τίθεται σε κυκλοφορία στην Ε.Ε., από μια άλλη επιχείρηση, η οποία είναι οικονομικά ή νομικά εξαρτημένη από την επιχείρηση, που φέρει το πρωτότυπο σήμα.

7.3.5 ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΕΞΑΝΤΛΗΣΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΕΝΟΣ ΣΗΜΑΤΟΣ

Σε μια χώρα υπάρχει προσβολή του σήματος όταν ο εισαγωγέας ενός προϊόντος που φέρει ένα σήμα προβαίνει αυθαίρετως σε αλλαγές του σήματος αυτού, διαταράσσοντας με τον τρόπο αυτόν τα δεδομένα, που ισχύουν μέχρι εκείνη τη στιγμή στην αγορά¹³⁶. Ύστερα από αυτές τις ενέργειες ο δικαιούχος του σήματος μπορεί να απαγορεύσει κάθε πράξη γενικά, που μπορεί να θίξει την λειτουργία προέλευσης του σήματός του. Από τη μια μεριά λοιπόν ο δικαιούχος του σήματος δεν μπορεί να ελέγξει την κυκλοφορία ενός αγαθού από κάποιον τρίτο, που έχει όμως τη σύμφωνη γνώμη του αρχικού δικαιούχου, αλλά παρόλα αυτά διαθέτει το δικαίωμα να απαγορεύσει κάθε χρήση του σήματος, η οποία διαταράσσει την λειτουργία προέλευσης.

7.3.6 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΞΟΥΣΙΩΝ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ

Όταν ένα προϊόν τίθεται σε κυκλοφορία από τον ίδιο το δικαιούχο ή από τρίτο άτομο, με τη σύμφωνη όμως γνώμη του δικαιούχου ώστε να πράξει κάτι τέτοιο, έχει ως αποτέλεσμα όχι μόνο την ανάλωση του δικαιώματος του δικαιούχου να θέσει το ίδιο του

¹³⁶ Βλ. Ρόκας, Κώδικες Νομικής Βιβλιοθήκης, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2012, σελ 239.

το προϊόν σε κυκλοφορία, αλλά και την ανάλωση της εξουσίας να χρησιμοποιεί το σήμα του σε διαφημίσεις και να το επιδεικνύει. Ένα τέτοιου είδους προϊόν μπορεί να προσφερθεί με οποιοδήποτε τρόπο στην αγορά από ένα τρίτο πρόσωπο, που πραγματοποιεί μεταπωλήσεις εμπορευμάτων, να διαφημιστεί και να εκτεθεί προς δημόσια διάθεση. Η ανάλωση του δικαιώματος διαφήμισης και έκθεσης του προϊόντος επέρχεται και δεν μπορεί να αποκλειστεί με αντίθετη συμβατική ρύθμιση ή επιφύλαξη μεταξύ του δικαιούχου του σήματος και ενός μεταπωλητή¹³⁷. Σημείο αναφοράς αποτελεί το δικαίωμα εξαγωγής, εισαγωγής και διαφήμισης του προϊόντος που φέρει το σήμα. Εμπορεύματα προερχόμενα από την επιχείρηση του δικαιούχου του σήματος ή του κατόχου άδειας του σήματος, μπορούν να διαφημιστούν, υπό τον όρο ότι το σήμα έχει τεθεί επί του εμπορεύματος από τον ίδιο τον δικαιούχο ή τον αδειούχο του σήματος. Παρόλα αυτά εάν το προϊόν έχει τεθεί σε κυκλοφορία από το δικαιούχο του σήματος χωρίς το καταχωρηθέν σήμα, τότε τα γεγονότα διαφοροποιούνται, με τον έμπορο να μην έχει το δικαίωμα να διαφημίσει το γεγονός πως στην πραγματικότητα αναφέρεται σε κάποιο επώνυμο προϊόν και ακόμα περισσότερο να θέσει σε αυτό το σήμα του δικαιούχου.

7.3.7 Η ΧΡΗΣΗ ΣΗΜΑΤΟΣ ΩΣ ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΟ ΓΝΩΡΙΣΜΑ

Η προστασία του σήματος και ο ρόλος του ως διακριτικό γνώρισμα εξυπηρετεί τρία (3) πολύ σημαντικά συμφέροντα. Πρώτα απ' όλα εξυπηρετεί το συμφέρον του δικαιούχου του σήματος, καθώς μέσω του σήματος ο δικαιούχος του έχει τη δυνατότητα να διακρίνει το προϊόν του στην αγορά και να «επικοινωνεί» με το καταναλωτικό κοινό για την προώθηση της πώλησης των προϊόντων του¹³⁸. Δεύτερο εξυπηρετούμενο συμφέρον είναι αυτό του καταναλωτικού κοινού, μιας και δια του σήματος παρέχεται η δυνατότητα στον καταναλωτή να αναγνωρίζει και να ξεχωρίζει τα προϊόντα μεταξύ τους. Για το λόγο αυτό το σήμα δεν πρέπει να προκαλεί κίνδυνο σύγχυσης. Τέλος μέσω της χρήσης του σήματος εξυπηρετείται η καλή λειτουργία της αγοράς και αναπτύσσεται το στοιχείο του ελεύθερου ανταγωνισμού. Για την εξασφάλιση της διακριτικής δύναμης του σήματος και την αποτροπή κινδύνου σύγχυσης του καταναλωτή δεν γίνεται δεκτό σημείο προς καταχώριση, αν λόγω της ταυτότητάς του με το προγενέστερο σήμα και της ομοιότητας των προϊόντων ή των υπηρεσιών, υπάρχει

¹³⁷ Βλ. Ν. Ρόκας, Κώδικες Νομικής Βιβλιοθήκης, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2012, σελ 235.

¹³⁸ Βλ. Ελίζας Δ. Αλεξανδρίδου, Δίκαιο Επιχειρήσεων και Εταιριών, Χάρης Καρατζάς, Νομική Βιβλιοθήκη Θεσσαλονίκης, σελ 102-103.

κίνδυνος σύγχυσης του καταναλωτικού κοινού και συσχέτισης του συγκεκριμένου σήματος με προγενέστερο σήμα.

8. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μέσω του εμπορικού σήματος παρέχεται η δυνατότητα σε μια επιχείρηση να διακρίνει τα προϊόντα και τις υπηρεσίες της από αυτά άλλων επιχειρήσεων. Υπάρχουν πολλές και διαφορετικές μορφές, τις οποίες μπορεί να λάβει ένα σήμα. Τα σήματα μπορεί να είναι λεκτικά, εικαστικά, σύνθετα, ηχητικά και πολλών άλλων μορφών, οι οποίες έχουν αναλυθεί σε προηγούμενα κεφάλαια της παρούσης. Τα σήματα φήμης αποτελούν την πιο σημαντική κατηγορία σημάτων, όσον αφορά το διαχωρισμό, που γίνεται με βάση τη διακριτική δύναμη του σήματος. Άλλη πολύ σημαντική κατηγορία σημάτων αποτελούν τα προβλεπόμενα ή μη προβλεπόμενα σήματα, ο δε χαρακτηρισμός ενός σήματος ως απαράδεκτο έχει να κάνει με το γεγονός της δυνατότητας κατοχύρωσής του ή μη.

Για τις ανάγκες προστασίας του καταναλωτικού κοινού και διαφύλαξης των αρχών του ελεύθερου ανταγωνισμού τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο ήταν απαραίτητο να παρουσιασθούν νομοθετικές εξελίξεις, που θα αναφέρονταν στην προστασία του δικαίου των σημάτων, στο δίκαιο του ανταγωνισμού και στο δίκαιο προστασίας του καταναλωτή. Έτσι δημοσιεύτηκε αρχικά στο υπ' αριθμ. 152/A/16-09-1994 Φύλλο Εφημερίδας της Κυβέρνησης ο υπ' αριθμ. 2239/1994 Νόμος «περί σημάτων», με σκοπό την διασφάλιση των δικαιωμάτων του κατόχου του σήματος και την προστασία του από τρίτους, την προστασία του καταναλωτικού κοινού από τις παραποιήσεις ή απομιμήσεις των σημάτων, που δημιουργούν σε αυτό σύγχυση και παραπλάνηση και τέλος την αποφυγή του αθέμιτου ανταγωνισμού καθώς και την εύρυθμη λειτουργία της αγοράς. Ο αρχικός αυτός νόμος περί σημάτων τροποποιήθηκε ακολούθως με σκοπό την εναρμόνισή του με τις επιταγές της σύγχρονης εποχής με τον υπ' αριθμ. 4072/2012 Νόμο, ο οποίος δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 86/A/11-04-2012. Από την άλλη πλευρά στα πλαίσια του ευρωπαϊκού δικαίου ο πρώτος νόμος σχετικά με τα σήματα εκδόθηκε στις 20 Δεκεμβρίου του 1993, φέρει δε αριθμό 40/94 και έκτοτε έχει υποστεί αρκετές τροποποιήσεις μέχρι να καταλήξουμε στον μέχρι σήμερα ισχύοντα κανονισμό με αριθμό 2015/2424, που δημοσιεύτηκε στις 16 Δεκεμβρίου του 2015.

Για την προστασία των σημάτων σημαντικό ρόλο διατέλεσαν οι λειτουργίες του σήματος, ήτοι η εγγυητική, η διαφημιστική, η λειτουργία προέλευσης και η διακριτική λειτουργία. Η κάθε μια χωριστά συντελεί στην πραγμάτωση του σκοπού του δικαίου των σημάτων, ο οποίος όμως για να επιτευχθεί πρέπει να υπάρχει και η σχετική έννο-

μη προστασία του εμπορικού σήματος για τα προϊόντα μιας επιχείρησης, η οποία εξασφαλίστηκε μέσω της αστικής, της διοικητικής και της ποινικής προστασίας του σήματος.

Σε περίπτωση παράνομης χρήσης κάποιου σήματος από τρίτο πρόσωπο ή επιχείρηση παρέχεται η δυνατότητα στο νόμιμο κάτοχό του να κινηθεί νομικά, υποβάλλοντας είτε αγωγή για παύση της προσβολής και για αποζημίωσή του, είτε αίτηση ασφαλιστικών μέτρων. Οι κινήσεις αυτές, που αποτελούν μέτρα αστικής προστασίας απέναντι στην προσβολή του σήματος και την απειλούμενη βλάβη του έννομου αγαθού του δικαιούχου, προϋποθέτουν, ότι το σήμα θα πρέπει να έχει κατατεθεί νόμιμα και να μην έχει διαγραφεί. Επιπλέον το διακριτικό γνώρισμα, που χρησιμοποιεί ο τρίτος πρέπει να ταυτίζεται με το κατατεθειμένο σήμα και να διακρίνει προϊόντα όμοια ή παρόμοια με αυτά, που διακρίνει το νόμιμα κατατεθειμένο σήμα. Τέλος πρέπει να γίνεται εισαγωγή ή εξαγωγή προϊόντων σηματοδοτημένων με το ίδιο σήμα χωρίς την άδεια του νόμιμου δικαιούχου.

Όπως προκύπτει από την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, ο δικαιούχος σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν μπορεί να απαγορεύει τη χρήση του από τρίτον για προϊόντα, που έχουν τεθεί σε εμπορία στην Ένωση, υπό το σήμα αυτό, από τον ίδιο ή με τη συγκατάθεσή του, εκτός αν νόμιμοι λόγοι αιτιολογούν το να αντισταθεί ο δικαιούχος στην περαιτέρω διάθεση των προϊόντων στο εμπόριο. Δικαιολογείται να προστατεύονται τα σήματα της Ε.Ε. και έναντι αυτών κάθε σήμα το οποίο έχει καταχωρηθεί προγενέστερα, αν και εφόσον τα σήματα αυτά πράγματι χρησιμοποιούνται. Το σήμα της Ε.Ε. θα πρέπει να θεωρείται ως αντικείμενο κυριότητας, το οποίο υφίσταται χωριστά από την επιχείρηση, της οποίας τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες διακρίνει. Θα πρέπει να μπορεί να μεταβιβάζεται, υπό την απαραίτητη προϋπόθεση να μην παραπλανάται το καταναλωτικό κοινό εξαιτίας της μεταβίβασης. Θα πρέπει επιπλέον να είναι δυνατόν να συσταθεί επ' αυτού ενέχυρο υπέρ τρίτου ή να παραχωρείται η χρήση του με άδεια, όπως ακριβώς ισχύει και με την προστασία ενός εμπορικού σήματος στα εθνικά πλαίσια.

Οι αποφάσεις περί εγκυρότητας και παραποίησης ή απομίμησης των σημάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι απαραίτητο να ισχύουν και να καλύπτουν το σύνολο της Ένωσης, δεδομένου ότι αυτός είναι ο μόνος τρόπος για να αποφεύγεται η έκδοση αντιφατικών αποφάσεων των δικαστηρίων και του Γραφείου και να μην προσβάλλεται ο ενιαίος χαρακτήρας των σημάτων αυτών. Οι διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) υπ' αριθ. 44/2001 του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 2000 για τη διεθνή δικαιοδο-

σία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, θα πρέπει να εφαρμόζονται σε όλες τις δικαστικές υποθέσεις που αφορούν σήματα της Ε.Ε., εκτός εάν προβλέπεται παρέκκλιση από τον παρόντα κανονισμό. Για την ενίσχυση της προστασίας αυτών των σημάτων, πρέπει να ορίζουν τα κράτη μέλη, βάσει της εθνικής τους νομοθεσίας, το μικρότερο δυνατό αριθμό εθνικών δικαστηρίων πρώτου και δευτέρου βαθμού ως αρμόδια για θέματα παραποίησης ή απομίμησης και εγκυρότητας του σήματος της Ε.Ε..

Σύμφωνα λοιπόν με όσα έχουμε ήδη αναφέρει και αναλύσει στα προηγούμενα κεφάλαια της παρούσης εργασίας, γίνεται αντιληπτό και κατανοητό το γεγονός, πως αντιπαραθέτοντας και συγκρίνοντας τους κανόνες ευρωπαϊκής και εθνικής προστασίας των εμπορικών σημάτων υπάρχουν πάρα πολλές ομοιότητες στο μεγαλύτερο ποσοστό μεταξύ των δυο νομοθεσιών. Ένα σημαντικό στοιχείο κατά το οποίο όμως διαφοροποιούνται οι δυο νομοθεσίες έγκειται στο γεγονός πως στα πλαίσια της εθνικής προστασίας ενός σήματος η τελική απόφαση για την καταχώρηση ή μη ενός σήματος λαμβάνεται από την Διοικητική Επιτροπή Σημάτων, σε αντίθεση με την ευρωπαϊκή προστασία ενός σήματος, όπου η τελική απόφαση λαμβάνεται από το Γραφείο Διανοητικής Ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως μετονομάσθηκε το Γραφείο Εναρμόνισης δυνάμει του Κανονισμού (ΕΕ) 2015/2424, που τέθηκε σε ισχύ την 23/03/2016. Επίσης σημαντική διάφορα αποτελεί το γεγονός πως στην περίπτωση του ευρωπαϊκού σήματος επιτρέπεται για τους δικαιούχους σημάτων της Ε.Ε η παρεμπόδιση της εισόδου παράνομων προϊόντων μέσω τελωνειακών ελέγχων, κάτι το οποίο προβλέπεται από το νόμο, ενώ κάτι αντίστοιχο δεν ισχύει στην περίπτωση του εθνικού σήματος όπου δεν επιχειρούνται, όπως είναι φυσιολογικό, τελωνειακοί έλεγχοι.

Κάνοντας μια κριτική προσέγγιση για την προστασία που παρέχεται στα εμπορικά σήματα είτε μέσω της εθνικής, είτε της ευρωπαϊκής νομοθεσίας, διαπιστώνουμε πως η προστασία που παρέχεται δεν αποσκοπεί μονάχα στην προστασία του δικαιούχου αλλά ταυτόχρονα θέτει ως βασικό στόχο και την προστασία του καταναλωτή, κάτι το οποίο είναι πάρα πολύ σημαντικό και δίκαιο γιατί με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται η αποφυγή παραπλάνησης του καταναλωτικού κοινού. Από την πλευρά του καταναλωτικού κοινού ο μοναδικός αλλά συνάμα και πολύ σημαντικός κίνδυνος ο οποίος πρέπει να αποφευχθεί, είναι ο κίνδυνος σύγχυσης, ο οποίος συμπεριλαμβάνει και τον κίνδυνο συσχέτισης. Για την ποσοτικοποίηση και τη μέτρηση του βαθμού του, λαμβάνεται ως μέτρο σύγκρισης ο μέσος άπειρος καταναλωτής και όχι αυτός που είναι ιδιαίτερα προσεχτικός στις συναλλαγές του. Συμπεραίνουμε λοιπόν πως αντικείμενο

προστασίας αποτελεί η ευρύτερη και συνολική έννοια του σήματος καθώς επίσης και το σύνολο των πολιτών, είτε αναφερόμαστε σε δικαιούχους είτε σε καταναλωτές. Η διάρκεια προστασίας του σήματος παύει να υφίσταται από τη στιγμή της διαγραφής του, όπως είναι φυσιολογικό.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Β. Γ. Αντωνόπουλος. *Βιομηχανική Ιδιοκτησία*, 2002.
- Λ. Ν. Γεωργακόπουλος. *Εγχειρίδιο Εμπορικού Δικαίου*, 1995
- 14^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εμπορικού Δικαίου. *Τα Ασφαλιστικά Μέτρα στο Εμπορικό Δίκαιο*, 2005.
- 17^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εμπορικού Δικαίου. *Το Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο του Εμπορίου*, 2008.
- 16^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εμπορικού Δικαίου. *Κοινοτικό Δίκαιο και Εμπορικό Δίκαιο*, 2007.
- Μ. Περάκης. *Δικονομικό Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, 2017
- Ν. Κ. Ρόκας. *Βιομηχανική Ιδιοκτησία*, 2004.
- Ν. Κ. Ρόκας. *Δίκαιο Σημάτων*, 1996
- Β. Τζώρτζη. *Προστασία Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφαλείας και Δικαιοσύνης*, 2018.
- Η. Χαρίση-Στάμου. *Η Διαδικασία Κτήσεως του Δικαιώματος στο Σήμα*, 1998
- Μ. Χρυσομάλλης, Π. Αργαλιάς, Δ. Βουγιούκας, Ι. Κυριτσάκη, Μ. Περάκης, Ελ. Σιδηροπούλου, Β. Τζώρτζη. *Η Αρχή του Κράτους Δικαίου στην Έννομη Τάξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, 2018
- Εφημερίδα της Κυβέρνησης Αρ. Φύλλου 86, Νόμος υπ' αριθ. 4072
- Εφημερίδα της Κυβέρνησης Αρ. Φύλλου 120, Νόμος υπ' αριθ. 4155
- Εφημερίδα της Κυβέρνησης ΦΕΚ Α' 152/16-09-1994, Νόμος υπ' αριθ. 2239.
- Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κανονισμός (ΕΕ) 2015/2424 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2015
- Άρθρο Προστασία και εφαρμογή νομοθεσίας των εμπορικών σημάτων, Παναγιώτα Γεωργοπούλου, δικηγόρος – νομικός της Διεύθυνσης Εμπορικής & Βιομ/κης Ιδιοκτησίας του Υπουργείου Ανάπτυξης.
- Αντωνόπουλος Β., Ψυχομάνης Σ. και Γιοβαννόπουλος Ρ. (επιμ.), (2013). *Εμπορικό Δίκαιο - Γενικό Μέρος / Δίκαιο Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας*. 317-318 Αθήνα: Αντ. Ν. Σακκουλα.

- A. Πουλάκου - Ευθυμιάτου, *Επιτομή Εμπορικού Δικαίου*, Εκδόσεις Σάκκουλα .
- A. Συνανιώτη – Μαρούδη, *Το Σήμα Υπηρεσιών*, Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Αλεξάνδρου Γ. Δήμα, *Δίκαιο Επιχειρήσεων Εταιριών*, Χάρης Καρατζάς, Νομική Βιβλιοθήκη.
- Αντ. Μανιάτης, *Διδακτικές σημειώσεις του Εμπορικού Δικαίου*, Φεβρουάριος 2018.
- N. Κ. Ρόκα, *Βιομηχανική Ιδιοκτησία*, 3^η Έκδοση Νομική βιβλιοθήκη, 2016.
- N. Ρόκας, *Κώδικες Νομικής Βιβλιοθήκης*, Νομική Βιβλιοθήκη ,Αθήνα 2012